

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020

Tijd: 09.00 – 11.00 uur

Locatie: Digitaal via Teams

1. Agenda AB 25 juni 2020

Agendapunten

1. Opening	
2. Verslag DB-vergadering 8 november 2019	Informeren
3. Verslag AB-vergadering 12 december 2019	Besluiten
4. Verslag DB-vergadering 27 februari 2020	Informeren
5. Ingekomen stukken en mededelingen	Informeren
6. Notitie financiële positie	Besluiten
7. Jaarstukken 2019	Besluiten
8. Concept Begroting 2021 & MJR 22 – 24	Besluiten
9. Voorstel TOP's	Besluiten
10. Rondvraag	
11. Sluiting	
-

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020
Tijd: 09.00 – 11.00 uur
Locatie: Digitaal via Teams

2. Notulen DB-vergadering 8 november 2019

Datum: 8 november 2019
Tijd: 09.00 – 11.30 uur
Locatie: Kantoor Marrekrite

Voorzitter:	De heer Jonkman	Gemeente Opsterland
Notulist:	Mevrouw Hoekstra	Officemanager Marrekrite
Aanwezig:	De heer Boerema	Gemeente Noardeast-Fryslân
	De heer De Man	Gemeente Súdwest Fryslân
	De heer Veltman	Gemeente De Fryske Marren
	De heer Touwen	Directeur Marrekrite
	De heer De Jong	Financieel adviseur Marrekrite
Afwezig (mk):	Mevrouw Fokkens	Provincie Fryslân
	Mevrouw De Pee	Gemeente Waadhoeke

Notulen

---

1. Opening

- Bij afwezigheid van mevrouw Fokkens treedt de heer Jonkman tijdens de vergadering op als voorzitter. Hij opent de vergadering en heet een ieder welkom en stelt vast dat het quorum met vier bestuursleden is behaald. Waadhoeke heeft laten weten geen opmerkingen bij de stukken te hebben. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Verslag DB-vergadering 12 juni 2019

- De aanwezigen hebben geen op- of aanmerkingen.

Besluit

- Het bestuur stelt het verslag van de DB-vergadering van 12 juni 2019 vast.

B-234

---

3. Verslag AB-vergadering 4 juli 2019

- De heer Veltman merkt op dat hij met kennisgeving afwezig was en werd vervangen door de heer De Jong. Inhoudelijk zijn er geen verdere op- of aanmerkingen op het verslag. In de volgende AB-vergadering zal het ter instemming aan het bestuur worden voorgelegd.

---

4. Ingekomen stukken & mededelingen

- Er is een vertrouwelijke brief binnengekomen of Marrekrite een positieve referentie wil schrijven voor het aanvragen van een koninklijke onderscheiding voor een voormalig burgemeester van één van de gemeenten. Het bestuur gaat hiermee akkoord.

[NB: Omdat onze bestuursstukken openbaar zijn, wordt op deze plaats de naam van de betreffende bestuurder niet genoemd.]

- De heer Touwen geeft kort een toelichting op de stand van zaken met betrekking tot het Rondje Snitsermar en de sluis bij Goingarijp. Verder geeft hij aan dat het starteiland in het Pikmar inmiddels is overgedragen aan de zeilvereniging, zoals het bestuur jaren geleden had besloten. Dat besluit is nu geëffectueerd.
- Staatsbosbeheer heeft geen akkoord gekregen om in Goingarijp een nieuw pand neer te zetten, waar wij een deel van zouden kunnen huren. De optie om de nieuwe huisvesting in samenwerking met SBB te realiseren komt daarmee helaas te vervallen. Dit is voor ons een forse tegenvaller. Er rust geen zegen op het traject om te komen tot een passende huisvesting, terwijl de roep hierom vanuit de organisatie steeds luider wordt. Voor onze "buitenmannen" is het nu al jaren een kwestie van dagelijks improviseren. De rek begint er wat uit te gaan.

Er is inmiddels nog contact geweest met een derde partij die wel een pand wilde neerzetten op het perceel in Grou, waar wij eerst interesse in hadden. De huurkosten worden daar dan echter dusdanig hoog, dat ook die optie ook komt te vervallen. Dan zouden we beter terug kunnen gaan naar ons eerdere voorstel om terplekke zelf en gebouw neer te zetten.

Een derde onderzochte optie was om een deel van het gebouw van de provincie te huren in Uitwellingerga, maar hier bleek bij nader inzien te weinig ruimte over te zijn waar wij gebruik van kunnen maken. De provincie suggereerde daarop dat er nog wel twee locaties zijn waarmee Marrekrite geholpen zou kunnen zijn, te weten Burgum en Terhorne. Burgum is geen goede optie, echter, Terhorne is dat wel. Het bestuur vraagt de heer Touwen om uit te zoeken welke van de volgende drie opties voor die locatie het beste zou zijn, zou de provincie besluiten Terhorne officieel aan Marrekrite aan te bieden: koop, huur of recht van opstal.

- De handhaving op langliggers is niet optimaal. Dit is één van de oudere en moeilijk oplosbare zaken waar Marrekrite mee te maken heeft. De handhaving ligt formeel bij de gemeenten, maar voor veel van hen heeft dit geen prioriteit. Het is voor Marrekrite echter wel belangrijk in verband met de beeldvorming van de watersporter. De klachten komen bovendien bij ons binnen en men verwacht van ons dat wij er iets aan doen. Dat de bal eigenlijk bij de gemeenten ligt, weet bijna niemand, wat een lastige spagaat oplevert. Wij worden op iets aangesproken dat we graag willen oplossen, maar niet in de macht hebben.

recreatieschap marrekrite

- De heer Touwen heeft inmiddels met de heer De Man gesproken over de handhaving van langliggers op Marrekritelocaties. Gemeente Súdwest Fryslân en Marrekrite gaan in een pilot samenwerken, waarbij het idee is dat het voortraject van de handhaving wordt gedaan door Marrekrite en de strafrechtelijke kant door de gemeente.
- De familie Koopmans (Friesland Charter) heeft aangeboden voor ons ook in 2020 weer wimpels te verkopen op Boot Düsseldorf. Dit doen zij al jaren voor ons. Dit jaar vragen ze echter een bijdrage van € 4.000 voor de inrichting van de stand. Een flink deel van dit bedrag kunnen we terugverdienen door de verkoop van onze wimpels. Eerdere jaren hebben we wel steeds de opbrengst ontvangen, maar hadden we nauwelijks kosten. Volgens de heer Touwen zou het daarom wel zo netjes zijn om voor één keer aan het verzoek tegemoet te komen. De heer Touwen geeft aan zelf ook een dag of twee in die stand aanwezig te zullen zijn.

In dit verband is het goed om ook nog even te memoreren dat we inmiddels achter de schermen in combinatie met Merk Fryslân en de toeristische regio's bezig zijn om een multifunctioneel inzetbare stand te realiseren voor dit soort beurzen. Deze plannen zijn nog niet uitgewerkt en daarom zal dit op zijn vroegst pas in 2021 aan de orde zijn.

- Wij hebben een machtigingsformulier ontvangen van Sio Provisa (Interprovinciaal Overleg Orgaan). Zij vragen toestemming om (met inachtneming van de bepalingen uit de Archiefwet) de verplichte Ontwerpselectielijst Provinciale Organen ter vaststelling aan te bieden aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Mevrouw Fokkens is vandaag niet aanwezig om deze machtiging te tekenen. Met haar secretariaat wordt geregeld dat dit alsnog gebeurt.
- De meeste juridische procedures met betrekking tot De Burd zijn voltooid. Het perceel is verkocht en de opbrengst staat inmiddels op onze rekening. Deze week zullen de laatste zaken hieromtrent worden afgewerkt. Daarmee gaan naar verwachting ook alle juridische kwesties over naar de nieuwe eigenaar, de Grouster Vastgoed Maatschappij.
- Met betrekking tot de TOP in Kollum vraagt de heer Boerema of we daarvoor ook extra aandacht in de media kunnen vragen.

Besluit

- Er wordt een eenmalige bijdrage gedaan aan de familie Koopmans (€ 4.000) voor een gecombineerde stand op Boot Düsseldorf 2020, waar onze wimpels zullen worden verkocht. **B-235**

Acties

- Referentie opstellen referentie Koninklijke Onderscheiding en versturen. **A-175**
- De heer Touwen gaat onderzoeken welke optie voor het nieuwe pand in Terhorne het beste is: koop, huur of recht van opstal. **A-176**
- Samen met SWF een pilot opzetten voor een nieuwe aanpak inzake de handhaving op langliggers. **A-177**
- Laten ondertekenen machtigingsformulier Sio Provisa. **A-178**
- Extra aandacht in media vragen voor de opening van de TOP Kollum. **A-179**

5. Aanpassingen BBV

- De heer De Jong geeft een toelichting op de concept-verordeningen met betrekking tot de BBV (bijlagen 5.1 - 5.11). Er zijn flinke stappen gemaakt, zoals uit de grote hoeveelheid stukken blijkt. Hij geeft echter aan dat nog niet alles klaar is en dat hij samen met de werkgroep nog bezig is met bijvoorbeeld het weerstandsvermogen en het risicomanagement.

Met betrekking tot bijlage 5.1 geeft de heer Jonkman aan dat de tekst uit Artikel 7 niet aansluit bij de wet Fido. De heer de Jong geeft aan het model wel te hebben aangepast aan Marrekrite, maar geen essentiële dingen heeft verwijderd. De heer Jonkman verstrekt zijn aantekeningen aan de heer de Jong, die toezigt hierin te zullen duiken en met suggesties te zullen komen.

Ten aanzien van Artikel 10 merkt de heer Jonkman op dat de restvoorzieningen wat vaag zijn omschreven. Daar zou een tijdsbestek aan moeten worden toegevoegd. Daarnaast dient in het DB nog worden vastgesteld of deze wel of niet zouden moeten worden aangepast.

- Met betrekking tot bijlage 5.2 wordt aangegeven dat er nu een andere inrichting is van de reserves. De Algemene Reserve is nu robuust. In de nieuwe situatie zijn er minder bestemmingsreserves. De saldi van de oude bestemmingsreserves zouden nog moeten worden overgezet naar de Algemene Reserve, waarmee deze flink groeit.

Zolang we geen goed plan hebben in relatie tot de provinciale baggeropgave, lijkt het verstandig om op dit vlak wel een bestemmingsreserve aan te houden.

De heer Jonkman geeft aan dat er wordt gesproken over een minimaal en maximaal peil. Er zou moeten worden toegevoegd dat aan het eind van het jaar een tekort moet worden bijgestort, totdat het minimum peil weer is bereikt.

- De vergadering concludeert dat bijlage 5.6 is niet geheel duidelijk is.
- Met betrekking tot bijlage 5.8 vraagt de heer De Man uitleg over de 20% overheadkosten. Die zouden niet alleen van het personeel moeten zijn, maar ook elders vandaan moeten komen. De heer Touwen geeft aan dat dit eerst 100% was, dus dat dit al een behoorlijke daling is. De heer De Man geeft aan dat dit dan in een toelichting zou moeten worden toegevoegd, zodat het beeld naar buiten toe beter klopt.
- Er zijn geen opmerkingen over de overige bijlagen.

Besluit

- Het bestuur gaat akkoord met de BBV-aanpassingen, onder voorbehoud dat de gemaakte opmerkingen worden verwerkt. **B-236**

Acties

- Kijken naar de tekst in BBV bijlage 5.1. **A-180**
- Toevoegen bijstorten tot minimum peil bij BBV bijlage 5.2. **A-181**
- De heer De Jong belooft een nadere toelichting per mail na te sturen over bijlage 5.6. **A-182**
- De heer de Jong zal bijlage 5.8 opnemen in de toelichting in het jaarverslag. **A-183**

6. Begrotingswijziging 2019.02

- De heer De Jong geeft op het gepresenteerde stuk een nadere toelichting. Het betreft aanpassingen van de begroting op een aantal eerder genomen besluiten (zie punt 5) met het doel Marrekrite BBV-proof te maken.

Besluit

- Het DB gaat akkoord met het voorleggen van Begrotingswijziging 2019.02 aan het AB. **B-237**
-

7. Begrotingswijziging 2020.01

- De heer de Jong licht het gepresenteerde stuk nader toe en stelt daarbij tevens voor om de compensabele BTW in januari toe te voegen aan de deelnemersbijdrage. Marrekrite stuurt aan het eind van het jaar aan de deelnemers een brief met de vastgestelde compensabele BTW. Op deze manier hoeven er minder facturen te worden verzonden, wat de administratieve druk bij zowel Marrekrite als bij de gemeenten vermindert.

Besluiten

- De Begrotingswijziging 2020.01 wordt voorgelegd aan het AB. **B-238**
-

8. Reactie zienswijzen

- Het dagelijks bestuur kan zich vinden in de reacties van Smallingerland en De Fryske Marren. De desbetreffende deelnemers ontvangen hiervan schriftelijk bericht, hetgeen tijdens de AB-vergadering van 12 december wordt medegedeeld.

Besluit

- De zienswijzen van Smallingerland en De Fryske Marren zijn akkoord en worden ter informatie aan het AB voorgelegd. **B-240**

Actie

- Reactie aan gemeenten sturen. **A-184**
-

9. Onderhoud Land 2020 en verder

- Het Fietsnetwerk Fryslân is klaar en wij hopen het Wandelnetwerk rond het einde van het jaar ook af te hebben, dus ruim voor de start van het nieuwe seizoen. Er worden drie voorstellen gedaan met betrekking tot het onderhoud, waarmee het bestuur instemt.

Besluit

- Het bestuur besluit om de volgende voorstellen aan het AB voor te leggen: **B-241**
    - a) Onderhoud aan beide netwerken opnieuw aan te besteden (voor de jaren 2021 - 2023).
    - b) De lopende onderhoudscontracten met een jaar te verlengen (voor 2020).
    - c) In het voorjaar van 2020 een voorstel te presenteren voor een nieuwe bijdrageregeling ten aanzien van het werkveld "land".
-

10. Bijdrage Rondje Snitsermar

- De heer Touwen licht de toegestuurde stukken kort toe, waarna het bestuur hier kort over discussieert. De heer De Man geeft aan dat hij het, zoals hij in eerdere vergaderingen ook al heeft gemeld, wat lastig vindt om akkoord te geven op een project waar ook zijn eigen gemeente financieel bij is betrokken. Hij wil deze zaken graag zuiver houden en zou het liefst niet meestemmen. Aangezien zijn stem echter voor het quorum nodig is, wordt hem gevraagd toch mee te stemmen. Daarbij, er wordt nu alleen maar door het DB besloten om het voorstel aan het AB voor te leggen, waar het definitieve besluit wordt genomen om daadwerkelijk de gevraagde middelen beschikbaar te stellen.

Besluit

- Het DB besluit om het AB voor te stellen het besluit van 24 november 2016 **B-242** [B-119] terug te draaien. Daarnaast wordt voorgesteld om aan het project Broeresleat uit onze middelen een bijdrage te doen van maximaal € 57.000.

---

11. Inhuur Financieel Adviseur

- De heer de Jong maakt flink progressie met het BBV-proof maken van Marrekrite. Het project is echter naar verwachting nog niet klaar wanneer de eerder beoogde inhuurperiode afloopt. Los daarvan, Marrekrite zal ook op de wat langere termijn wel structureel over de capaciteit moeten kunnen beschikken die de heer De Jong te bieden heeft.

Besluit

- Het bestuur gaat akkoord met de inhuur van de heer de Jong, in ieder geval tot en met de zomer van 2020. **B-243**

---

12. Aanleg voorzieningen Sud Ie

- De heer Touwen licht het betreffende stuk nader toe. Er spelen heel wat zaken in het noordoosten van de provincie, waarbij een aantal recente ontwikkelingen en diverse veel oudere projecten door elkaar heen lopen waardoor deze nu het beste in relatie tot elkaar kunnen worden beschouwd. Dit leidt tot diverse voorstellen, waarover vanuit de vergadering geen nadere vragen naar voren komen.

Besluit

- Het bestuur onderschrijft de volgende maatregelen met betrekking tot de aanleg van diverse voorzieningen in het noordoosten van de provincie, met name de Sud Ie, en stemt ermee in dat deze voorstellen tijdens het volgende AB worden voorgelegd: **B-244**
  - Het realiseren van drie (180m) in plaats van vier locaties (240m) in het project Sud Ie.
  - Het verplaatsen van locatie 3 (Sud Ie) van een particulier naar een gemeentelijk perceel, waarmee bestuursbesluit B-81 niet meer opportuun is.
  - Het doen van een extra bijdrage aan de Poort Dokkum ter grootte van € 7.500.
  - Het verlagen van de in juni 2017 toegezegde bijdrage voor de realisatie van de aanleglocatie bij het Bastion van € 40.000 naar € 20.000 (besluit AB: B-138).

13. Overdracht perceel Heerenzijl

- Er wordt gesproken over de overdracht van een klein Marrekrite-perceeltje bij Heerenzijl. Het bestuur vraagt zich af hoe de koopsom tot stand is gekomen, want die lijkt wat aan de lage kant. Wat is de bestemming van grond en zou deze nog kunnen wijzigen? De heer Touwen geeft aan de heer Hoekstra de koopsom heeft berekend op grond van vergelijkbare zaken waar hij binnen de provincie mee te maken heeft gehad. Het bestuur vraagt de heer Touwen hier nog een keer goed naar te kijken en hierop terug te komen. Ook is het misschien verstandig om een anti-speculatiebeding of een recht van eerste koop op te nemen in de koopovereenkomst.

Actie

- De heer Touwen zal het bestuur de onderbouwing van de koopsom van de heer Hoekstra via de mail toesturen, zodat hier in het volgende AB over kan worden besloten. **A-185**

---

14. Besluitvorming vergaderdata bestuur

- Tot nu toe werden de vergaderdata via een bestuursvoorstel vastgesteld. Het voorstel is om dit voortaan door de secretariaten te laten regelen, omdat dit sneller en efficiënter is.

Besluit

- Het bestuur gaat ermee akkoord dat de secretariaten voortaan de vergaderdata regelen en stelt voor dit ter definitieve instemming aan het AB voor te leggen. **B-245**

---

15. Concept-agenda AB-vergadering 12 december 2019

- Punt 10 (inhuur Financieel Adviseur) hoeft niet aan het AB te worden voorgelegd (zie bijlage bij dit verslag).

Besluit

- Voor het overige is de voorgestelde agenda akkoord. **B-246**

---

16. Rondvraag

- Er zijn geen verdere vragen of opmerkingen meer.

---

17. Sluiting

- Voorzitter Jonkman dankt ieder voor diens inbreng en sluit de vergadering om 11.13h.

recreatieschap marrekrite

Bijlage

Aangezien we naar aanleiding van de DB-vergadering van 8 november nog wat zaken moesten uitzoeken, die we tijdens het AB van 12 december op de agenda wilden hebben, hebben we onderstaande mail verstuurd, waarop de DB-leden per mail hebben ingestemd:

Van: Info Recreatieschap Marrekrite <info@marrekrite.frl>

Verzonden: woensdag 20 november 2019 08:59

Aan: Thirza Hoekstra <secretariaat@Marrekrite.frl>

Onderwerp: Nadere duiding diverse kwesties DB 081119

Beste bestuursleden,

Naar aanleiding van het DB van vrijdag 8 november 2019 zouden wij op een drietal punten nog even per mail terugkomen.

Financiële stukken

Als eerste onze reactie op een tweetal financiële punten/vragen dat tijdens de vergadering naar voren kwam:

1. Netto schuld quote: deze “verslechtert” in de meerjarenbegroting. Dat is correct. Dat komt met name door de afname van de liquide middelen (vlottende activa) in het gepresenteerde meerjarenbeeld. Deze afname is een direct gevolg van de toegenomen (vervangings)investeringen van de afgelopen en komende jaren in steigers, damwanden en marboeien. Dit is eveneens terug te lezen in de forse toename van onze vaste activa (diezelfde steigers, damwanden en marboeien) in de meerjarenbalans. Overigens een nuancerende opmerking: de NSQ is nog steeds negatief, wat duidt op een bijzonder gezonde financiële positie.
2. Voorstel 1: geen reactie van u vereist, het bovenstaande is puur ter nadere informatie.
3. De financiële verordening is grotendeels gebaseerd op de modelverordening van de VNG. Artikel 7 gaat niet over het al dan niet handelen conform Wet Fido. Dat is geregeld in artikel 14 van “onze” verordening (en artikel 15 van de modelverordening). Omdat Fido hogere regelgeving is, hoeft dit niet (opnieuw) in de modelverordening terug te komen. Dit kunt u ook in de bijgesloten modelverordening artikel 15 en de toelichting op dit artikel teruglezen. Indien het DB dit wenst, nemen we de gevraagde tekst over Fido alsnog op in de concept-verordening: het betreft dan met name de zinsnede over de publieke taak. Strikt genomen betekent dit wel dat het er dan dubbel in staat.
Voorstel 2: voorstel voor de verordening op dit punt ongewijzigd aan het AB voorleggen, zie bestuursstukken DB 8 november.

Verkoop strook grond Heerezijl

recreatieschap marrekrite

Tot slot de waardering van het te verkopen strookje grond op de Heerezijl, zie bijlage voor het bestuursstuk. Hierover hebben wij binnen de provincie nadere informatie ingewonnen. De reactie die wij kregen, volgt hieronder:

Kenmerken

Het te verkopen object is niet 3500 m² groot, zoals eerder werd gesteld, maar ca. 3300 m² (ca. 1/3 ha). De overeengekomen verkoopprijs bedraagt € 8.250,-- Het betreft een strook grond met de bestemming "natuur en recreatief medegebruik", dat binnen de begrenzing van Natura 2000 ligt.

Prijsbepaling

In principe probeert Marrekrite bij verkoop van grond altijd eerst zaken te doen met partijen als It Fryske Gea (IFG) , Staatsbosbeheer (SBB), ed. Ook deze strook is in eerste instantie aangeboden aan SBB als andere naastliggende grondeigenaar, maar men gaf aan geen belangstelling te hebben.

Natuurgrond heeft in vergelijkbare gevallen een waarde van ca. € 5.000,-- tot € 8.500,-- per ha. De waarde wordt mede bepaald door de vernatting van het perceel (het deel van het perceel dat uit water bestaat). De genoemde bedragen zijn afkomstig uit de taxatie van onze percelen bij de Wite en Swarte Brekken (transactie met WS Fryslân) en in de omgeving van de Snitsermar (transactie met SBB). Wanneer we rekenen met een gemiddelde waarde van € 7.500,-- per ha, oftewel € 0,75 per m², betaalt de koper (familie van Slooten-Bouma) in dit geval ruim 3x de gangbare waarde. De koper betaalt voor 3300 m² immers € 8.250,--, hetgeen neerkomt op € 2,50 per m², in plaats van de gangbare € 0,75 per m². Wat verder moet worden bedacht, is dat bij verkoop aan een natuurorganisatie, het onderhoud soms ook moet worden afgekocht. Dit betekent dat 30 jaar lang een bedrag van ca. € 250,-- per jaar moet worden betaald, in totaal € 7.500,-- Of hiervan in dit geval ook sprake zou zijn, weten wij niet. Maar zelfs al zou deze beheervergoeding niet hoeven te worden betaald, dan nog zou de opbrengst bij verkoop aan de naastgelegen natuurorganisatie op een veel lager bedrag uitkomen, dan nu met de beoogde koper is overeengekomen.

Kortom, de zorg die in het DB werd uitgesproken, namelijk dat onze strook grond mogelijk voor te weinig geld zou worden verkocht, is op basis van de bovenstaande analyse naar ons idee niet terecht. Het is zelfs zo dat de familie Van Slooten-Bouma bereid is 3x meer te betalen voor deze strook, dan de aangewezen partijen als IFG en SBB. Dat is overigens niet verwonderlijk. Ten eerste lost het ook bij de familie een probleem op en ten tweede kan zij op de kosten inverdiene door het werk zelf uit te voeren.

Tenslotte - en dat is misschien wel het allerbelangrijkste om ons te realiseren – is de betreffende strook voor andere partijen überhaupt niet zo niet interessant. Het betreft een plas-dras terrein dat ingeklemd ligt tussen andere eigenaren, met slechts de bestemming "natuur en recreatie". Een volledig nieuwe eigenaar kan er alleen over het water komen, koopt voor een deel een sloot, heeft geen aanmeerfaciliteiten en mag vervolgens niets met het perceel dat afwijkt van de huidige bestemming. Dat maakt precies dat de waarde beperkt is. Ieder ander

recreatieschap marrekrite

kan er eigenlijk niets mee, alleen voor een “buurman” kan het mogelijk van enige waarde zijn, namelijk in relatie tot het al bestaande eigendom van die partij.

Aanvullende voorwaarde bij verkoop – anti-speculatiebeding

De zorg

dat er mogelijk andere mensen in de betreffende strook geïnteresseerd zouden zijn, die nu worden gepasseerd door rechtstreeks aan de burens te verkopen, is naar ons idee niet gegrond. Om bovendien te laten zien dat wij speculatie met onze gronden willen tegengaan, stellen wij voor in de verkoopakte de volgende, extra passage op te nemen: “Indien de familie van Slooten-Bouma besluit de van Marrekrite aangekochte grond weer te verkopen, dient deze grond en water (3300 m²) eerst aan Marrekrite te worden aangeboden en wel tegen het overeengekomen aankoopbedrag”. Daarmee laten we bovendien zien dat wij de grond aan de buurman verkopen met een specifiek doel.

Voorstel 3: het eerder verstuurde voorstel (DB 08 november 2019) voorleggen aan het AB, met toevoeging van de bovenstaande, extra verkoopvoorwaarde.

Agenda AB 12 december 2019

Tot slot nog een opmerking over de agenda van het volgende AB op 12 december 2019. Tijdens onze DB-vergadering van 8 november jl. is de concept AB-agenda besproken. Deze agenda is zoals gewoonlijk praktisch een kopie van de voorafgaande DB-vergadering, in dit geval de vergadering van 8 november jl. Zodoende is het punt t.a.v. de inhuur van de financieel manager op de agenda van het AB terecht gekomen. Echter, het AB hoeft zich hierover helemaal niet te buigen of uit te spreken. Het betreft een zaak voor het DB. Het AB stelt de begroting vast. Alleen wanneer de begroting als gevolg van een dergelijk voorstel dient te worden gewijzigd, dient het aan het AB te worden voorgelegd. Daarom stellen wij voor dit punt van de agenda te halen (voorstel 4).

Graag zien wij uw reactie op de voorstellen 2, 3 en 4 zo spoedig mogelijk tegemoet.

Deze mail en een samenvatting van uw reacties hierop worden als bijlage bij het verslag van de DB-vergadering van 8 november 2019 gevoegd, zodat we al onze overwegingen en besluiten netjes hebben vastgelegd.

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020
Tijd: 09.00 – 11.00 uur
Locatie: Digitaal via Teams

3. Notulen AB-vergadering 12 december 2019

Datum: 12 december 2019
Tijd: 09.30 – 12.00 uur
Locatie: Gemeentehuis Joure

Voorzitter:	De heer Jonkman	Gemeente Opsterland
Notulist:	De heer Huisman	Coördinator Waterrecreatie Marrekrite
Aanwezig:	De heer Boerema	Gemeente Noardeast-Fryslân
	De heer De Haan	Gemeente Achtkarspelen
	De heer Hoen	Gemeente Weststellingwerf
	Mevrouw De Pee	Gemeente Waadhoeke
	De heer Van Gelder	Gemeente Leeuwarden
	Mevrouw Hoekstra	Gemeente Tytsjerksteradiel
	De heer Touwen	Directeur Marrekrite
	De heer De Jong	Financieel adviseur Marrekrite
Afwezig (mk):	Mevrouw Fokkens	Provincie Fryslân
	De heer Agricola	Gemeente Dantumadeel
	De heer Veltman	Gemeente De Fryske Marren
	De heer Schoute	Gemeente Harlingen
	De heer Broekhuizen	Gemeente Heerenveen
	Mevrouw Wielinga	Gemeente Smallingerland
	De heer De Man	Gemeente Súdwest Fryslân

Notulen

---

1. Opening

- Voorzitter Jonkman opent de vergadering om 09.30h en heet een ieder, met speciale dank voor de aanwezigheid, welkom. Problematisch is dat het quorum op het moment van openen niet gehaald wordt. De heer Jonkman benoemt de opties hoe nu verder te gaan. Formeel kunnen er geen besluiten worden genomen. Hij stelt voor om de voorliggende stukken nader te bekijken en te bespreken, in de hoop dat alsnog meer bestuursleden zich aansluiten. In elk geval wordt hiermee weer onderstreept hoe belangrijk het is dat iedereen tijdig aangeeft dat men er niet bij kan zijn. Dit is voor de voortgang van de zaken binnen Marrekrite cruciaal. Bovendien – zo concludeert de vergadering - is het wel zo prettig voor de leden die wél zijn gekomen dat hun komst niet voor niets is. De voorzitter vraagt alle betrokkenen extra aandacht voor dit punt.
Om 09.45 meldt de heer Van Gelder zich met excuses voor de vertraging. Met zijn komst is het quorum gehaald en kan de vergadering formeel plaatsvinden. De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

2a. Verslag DB-vergadering 12 juni 2019

- De aanwezigen hebben geen op- of aanmerkingen. Het verslag wordt ter kennisgeving aangenomen.

2b. Verslag AB-vergadering 4 juli 2019

- De heer Veltman merkt op dat hij met kennisgeving afwezig was en werd vervangen door de heer De Jong. Inhoudelijk zijn er geen verdere op- of aanmerkingen op het verslag. In de volgende AB-vergadering zal het ter instemming aan het bestuur worden voorgelegd.

Besluit

- Het verslag van de AB-vergadering 4 juli 2019 wordt vastgesteld.

B-247

---

3. Ingekomen stukken & mededelingen

De onderstaande thema's worden door de heer Touwen mondeling toegelicht:

- De overdracht Starteiland Pikmar: is afgerond.
- Huisvesting: mogelijk Terhorne? Gesprekken met de provincie zijn gaande.
- Handhaving: pilot met SWF wordt begin 2020 nader uitgewerkt.
- Hûskes: groot succes. In 2019 in totaal 216.000 liter opgevangen en gezuiverd.
- Boot Düsseldorf 2020 van 18 t/m 26 januari 2020. Zoals in voorgaande jaren verkopen ondernemers voor ons de wimpel. Ditmaal betalen we mee aan een stand en zijn we waarschijnlijk zelf ook een dag of twee op de beurs aanwezig. Intussen zijn we met MERK en de toeristische regio's aan het nadenken over een meer gestructureerde aanwezigheid van Fryslân op de grotere beurzen. In 2021 zou dit in uitgewerkte vorm zijn beslag moeten krijgen. We beseffen ons dat het niet een formele taak is van MK maar de praktijk blijkt dat er wel behoefte is aan meer zichtbaarheid van Fryslân op beurzen. MK probeert dit wiel aan het draaien te krijgen.

recreatieschap marrekrite

- Vervangingsopgave: dit jaar zal er een lichte overschrijding zijn van de geraamde kosten voor de vervanging van damwanden en steigers. Dit komt niet door hogere kosten per meter, maar doordat we onze werkprocessen steeds beter op orde krijgen en hierdoor meer werk konden wegzetten, dan werd voorzien. Mede door deze grotere hoeveelheden werk, zien we dat de prijzen per meter steeds scherper worden. In plaats van de geraamde € 1,2 miljoen zal het waarschijnlijk in 2019 om een totale investering in “vernieuwde ligplaatsen” gaan van ongeveer € 1,5 miljoen.
- Juridische procedures: aangezien ons perceel op De Burd is verkocht, verwachten we de komende tijd veel minder tijd en geld kwijt te zijn aan juridische bijstand dan de afgelopen twee jaar het geval was. In de stukken staat opgesomd welke procedures zijn afgerond en welke nog open staan. De vergadering heeft hierover geen verdere vragen.
- TOP Kollum: de heer Boerema geeft aan blij te zijn met het voornemen om de TOP in Kollum officieel te openen. De heer Touwen geeft in aanvulling hierop aan dat we in het voorjaar niet alleen bij deze nieuwe TOP zouden moeten stilstaan, maar dat we inmiddels ook over de officiële opening van de gehele vernieuwde fiets- en wandelnetwerken nadenken.

---

4. Aanpassingen BBV

- De heer De Jong geeft aan de toegestuurde stukken zijn opgesteld in nauwe samenspraak met een aantal financieel adviseurs van de deelnemers, zoals dit eerder was toegezegd. Bovendien is het Ministerie over deze werkwijze geïnformeerd, zodat we goed op koers liggen om tegemoet te komen aan de eerder geuite zorgen over het “BBV-proof” maken van Marrekrite. Vervolgens geeft de heer De Jong een toelichting op de toegestuurde stukken en geeft aan wat de consequenties van de voorgestelde aanpassingen zijn.
- De heer Van Gelder complimenteert Marrekrite met de getroffen maatregelen. Eerder was Leeuwarden één van de deelnemers die kritisch waren over de gang van zaken, ditmaal wil hij graag aangeven blij te zijn dat er inmiddels forse stappen zijn gezet.
- Voor het overige zijn er geen vragen of opmerkingen.

Besluit

- Het bestuur stelt de volgende verordeningen vast: Financiële Verordening 2019 (stukken bijlage 4.1), Notitie Reserves en Voorzieningen 2019 (stukken bijlage 4.2), Nota Waarderen, Activeren en Afschrijven 2019 (stukken bijlage 4.3) en de Controle Verordening 2020 (stukken bijlage 4.4). **B-248**

---

5. Begrotingswijziging 2019.02

- De heer De Jong geeft aan dat het er in deze wijziging om gaat dat - nu de voorgestelde aanpassingen in het kader van het BBV akkoord zijn - de Begroting 2019 in lijn met deze punten wordt gebracht. Na een korte mondelinge toelichting zijn er vanuit de vergadering geen verdere vragen meer.
- De heer Van Gelder stelt dat het erop lijkt dat Marrekrite op termijn middelen gaat overhouden. Is al helder wat hiermee gaat gebeuren? Terugstorten aan de gemeenten lijkt hem niet het beste alternatief. Is het bijvoorbeeld een idee om deze middelen aan te wenden voor een extra impuls op het vlak van de schoonwatermaatregelen?
- De heer De Jong beaamt dat de BBV-maatregelen voor Marrekrite op termijn gunstig lijken uit te pakken. De vraag is inderdaad wat dit gaat betekenen voor de bijdragen van de deelnemers en voor de huidige reserves. Mochten er middelen vrij gaan vallen – en daar lijkt het op - dan is de vraag welke bestemming deze zouden moeten hebben.

Zodra we iets verder zijn in het proces van het professionaliseren van ons financiële systemen en regelingen, zal deze kwestie in het DB op tafel komen, waarna een voorstel aan het AB zal worden gedaan. Op dit moment is het nog net te vroeg om hier nu al een voldoende helder en betrouwbaar beeld over te kunnen schetsen.

Besluit

De Begrotingswijziging 2019.02 wordt vastgesteld conform het voorgelegde voorstel. **B-249**

---

6. Begrotingswijziging 2020.01

- De heer De Jong geeft aan dat het er in deze wijziging om gaat dat - nu de voorgestelde aanpassingen in het kader van het BBV akkoord zijn - de Begroting 2020 in lijn met deze punten wordt gebracht. Na een korte mondelinge toelichting zijn er vanuit de vergadering geen verdere vragen meer.

Besluit

- De Begrotingswijziging 2020.01 wordt vastgesteld conform het voorgelegde voorstel. **B-250**
-

7. Reactie zienswijzen

- Puur ter informatie worden enkele laatste reacties op de eerder dit jaar ingediende zienswijzen gepresenteerd (BBV-discussie). Het bestuur hoeft hier geen besluit over te nemen, maar hier slechts kennis van te nemen. De voorgestelde reacties leveren geen verdere vragen of opmerkingen op.
-

8. Onderhoud Land 2020 en verder

De heer Touwen licht kort toe waar het toegestuurde stuk over gaat en wat de kritieke punten zijn. Vervolgens vraagt hij of het bestuur kan instemmen met de in de stukken gepresenteerde voorstellen, te weten:

- a) Het onderhoud aan beide netwerken in 2020 opnieuw aanbesteden (voor de jaren 2021- 2023).
- b) De lopende onderhoudscontracten met een jaar verlengen (2020).
- c) In het voorjaar van 2020 een voorstel te presenteren voor een nieuwe bijdrageregeling ten aanzien van het werkveld "land".

Besluit

- Het bestuur gaat akkoord met deze drie voorgelegde voorstellen. **B-251**
-

9. Bijdrage Rondje Snitsermar

- De heer Touwen geeft een nadere toelichting op de stukken. Omdat de beoogde verkoop van een aantal percelen aan SBB niet is doorgegaan, kon de verwachte opbrengst niet worden ingeboekt en kon dit dus ook niet ten goede komen aan het project Rondje Snitsermar.

Dat betekent feitelijk dat het besluit van het bestuur van 24 november 2016 (B-119) om € 100.000 in het Rondje Snitsermar te investeren vanuit de verkoop van percelen, niet kan worden geëffectueerd. Daarom vraagt de heer Touwen het bestuur om het betreffende besluit ongedaan te verklaren.

recreatieschap marrekrite

- Voor de twee resterende knelpunten in het project (sluis Goingarijp en brug + pad bij de Broeresleat) moeten dus nieuwe voorstellen worden gedaan.
- Voor het knelpunt Broeresleat ligt een nieuw voorstel nu concreet voor. Met het op korte termijn verhelpen van het knelpunt bij de Broeresleat is de droom om het Rondje Snitser Mar geheel rond te krijgen in elk geval een flinke stap dichterbij gekomen.
- Voor het andere knelpunt (sluis Goingarijp) volgt te zijner tijd een voorstel. Hierover zijn constructieve gesprekken gaande met de provincie, maar de verwachting is dat er nog wat tijd overheen zal gaan voor we hier echt weten waar we aan toe zijn.
- De heer De Haan vraagt of Marrekrite ook overweegt om oeverstroken die niet gebruikt worden aan de agrarische sector over te dragen. De heer Touwen geeft aan dat Marrekrite er altijd voor openstaat om eigendommen (percelen) over te dragen. Door allerlei historische omstandigheden heeft Marrekrite een behoorlijke hoeveelheid kleine en grotere snippers land op veel verschillende locaties door de provincie. Enige tijd terug hebben we vastgesteld dat we geen belang hebben bij het eigendom van percelen op zich, het gaat ons om het borgen van het recreatief gebruik. Daarom is de verkoop van percelen voor ons in principe interessant, hoewel we er tot nu toe nog nooit voor hebben gekozen om hiermee actief “de boer op te gaan”. Als er zich echter partijen melden die interesse hebben, staan wij in principe positief tegenover verkoop. Daarbij doen we het liefst zaken met onze directe burens, doorgaans boeren of terreinbeheerders als SBB en IFG, maar in bijzondere gevallen kunnen dit ook andere partijen zijn. Recent hebben we nog een perceel op De Burd verkocht, in dat geval aan een ontwikkelingsbedrijf. In alle gevallen wordt een verkoop van eigendommen eerst aan het AB ter instemming voorgelegd.
- De heer Van Gelder merkt op dat het terugdraaien van besluiten een wat lastige kwestie is. Beter zou zijn voorstellen om zo te formuleren dat het bestuur niet hoeft te worden gevraagd hierop terug te komen. De heer Touwen beaamt dit en geeft aan dat hij ook met deze kwestie worstelde. Het is naar zijn mening echter wel zorgvuldig om aan het bestuur te rapporteren als iets niet doorgaat dat wél is afgesproken. In dit geval had het bestuur bovendien ook formeel middelen gereserveerd voor het betreffende project.
- De heer Touwen zegt toe in het vervolg met deze dimensie beter rekening te zullen houden, zodra er een voorstel wordt gedaan. Hij geeft in het verlengde hiervan aan, dat hij graag alle in de afgelopen jaren in het DB en AB genomen besluiten nog een keer in het DB de revue wil laten passeren, waarbij het bestuur zich kan buigen over de nog openstaande zaken. Als de lijst is opgeschoond is het idee om in het vervolg de meest recente besluitenlijst als vast onderdeel in elke bestuursvergadering op tafel te leggen. Dan kan het bestuur ten alle tijden zien wat is besloten, wat is toegezegd en hoe ver het ermee staat.
- Verder zijn er geen vragen of opmerkingen aangaande het voorstel over het knelpunt Broeresleat.

Besluit

- Het bestuur gaat akkoord met een bijdrage van maximaal € 57.000 voor het oplossen van het knelpunt Broeresleat. **B-252**

Actie

- De heer Touwen maakt de besluitenlijst gereed om in het DB te kunnen worden doorgenomen. **A-186**

---

10. Projecten noordoost-Fryslân

De heer Touwen vraagt het bestuur, conform het voorgelegde voorstel, in te stemmen met de volgende voorstellen:

recreatieschap marrekrite

- a) Het realiseren van drie (180m) in plaats van vier locaties (240m) in het project Sud Ie.
- b) Het verplaatsen van locatie 3 (Sud Ie) van een particulier naar een gemeentelijk perceel, waarmee bestuursbesluit B-81 niet meer opportuun is.
- c) Het doen van een extra bijdrage aan de Poort Dokkum ter grootte van € 7.500.
- d) Het verlagen van de in juni 2017 toegezegde bijdrage aan de realisatie van de aanleglocatie bij het Bastion van € 40.000 naar € 20.000 (besluit AB / B-138).

Besluit

- Het bestuur gaat akkoord met bovengenoemde voorstellen. **B-253**
-

11. Overdracht perceel Heerezijl

- De heer Touwen geeft een nadere uitleg over de overdracht van dit perceel. Dit is een voorbeeld van hetgeen onder punt 9 ook al even aan de orde kwam. Het gaat om de verkoop van een klein perceeltje aan onze burens, waarmee we onze erfscheiding voor beide partijen beter regelen. In de verkoop is een anti-speculatiebeding opgenomen. Omdat het om de overdracht van eigendom gaat, moet het AB hierover het finale oordeel geven.
- Uit de vergadering komen geen vragen over deze kwestie naar voren.

Besluit

- Het bestuur gaat akkoord met de verkoop van een perceeltje nabij Heerezijl. **B-254**
-

12. Vergaderingen bestuur 2020 e.v.

- Het bestuur gaat akkoord met het voorstel dat de secretariaten van Marrekrite en de bestuurders voortaan gaan werken met datumprickers, waarna de bevestiging via outlook volgt. Dat betekent dat we de vergaderdata niet meer als bestuursvoorstel op tafel krijgen. Daarmee stappen we af van een oude traditie, die inmiddels achterhaald is en in de praktijk erg onpraktisch blijkt te werken. Het voorstel betreft een logische, efficiënte en eigentijdse manier van doen, die ons veel meer flexibiliteit geeft in het plannen van onze bestuursvergaderingen en ons beter in staat stelt mee te veren met de agenda's van bestuurders.

Besluit

- Het bestuur besluit in te stemmen met de voorgestelde werkwijze. **B-255**
-

13. Rondvraag

- Nadat er geen vragen meer blijken te zijn voor de rondvraag, vraagt de heer Touwen of er op voorhand al suggesties zijn voor locaties voor de volgende AB-vergaderingen. De heer De Haan en mevrouw Hoekstra bieden beide hun gemeentehuizen aan als locaties voor de eerstvolgende vergaderingen. Afsproken wordt om het AB van juni in Achtkarspelen te organiseren en het AB van november in Tytsjerksteradiel.

Actie

- Gastheerschap AB-vergaderingen met betreffende gemeenten regelen. **A-187**
-

recreatieschap marrekrite

14. Sluiting

- De heer Jonkman sluit de vergadering omstreeks 10.30h onder nadrukkelijke dankzegging van ieders aanwezigheid en inbreng en met de wens dat er voor iedereen mooie en rustige feestdagen aankomen.
-

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020
Tijd: 09.00 – 11.00 uur
Locatie: Digitaal via Teams

4. Notulen DB-vergadering 27 februari 2020

Datum: 27 februari 2020
Tijd: 09.30 – 11.00 uur
Locatie: Kamer mevrouw Fokkens, Provinciehuis

Voorzitter:	Mevrouw Fokkens	Provincie Fryslân
Notulist:	Mevrouw Hoekstra	Officemanager Marrekrite
Aanwezig:	De heer Jonkman	Gemeente Opsterland
	De heer De Man	Gemeente Súdwest Fryslân
	De heer Veltman	Gemeente De Fryske Marren
	De heer Boerema	Gemeente Noardeast-Fryslân
	Mevrouw de Pee	Gemeente Waadhoeke
	De heer M. Vuijk	Senior adviseur Provincie Fryslân
	De heer Touwen	Directeur Marrekrite
	De heer De Jong	Financieel adviseur Marrekrite

Notulen

---

1. Opening

- Mevrouw Fokkens opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.
-

2. Verslag DB-vergadering 8 november

- Besluit B-239 om de compensabele btw toe te voegen aan de deelnemersbijdrage is nooit genomen en moet van de besluitenlijst worden verwijderd.

Actie

- Besluit B-239 verwijderen van de besluitenlijst. **A-188**

Besluit

- Het bestuur stelt het verslag van de DB-vergadering van 8 november 2019 vast. **B-256**

---

3. Verslag AB-vergadering 12 december 2019

- Er worden zorgen geuit over het behalen van het quorum tijdens AB-vergaderingen in het algemeen. Het verslag wordt verder te kennisgeving aangenomen.

---

4. Ingekomen stukken & mededelingen

- Er is een verzoek binnengekomen van de heer Mulder. Hij wil graag een gesprek met mevrouw Fokkens. Hierover vindt enige discussie plaats. Mevrouw Fokkens geeft aan dat zij de aangevoerde bezwaren onderschrijft, maar dat de heer Mulder desondanks een kans zou moeten krijgen om zijn verhaal te doen. Zij zal hem een uitnodiging sturen, maar daarbij expliciet aangeven dat er niet kan worden gesproken over zaken waar de Rechtbank Groningen en de Raad van State zich reeds over hebben uitgesproken. Mevrouw Fokkens zal vragen of er nog andere punten zijn waarover hij haar wil spreken. Alleen daarover kan in een eventueel gesprek worden gesproken.
- Het Convenant Alde Feanen zal te zijner tijd worden ondertekend.
- Met betrekking tot het Rondje Snitsermar zit het plaatsen van de brug over de Broeresloot nu in de vergunningsfase. Bij het sluisje van Goingarip is de voortgang nog altijd heel beperkt. Momenteel doet een aantal studenten onderzoek naar de opties. Als gevolg daarvan roert de omgeving zich ook. Men vindt dat men in de afwegingen betrokken moet worden, terwijl het nu vooral om de diverse technische opties zou moeten gaan. Als er straks een voorkeursvariant uit de bus rol, is het zeker goed om dit met het dorp te bespreken.
- Op dit moment zijn we bezig om te kijken of wij intrek kunnen nemen in het sluiswachtershuisje in Terhorne. Dit is eigendom van de provincie, maar wordt op dit moment gebruikt door de politie. Er zijn inmiddels gesprekken geweest met de politie. De betreffende mensen geven aan dat zij graag naar een andere locatie zouden gaan. Wellicht is Uitwellingerga (combinatie provincie) een optie? De gesprekken hierover zijn gaande en over ongeveer twee maanden verwachten wij de kunnen zeggen of Terhorne haalbaar is of niet. Wanneer ook deze locatie niet haalbaar is, dan blijft de enige oplossing toch om nieuw te gaan bouwen in Grou.
- Op 8 april zal de opening plaatsvinden van het vernieuwde Fiets- en Wandelnetwerk en de TOP Kollum. Er wordt opgemerkt dat dit samenvalt met het klimaatoverleg. Daardoor zal een groot aantal mensen niet aanwezig zijn. Bovendien wordt het gekozen moment, redelijk vroeg in de ochtend, niet als wenselijk gezien. Er wordt besloten om de datum van de opening te verplaatsen naar 25 juni en deze ook te combineren met de AB-vergadering.

Acties

- Mevrouw Fokkens zal contact opnemen met de heer Mulder. **A-189**
- Het convenant Alde Feanen zal te zijner tijd worden ondertekend. **A-190**
- PW zal een omgevingsonderzoek uitvoeren. **A-191**

Besluit

- Opening Fiets- en Wandelnetwerk en de TOP Kollum verplaatsen naar 25 juni 2020. **B-257**
-

5. Personeelszaken

- De voorstellen om mevrouw Hoekstra een contract aan te bieden voor onbeperkte tijd en de uren van de heer Hoekstra te verhogen van 18 uur naar 27 uur worden beiden aangenomen.

Besluiten

- Mevrouw Hoekstra krijgt per 01-04-2020 een vast dienstverband. **B-258**
  - De heer Hoekstra wordt tot zijn pensionering in 2022 (met terugwerkende kracht per 01-01-2020) ingehuurd voor 27 uur per week. **B-259**
-

6. Conceptbegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024

- De heer De Jong licht de conceptbegroting toe. Naast de deelnemersbijdrage is een suggestie voortaan ook een deel van de compensabele btw aan het begin van het jaar in rekening te brengen,, zodat er een betere liquiditeitspositie ontstaat. Er volgt aan het einde van het jaar dan een eindafrekening van de compensabele btw.
- Op korte termijn komen wij met een voorstel over welke investeringen er nog moeten worden gedaan in de komende jaren en welke impact dit heeft op de liquiditeitspositie.
- Voorstel is de deelnemersbijdragen opnieuw tot 2024 niet te indexeren. Dit wordt nu aangepast naar 2021. In 2022 kan er dan altijd weer worden bepaald of er wel of niet zal worden geïndexeerd.
- Er is momenteel nog geen beheerplan Baggeren. Hieraan wordt momenteel gewerkt.
- Er staan nog een paar fouten in de tekst van bijlage 6a. In paragraaf 1.2 staat mevrouw Wielinga nog als bestuurslid genoemd. Dit is de heer Hoekstra geworden. En misschien zou er jaartal moeten worden genoemd in paragraaf 2.1.1.

Actie

- De heer De Jong zal de tekst van de conceptbegroting aanpassen. **A-192**

Besluiten

- De deelnemersbijdragen zullen per 2022 worden geïndexeerd. **B-260**
  - Nadat de heer De Jong de tekst heeft aangepast, zullen mevrouw Fokkens en de heer Jonkman deze beoordelen. Na akkoord van beiden zal de conceptbegroting naar alle deelnemers worden verzonden. **B-261**
-

7. Concept Jaarstukken 2019

- De heer de Jong licht de concept jaarstukken toe. De accountant is op dit moment bezig met de jaarcontrole. Het onverdeelde rekeningsaldo van 2019 zal nog iets wijzigen en waarschijnlijk uitkomen tussen € 555.000,- en € 600.000,-.
- De gebruikte teksten in de jaarstukken mogen iets zakelijker.

Actie

- De heer Touwen zal de tekst van de jaarstukken aanpassen. **A-193**

Besluit

- Nadat de heer Touwen de tekst heeft aangepast, zullen mevrouw Fokkens en de heer Jonkman deze beoordelen. Na akkoord van beiden zullen de jaarstukken naar alle deelnemers worden verzonden. **B-262**

---

8. Concept Parafenbesluit en Archiefverordening

- De heer Touwen licht het parafenbesluit toe. Volgens de heer De Man zou er bij artikel 1 nog een reactietermijn moeten worden toegevoegd. Wanneer er na een voorstel binnen 24 uur een quorum is behaald, dan is het voorstel akkoord. Op de website van Gemeente Ede staat een voorbeeld.
- De concept archiefverordening is akkoord.

Actie

- De heer Touwen zal de tekst in het parafenbesluit aanpassen. **A-194**

Besluit

- Nadat de heer Touwen de tekst heeft aangepast, zullen mevrouw Fokkens en de heer Jonkman deze beoordelen. Na akkoord van beiden kan het parafenbesluit naar alle deelnemers worden verzonden. **B-263**
- Het bestuur gaat akkoord met de archiefverordening en deze kan worden voorgelegd aan het AB. **B-264**

---

9. Rondvraag

- De heer De Man heeft een gesprek gehad met verschillende ondernemers binnen zijn gemeente. Zij willen graag dat de brug- en sluisbedieningstijden beter op elkaar aansluiten. En het gaat hier vooral om de tijden en niet om het soort bediening. De heer Touwen geeft aan dat hier een formele werkgroep voor is, waar ook diverse ambtenaren in zitten. Misschien kan een afvaardiging van de ondernemers bij het volgende werkgroep overleg aanwezig zijn.

Actie

- De heer De Man nodigt een aantal ondernemers uit om deel te nemen aan het werkgroep overleg met betrekking tot de brug- en sluisbediening. **A-184**

---

10. Sluiting

- Voorzitter Fokkens dankt ieder voor diens inbreng en sluit de vergadering om 11.05 uur.
-

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020
Tijd: 09.00 – 11.00 uur
Locatie: Digitaal via Teams

5. Ingekomen stukken en mededelingen

Ingekomen stukken

- **Geen**

Mededelingen, mondeling toe te lichten

- Motorbootprijs 2019
  - Voortgang Rondje Snitsermar
  - Uitstel feestelijke opening fiets- en wandelknooppuntnetwerken en TOP Kollum
  - Wandelkaartset Fryslân nu ook beschikbaar
  - LF Icoonroutes LF Zuiderzeeroute en LF Kustroute vernieuwd
  - Húskes het water op, drukke zomer verwacht
  - Voortgang Huisvesting
-

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020
Tijd: 09.00 – 11.00 uur
Locatie: Digitaal via Teams

6. Ontwikkeling financiële positie Marrekrite

Ontwikkeling financiële positie Marrekrite: geactualiseerde prognose investeringen voorzieningen

In 2022 ontstaat een voor Marrekrite unieke situatie: we kunnen niet langer door middel van onze eigen liquiditeit (kas/banksaldo) onze activiteiten financieren. Dat vindt zijn oorsprong in een aantal zaken. Enerzijds geldt dat we al een aantal jaren geen indexatie op de deelnemersbijdragen hebben toegepast, anderzijds zijn we met een inhaalslag bezig met onze investeringen, waardoor de jaarlijkse kasstromen hoger zijn dan de feitelijke inkomsten.

We hebben de begroting 2021 en meerjarenraming 2022-2024 gebaseerd op een voortdurende investeringsopgave van ca. € 1,25 miljoen per jaar. We hebben daarbij gezien dat Marrekrite niet langer zonder (langlopende) leningen een goede liquiditeitspositie kan houden. Daarbij komt dan de vraag aan de orde welke mate van leningen en welke duur het meest passend is voor Marrekrite.

We hebben inmiddels een scherper zicht op onze opgave de komende jaren waarbij we een aantal keuzes hebben. We werken in 2020 het grootste deel van onze oorspronkelijke “achterstand” in vervangingen weg met een zo het zich nu laat aanzien totale investeringslast van € 2,3 miljoen: bijna een verdubbeling van de reguliere jaarlijkse investeringslast. Dit komt mede omdat een groot aantal werken in 2019 niet kon worden afgerond. PFAS speelde ook ons parten en aannemers lukte het niet om alle werken binnen de planning te realiseren.

We zien dat we per 2021 nog een investeringsopgave hebben van krap € 6 miljoen. Dat betekent bij een ongewijzigd tempo dat met ingang van 2026 er geen grootschalige investeringen in voorzieningen op het water (steigers en damwanden) meer nodig zijn voor een periode van 20 tot 25 jaar. Dat betekent ook dat we met ingang van 2026 een afname van onze boekwaarde (MVA) krijgen van ca. € 0,2 miljoen per jaar in plaats van een gemiddelde toename van ca. € 1,0 miljoen per jaar.

Met de huidige bijdragen van de deelnemers en de huidige liquiditeit hebben we grofmazig vanaf 2022 gedurende enkele jaren een liquiditeitstekort waarvoor we leningen moeten aantrekken. Dit beeld hebben we ook getoond en toegelicht in onze begroting en meerjarenraming. Inmiddels kunnen we beter aangeven tot welk moment we een liquiditeitstekort hebben en hoe we dit liquiditeitstekort willen overbruggen. Het goede nieuws is dat het liquiditeitstekort is tijdelijk en van beperkte omvang is.

recreatieschap marrekrite

Omdat het moment van ontvangen en betalen van middelen binnen een lopend jaar van invloed is op de liquiditeit en wij tot nu toe hier niet op stuurden, kunnen we in onze liquiditeitspositie een gunstig effect creëren door de deelnemersbijdragen niet in twee delen (maart en oktober) maar in januari in één keer in rekening te brengen. Dit stelt ons in staat om het aantrekken van vreemd vermogen uit te stellen. Dit is in (tijdelijke) afwijking van de Gemeenschappelijke Regeling en dient dus door het AB te worden besloten.

Daarnaast financieren we als Marrekrite de doorschuif-BTW voor de deelnemers voor. Dit bedrag bedraagt op dit moment op jaarbasis circa € 0,6 tot € 0,7 miljoen. Als we deze doorschuif-BTW niet langer voorfinancieren maar (bijvoorbeeld) als voorschot in rekening brengen bij de deelnemers, dan hebben we op een later moment en in mindere mate vreemd vermogen nodig.

We stellen het bestuur voor om met hetzelfde tempo de investeringen op te pakken. Gezien de huidige rentestand is het zeer goedkoop voor Marrekrite om vreemd vermogen aan te trekken en leidt dit tot nauwelijks meerkosten voor de deelnemers in het meerjarenperspectief. We gaan met geldverstrekkers in gesprek om de financieringsbehoefte zo passend mogelijk af te stemmen op onze liquiditeitsbehoefte, zonder dat we ons dagelijks zorgen hoeven te maken over de operationele voortgang van onze werkzaamheden. Dus dat betekent als uitgangspunt enige overliquiditeit om onze kerntaak goed te kunnen blijven uitvoeren.

Voorstel

Het Algemeen Bestuur besluit:

1. De deelnemersbijdragen per 2021 volledig beschikbaar stellen per 1 februari van het begrotingsjaar.
2. De doorschuif-BTW per 2021 op voorschotbasis in rekening te brengen bij de deelnemers. Op basis van realisatie van de afgelopen jaren stellen we voor een voorschot van € 600.000 in rekening te brengen (ca. 6/7e deel). Dat voorkomt terugbetalingen aan de deelnemers.

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020
Tijd: 09.00 – 11.00 uur
Locatie: Digitaal via Teams

7. Jaarstukken 2019, controleverklaring en bestemming resultaat

---

Voor u liggen de jaarstukken 2019 van Marrekrite, inclusief controleverklaring van onze accountant Bentacera (zie de bijlagen 7.1 – 7.5).

Zoals u ziet hebben we een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid ontvangen. In het accountantsverslag vindt u gedetailleerdere bevindingen van de jaarrekeningcontrole. Wanneer het AB de jaarstukken ongewijzigd vaststelt, geeft Bentacera toestemming om de controleverklaring openbaar te maken.

Het (onverdeelde) resultaat bedraagt na controle door de accountant € 0,6 miljoen (€ 603.355). Het algemeen bestuur beslist over de bestemming van het rekeningsaldo op voorstel van het DB.

Een korte toelichting op de belangrijkste bevinding bij de controle betreft de schattingswijziging, die we als begrotingswijziging in de decembervergadering van het AB hebben vastgesteld. Deze hebben we helaas moeten terugdraaien, omdat het in strijd is met BBV en gezien de beperkte toleranties bij Marrekrite niet als ongecorrigeerde "fout" in de stukken kon blijven zitten.

Daarnaast is het goed te vermelden dat we ten aanzien van de btw de administratie gaan doorlichten op onvolkomenheden in gedeclareerde ondernemers btw of doorschuif btw. We hebben in ieder geval geconstateerd dat er kosten als doorschuif btw zijn verantwoord, die achteraf als ondernemers btw hadden moeten worden beoordeeld. Dit gaan we in 2020 herstellen. Tot slot is het goed op te merken dat we met name als gevolg van de nieuwe beleidsstukken en de toepassing daarvan incidentele meerkosten hebben in de controlekosten. Deze zijn gelukkig beperkt gebleven en we hebben goede afspraken kunnen maken over het komende controlejaar.

Voorstel

Het Algemeen Bestuur besluit:

1. Decharge te verlenen aan het DB voor het beheer van de GR gedurende 2019.
2. Het accountantsverslag voor kennisgeving aan te nemen.
3. De jaarstukken 2019 vast te stellen.
4. Het onverdeelde rekeningsaldo 2019 van € 0,6 miljoen (€ 603.355) toe te voegen aan de Algemene Reserve, die hierdoor € 3,203 miljoen bedraagt.

Bijlagen: 7.1 – 7.5

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020
Tijd: 09.00 – 11.00 uur
Locatie: Digitaal via Teams

8. Begroting 2021 en Meerjarenraming 2022-2024

Voor u ligt een gewijzigde meerjarenbegroting. Ten opzichte van de aan de deelnemers verstuurde versie begin maart zijn in deze versie de tabellen geactualiseerd naar aanleiding van de definitieve jaarrekeningcijfers over 2019, na de accountantscontrole.

We hebben verder geen wijzigingen doorgevoerd in de begroting. We voorzien eventuele concept-begrotingswijzigingen op het moment dat we de tussenrapportage aan het bestuur aanbieden (DB van september, AB in december).

We hebben op moment van verzending van deze stukken een zestal zienswijzen ontvangen van de deelnemers.

Voorstel

Het Algemeen Bestuur besluit:
De Begroting 2021 en de Meerjarenraming 2022-2024 vast te stellen.

Bijlage: 8.1

Vergadering van het Algemeen Bestuur

Datum: Donderdag 25 juni mei 2020

Tijd: 09.00 – 11.00 uur

Locatie: Digitaal via Teams

9. Ontwikkeling TOP-netwerk Fryslân

Aanleiding

In 2017 is de pilot voor de eerste drie Friese TOPs (toeristisch overstappunt) afgerond: in Bakkeveen, Earnewâld en Delfstrahuizen-Echtenerbrug werden drie TOPs geplaatst. Na afloop van de pilot zijn nog twee TOPs gerealiseerd, namelijk in Beetsterzwaag-Olterterp en Kollum. Voor Harkema zijn we bezig met de voorbereidingen voor de zesde Friese TOP.

In de AB-vergadering van 4 juli 2019 heeft het Algemeen Bestuur gevraagd om met een concreet projectvoorstel te komen voor de verdere uitrol van de toeristische overstappunten (TOPs). Zowel het DB als het AB had in eerdere vergaderingen (d.d. 02-11-2017 en 30-11-2017) al besloten om in te zetten op een projectmatige uitrol van de TOPs over Fryslân onder regie van Marrekrite. Dit besluit is genomen naar aanleiding van de notitie 'Toeristische overstappunten in Fryslân' (bijlage 1), als resultaat van de pilot. In deze notitie is, naast de criteria die we aan een TOP-locatie stellen, reeds een plan van aanpak voor de ontwikkeling van TOPs opgenomen, alsmede de kostenraming voor een TOP.

Nu het project *Routenetwerken bij de tijd & compleet* (vernieuwing en afronding knooppuntnetwerken) is afgerond, ontstaat binnen Marrekrite de ruimte om met de projectmatige uitrol van de TOPs te starten. Bovendien is dit inhoudelijk gesproken ook het goede moment. Nu de netwerken er liggen, kan goed worden bekeken op welke plekken de TOPs gerealiseerd moeten worden om op een samenhangende wijze te dienen als de logische instappunten in de netwerken.

TOP Earnewâld

recreatieschap marrekrite

Het ontbrak nog aan een voorstel met potentiële locaties en de wijze van financiering van de TOPs. Hierop vooruitlopend heeft een aantal gemeenten al wel geld gereserveerd voor de ontwikkeling van TOPs in hun gebied.

Met het voorliggende stuk doen wij een voorstel voor de beoogde TOP-locaties, alsmede een planning, een geactualiseerde raming en een voorstel voor de financiering van de projectmatige uitrol. Het plan is in het DB van 13 mei 2020 besproken. Besloten is dat het bij deze aan het AB kan worden voorgelegd.

Ontwikkeling TOP-netwerk Fryslân

Marrekrite ontwikkelt, beheert en onderhoudt de Friese recreatieve basisinfrastructuur: de ligplaatsen in de vrije natuur en knooppuntnetwerken langs de fiets- en wandelpaden. TOPs stimuleren in de eerste plaats het instappen in de knooppuntnetwerken, maar kunnen ook het overstappen tussen verschillende vormen van recreatie (varen, fietsen, wandelen en toeren) faciliteren. De TOPs dienen dus geen doel op zich, zij ondersteunen en versterken de netwerken. De TOPs bieden de gebruikers (inwoners en gasten) gemak en informatie en verleiden hen om te provincie te ontdekken en gebruik te maken van de aanwezige voorzieningen en karakteristieke Friese kwaliteiten. Voor toeristen en recreanten is het via een provinciaal netwerk van Friese TOPs direct duidelijk vanaf welke plekken zij de provincie op haar mooist kunnen beleven.

Om ook echt als netwerk te kunnen dienen, is het zaak dat de TOPs in Fryslân niet alleen op een logische wijze in de netwerken 'hangen', maar ook dat alle TOPs er overal gelijk uitzien. Dit is onder meer geborgd door Marrekrite in de realisatie de regie te geven (sturing en bewaking proces). Hierin wordt nauw samengewerkt met de gemeenten (de opdrachtgevers), de regionale marketingorganisaties, Merk Fryslân, de Afûk en de regionale TIP/VVV, daarbij dankbaar gebruik makend van de opgedane ervaringen en leerpunten van de realisatie van de eerste vijf TOPs. Daarbij zijn we van plan om het uiteindelijke TOP-netwerk te zijner tijd via de sites van de regionale marketingorganisaties en Merk Fryslân en via de analoge en digitale kanalen van Marrekrite (knooppuntkaarten en website) te tonen.

Hoeveel TOPs moeten er eigenlijk komen? Deze vraag kan niet heel stellig worden beantwoord. Te weinig TOPs is niet wenselijk, maar aan de andere kant is het ook niet nodig om in ieder Fries dorp een toeristisch overstappunt in te richten. Een eerste globale analyse met de gemeenten wijst in de richting van een netwerk van circa 40 à 45 TOPs, waarbij zoveel mogelijk bij bestaande gemeentelijke plannen, ideeën en regionale visies wordt aangesloten, zodat er draagvlak is voor de realisatie. Waar dat nog niet in kaart is gebracht of een advies wenselijk is, heeft Marrekrite op basis van de gestelde criteria zelf een aantal voorlopige locaties of zoekgebieden aangewezen als potentiële TOP-locaties.

Eerder hebben we al vastgesteld dat locaties die in aanmerking komen voor een mogelijke TOP aan de volgende criteria moeten voldoen (niet in volgorde van belangrijkheid):

- Er zijn gratis parkeerplaatsen beschikbaar (minimaal 10).
- Het gebied, de regio, de plek moet toeristisch wat te bieden hebben aan haar bezoekers / er moet al een natuurlijke bezoekersstroom zijn.
- Het draait het om 'overstappen'. De locatie moet dus een geschikt punt zijn om over te stappen van de ene op de andere vervoers- en recreatievorm (auto, boot, fiets, wandelen) en goed bereikbaar zijn met auto of fiets via een doorgaande weg. OV-mogelijkheid liefst in de buurt.
- Toeristische overstappunten liggen bij een (natuurlijk) knooppunt van de routenetwerken. Voor de toerist ligt het toeristisch overstappunt op een logisch vindbare plaats, op openbaar terrein, altijd vrij toegankelijk.
- Nabijheid van een knooppunt van fiets-, wandel- en vaarwegen is gewenst.
- Waar mogelijk is een toeristisch overstappunt nabij aanlegplaatsen voor passanten.
- Er is een horecagelegenheid nabij het toeristisch overstappunt.
- Er is voldoende afstand t.o.v. andere toeristische overstappunten (goede spreiding). Niet in ieder dorp hoeft een toeristisch overstappunt te komen (juiste dichtheid).

recreatieschap marrekrite

Daarbij moet worden bedacht dat het nooit zo kan zijn dat alle criteria op één plek haalbaar zijn. De criteria dienen als algemene richtlijn. In veel concrete gevallen gaat het om een grondige taxatie van de betreffende situatie en dus om maatwerk. Dat kan betekenen dat een locatie gekozen kan worden, ondanks het feit dat er bijvoorbeeld geen horeca in de buurt is (normaal een belangrijke voorwaarde). Ook hoeft er niet altijd perse sprake te zijn van een natuurlijke bezoekersstroom. Een locatie kan ook gekozen kan worden om een onontdekte regio beter te ontsluiten. Voorop moet staan dat er dan wel voldoende mogelijkheden (rondjes) zijn om gebruik te maken van het fiets- en wandelnetwerk.

Op bijgevoegde kaart (bijlage 2) ziet u ons voorstel voor potentieel kansrijke TOPs in Friesland. In een aantal gevallen is sprake van zoeklocaties, waarbij we ruimte zien voor één TOP. In overleg met de betreffende gemeente willen we bepalen waar de TOP gesitueerd wordt. In de regio Zuidoost is bijvoorbeeld een visie gemaakt voor de realisatie van Entrees en TOPs. De Entree-locaties vinden wij echter ook bij uitstek geschikt als locatie voor een TOP(zuil) of zij zijn zelfs al als zodanig ingericht, zoals in Bakkeveen. Andere plekken vinden wij weer minder geschikt, zoals bijvoorbeeld Goëngahuizen. Daarom is nauw overleg per gemeente over de exacte invulling van groot belang. Bijlage 3 geeft per gemeente een schematisch overzicht van de (op dit moment) voorgestelde TOP-locaties.

Werkwijze

Marrekrite ziet het als een grote kans om de ontwikkeling van het TOP-netwerk projectmatig op te pakken, waarbij de overstappunten weliswaar gefaseerd worden gerealiseerd, maar wel als onderdeel van één project. Deze aanpak zal leiden tot schaalvoordelen (realisatie, begeleiding) en tot een snellere uitrol van TOPs in Friesland. Centrale regie is voor een goede spreiding, een juiste dichtheid en voor de uniformiteit tevens van groot belang. Zo werken we toe naar een optimaal aanbod van toeristische overstappunten, verspreid over de provincie. Zoals hierboven reeds aangegeven werd, richten we ons voorlopig op ongeveer 40 à 45 toeristische overstappunten voor geheel Fryslân.

Een gefaseerde aanpak per regio/gemeente lijkt ons het meest haalbaar. De ene gemeente of regio is al verder dan de andere. Soms is reeds budget beschikbaar gesteld en soms wordt de ontwikkeling van TOPs al meegenomen als onderdeel in grotere projecten. Maar het komt ook voor dat gemeenten nog geen actie ondernomen hebben en daarmee ook geen geld gereserveerd hebben. Door gefaseerd te werk te gaan, maken we de realisatie van het plan beter haalbaar, maar bovenal sluiten we daarmee aan bij de huidige status quo binnen de gemeenten. Als een gemeente vaart wil maken kan dat. Als een gemeente meer tijd nodig heeft, is dat ook geen punt.

Onderstaande tabel geeft aan welke initiatieven/projecten reeds spelen met betrekking tot de TOPs:

Regio	Gemeente	Project
Noordoost	<i>Noardeast-Fryslân</i>	Rondje Lauwersmeer
	<i>Dantumadiel</i>	
	<i>Achtkarspelen</i>	R/T potje
	<i>Tytsjerksteradiel</i>	
Noordwest	<i>Leeuwarden</i>	
	<i>Harlingen</i>	
	<i>Waadhoeke</i>	
Zuidoost	<i>Ooststellingwerf</i>	Visie Ruimtelijke Ontvangst Zuidoost Friesland
	<i>Smallingerland</i>	Visie Ruimtelijke Ontvangst Zuidoost Friesland
	<i>Opsterland</i>	Visie Ruimtelijke Ontvangst Zuidoost Friesland
	<i>Weststellingwerf</i>	Visie Ruimtelijke Ontvangst Zuidoost Friesland
	<i>Heerenveen</i>	Visie Ruimtelijke Ontvangst Zuidoost Friesland
Zuidwest	<i>De Fryske Marren</i>	Lokale R/T projecten
	<i>Súdwest-Fryslân</i>	

recreatieschap marrekrite

Dit jaar zal worden gestart met startbijeenkomsten per gemeente, danwel regio. We willen aan de hand hiervan een beter beeld krijgen van de exacte locaties van de TOPs, de beschikbare budgetten en de planning per gemeente.

De fysieke uitrol van het TOP-netwerk starten we op die locaties die op dit moment al het meest concreet en rijp voor uitvoering zijn. We streven naar een projecttermijn van maximaal 2,5 jaar, dat wil zeggen, tot uiterlijk 31 december 2022.

Elke TOP vraagt maatwerk qua invulling en uitvoering. Intussen streven we wel naar het ontwikkelen van meerdere TOPs tegelijkertijd, waarbij we per TOP een aantal vaste stappen hanteren:

- Startgesprek gemeente/regio (meerdere TOPs tegelijkertijd) > MK
- Aansturing lokale inbreng (teksten en foto's) > MK
- Ontwerp kaartbeeld > MK
- Organisatie gedicht > MK
- Vullen ontwerp TOP > MK
- Vaststellen ontwerp TOP > MK en gemeente
- Realisatie TOP > MK
- (Object)bewegwijzering naar en van de TOP > MK
- Inrichting terrein rond de TOP > gemeente

Marrekrite draagt zorg voor de invulling en ontwikkeling van de TOP-zuil zelf en de bewegwijzering van en naar de TOP. Daarbij wordt nauw samengewerkt met lokale partijen voor de teksten en foto's.

De invulling van het terrein rondom een TOP-zuil is de verantwoordelijkheid van de betreffende gemeente. De gemeente is vrij om te bepalen welke voorzieningen (bv. laadpunten voor e-bikes, bankjes of fietsenrek) ze nog meer aan de locatie wil toevoegen. Wat dat betreft zal de ene TOP straks meer "aangekleed" ogen dan de ander.

Het onderhoud aan TOPs wordt met de betreffende gemeente vastgelegd en is een voorwaarde voor de realisatie. Dit wordt onderdeel van het totale budget voor het onderhoud op het domein Land, zoals aan u wordt voorgesteld in een separaat voorstel.

Voor de gemeente Ooststellingwerf kiezen we een iets andere route, aangezien zij geen deelnemer is in de GR. Marrekrite voorziet geen belemmeringen om de uitrol van het TOP-netwerk in deze regio in goede samenwerking met de gemeente en Recreatieschap Drenthe te realiseren, zoals dat eerder bij andere projecten ook is gebeurd.

Vanuit Marrekrite zal het project TOP-netwerk Fryslân worden begeleid door onze coördinator en onze projectadviseur land. De aanpak per TOP staat beschreven in de notitie 'Toeristische overstappunten in Fryslân'. Daarop wordt hier niet verder ingegaan, met uitzondering van de paragraaf inzake de kosten. In de raming van de kosten voor de realisatie van een TOP werd destijds nog rekening gehouden met de kosten van uren voor regie en coördinatie. In het voorliggende plan stellen wij voor om deze post voor onze rekening te nemen vanuit onze reguliere regie en coördinatie-uren, waarmee de kosten voor de gemeenten per saldo lager worden. Hiervoor ontstaat binnen onze organisatie ruimte nu een aantal andere grote projecten, waar we de laatste jaren druk mee waren, is afgerond. Om goed inzicht te houden in de totale kosten en ten behoeve van eventuele subsidieaanvragen is het overigens wel wenselijk om de oorspronkelijke ramingen aan te houden, dus inclusief uren voor coördinatie en regie.

Planning

Ons voorstel is om dit jaar de voorgestelde opzet verder uit te werken, dat wil zeggen:

- De exacte en definitieve locaties van de TOPs te bepalen.
- Gemeenten te vragen budgetten voor de ontwikkeling van de TOPs te reserveren.

Het is nog niet aan te geven wanneer we welke TOPs gaan realiseren, omdat we nog onvoldoende in beeld hebben welke gemeenten reeds geld voor de ontwikkeling gereserveerd hebben en welke niet. We starten dit jaar nog met die TOP-locaties waarvoor al zeker budget beschikbaar is. De verdere uitrol is afhankelijk van het moment waarop vanuit de overige gemeenten middelen beschikbaar komen.

We streven ernaar het project eind 2022 - of zoveel eerder als mogelijk - afgerond te hebben. In bijlage 4 vindt u de planning schematisch weergegeven.

Kosten per TOP (per stuk)

Kostenraming	Bedrag
Kaartbeeld tweezijdig	€ 750
Detailkaarten	€ 900
Gedicht	€ 250
Opmaak zuil	€ 500
Productie en Plaatsing	€ 3.350
Bewegwijzering van/naar TOP (gemiddeld, stelpost)	€ 600
Projectbegeleiding	€ 1.667
Totaal	€ 8.017

De kosten voor Marrekrite aan de realisatie van een TOP zitten in de uren voor coördinatie en regie. Zoals bovenstaand is aangegeven, worden die feitelijk al betaald via de jaarlijkse bijdrage die wij van de gemeenten ontvangen. De investeringen die nodig zijn om de TOPs ook fysiek te realiseren, alsmede het onderhoud ervan, dienen door de betreffende gemeente te worden gedragen.

De kosten per TOP bedragen in totaal ongeveer € 8.017 (ex. BTW). Dit is inclusief TOP-zuil, de bebording van en naar de TOP, maar exclusief de inrichting van het gebied rondom de TOP-zuil.

Aangezien de projecturen van Marrekrite als gezegd al via de bijdrage worden betaald (€ 1.667) is er per TOP dus een extra financiering nodig van circa **€ 6.350** (ex. BTW). Bij een projectmatige uitrol van TOPs zullen deze kosten overigens iets dalen. Als we bijvoorbeeld 5 TOPs tegelijkertijd kunnen realiseren, kan een besparing van ca. 5% op de productiekosten behaald worden. Bij meer parallelle trajecten kan dit percentage nog wat hoger worden.

Marrekrite neemt de gerealiseerde TOPs qua onderhoud mee in het beheer van de fiets- en wandelknooppuntnetwerken. Schoonmaak- en controlewerkzaamheden (twee momenten per jaar) behoren tot de onderhoudsovereenkomst voor zowel de TOP-zuil als de strokenborden naar de TOP (€ 175,- per TOP per jaar, ex BTW). Onderhoud van eventuele routeborden tussen de TOPs en de netwerken wordt meegenomen in het onderhoud van het betreffende netwerk. Vervanging bij schade of veroudering behoren niet tot het onderhoud en worden per geval verrekend. Het onderhoud aan eventuele extra elementen rondom de TOPs (bankjes, prullenbakken, etc.) valt onder de verantwoordelijkheid van de betreffende gemeente.

Benodigde financiering per gemeente

De realisatiekosten en onderhoudskosten voor de TOPs zijn dus voor rekening van de gemeenten. Elke gemeente betaalt de kosten voor de eigen TOPs. Een deel van de gemeenten heeft reeds budget gereserveerd voor de uitrol van TOPs. Wij vragen de gemeenten die dat nog niet gedaan hebben, hiervoor alsnog middelen te reserveren in hun begrotingen, circa € 6.350 (ex BTW) per TOP. Dit is een gemiddelde. De exacte kosten verschillen per locatie, omdat het maatwerk betreft. In deze raming is geen rekening gehouden met de overige inrichting van de locaties. Marrekrite staat hier verder buiten. De gemeenten kunnen naar eigen inzicht en wens bankjes, prullenbakken, e.d. plaatsen.

recreatieschap marrekrite

Onderstaand schema geeft aan hoeveel TOPs wij per gemeente ramen (zie ook bijlage 2 en 3):

Gemeente	Aantal te realiseren TOPs	Benodigde investering
Noardeast-Fryslân	6	€ 38.100
Dantumadiel	1	€ 6.350
Achtkarspelen (incl. Harkema)	3	€ 19.050
Tytsjerksteradiel*	2	€ 12.700
Leeuwarden	4	€ 25.400
Harlingen	1	€ 6.350
Waadhoeke	4	€ 25.400
Ooststellingwerf	3	€ 19.050
Smallingerland*	4	€ 25.400
Opsterland	1	€ 6.350
Weststellingwerf	3	€ 19.050
Heerenveen	2	€ 12.700
De Fryske Marren	5	€ 31.750
Súdwest-Fryslân	7	€ 44.450
Totaal	47	€ 298.450
<i>* kan 1 minder worden i.v.m. zoekgebied Eastermar/De Leyen</i>		

Mogelijk zijn er kansen voor cofinanciering door andere partijen, zoals het IKW of via Streekwurk. Via Streekwurk bestond de mogelijkheid om cofinanciering voor een TOP te krijgen, mits deze was opgenomen in de jaarplannen. Het is ons bekend dat Streekwurk stopt, maar weten niet of er andere cofinancieringsmogelijkheden zijn of komen. Mocht een gemeente hier mogelijkheden toe zien, dan kunnen wij desgewenst ondersteunen bij het indienen van een aanvraag.

Samenvatting en voorstel:

Wij verzoeken u om in te stemmen met:

- De voorgestelde projectmatige uitrol van toeristische overstappunten in Fryslân om te komen tot een samenhangend TOP-netwerk.
- De voorgestelde locaties en zoekgebieden zoals genoemd op bijgevoegde kaart, onder toezegging dat met de gemeenten hierover nauw overleg wordt gevoerd.
- Het financieren van de kosten van de TOPs door de betreffende gemeenten.

Wij verzoeken u verder om:

- Voor zover dat nog niet is gedaan, middelen te reserveren voor het aantal beoogde TOPs in uw gemeente. Indien het AB met het voorliggende plan instemt, zullen wij de gemeenten hiertoe een brief sturen.

Bijlagen:

- 9.1. Notitie Toeristische overstappunten in Fryslân (versie 24-04-2020)
- 9.2. Kaart TOP-locaties
- 9.3. Overzicht TOP locaties Fryslân
- 9.4. Planning TOP's

Jaarstukken

2019

recreatieschap
marrekrite

Jaarverslag 2019

Jaarstukken	5
1 Programmaverantwoording	10
1.1 Programma Bedrijfsvoering	15
1.2 Programma Waterrecreatie	16
1.3 Programma Landrecreatie	18
1.4 Programma Baggeren	19
1.5 Programma Ontwikkelingen	21
1.6 Programma Wimpels, Donateurs & Vrijwilligers	22
2 Paragrafen	26
2.1 Lokale heffingen	27
2.2 Weerstandsvermogen	27
2.3 Onderhoud Kapitaalgoederen	32
2.4 Financiering	34
2.5 Bedrijfsvoering	35
2.6 Verbonden partijen	36
2.7 Grondbeleid	36
3 Jaarrekening 2019	39
3.1 Balans per 31 december 2019	40
3.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	41
3.3 Toelichting op de balans per 31 december 2019	44
3.4 Programmarekening 2019	56
3.5 Toelichting en verschillenanalyse op de programmarekening 2019	58
3.6 Overzicht incidentele baten en lasten	62
4 Wet Normering Topinkomens (WNT)	65
5 Controleverklaring Bentacera	71
Bijlagen	77

Programma- verantwoording

Beleidskader

Al vele tientallen jaren beheert Recreatieschap Marrekrite in de provincie Fryslân de toeristische basisinfrastructuur op *water en land*. Opgericht in 1957 was onze focus de eerste 55 jaar exclusief gericht op het realiseren van meer natuurligplaatsen voor de watersport. Inmiddels beheren we op meer dan 300 plekken door de hele provincie ruim 600 aanlegvoorzieningen (damwanden, steigers en MarBoeien). Aaneengeschakeld gaat het om een enorme capaciteit, namelijk 35 km.

In 2012 werd ons takenpakket verbreed door de toevoeging van het domein van de "landrecreatie". Hierdoor zijn we in de bijzondere omstandigheden gekomen dat -op Ooststellingwerf na- alle Friese gemeenten als deelnemer bij het schap zijn aangesloten.

Naast de verantwoordelijkheid voor het beheer van de fiets- en wandelknooppuntnetwerken en overige routestructuren, kregen we ook de opdracht om te inventariseren welke recreatieve routes er in Fryslân allemaal zijn (beheer routedatabase). Na een paar stille jaren zijn in 2019 goede vervolgstappen gezet ten aanzien van de ontsluiting en verdere doorontwikkeling van recreatieve routes in Fryslân. Op dit moment nemen Merk Fryslân en de toeristische regio-organisaties in dit proces de leiding. Marrekrite is nauw betrokken en werkt ondersteunend mee aan deze belangrijke opgave.

Los van de bovenstaand genoemde taken, heeft Marrekrite tevens de opdracht om haar deelnemers gevraagd en ongevraagd te adviseren over alle voorkomende zaken, die betrekking hebben op de toeristische infrastructuur op water en land en over de verbinding van die velden. Marrekrite verricht deze taken als GR (Gemeenschappelijke Regeling) namens haar deelnemers, de provincie Fryslân en de Friese gemeenten. Ooststellingwerf is formeel geen lid, maar met deze gemeente wordt wel nauw samengewerkt. Datzelfde geldt voor de Groninger gemeente Het Hogeland (oostzijde Lauwersmeer).

Onze werkzaamheden hebben tot doel een professionele, aantrekkelijke en uniforme recreatieve infrastructuur op water en land te realiseren. Dit alles doen wij in het belang van onze eigen inwoners (*recreanten*), maar evengoed als service en ontzorging richting onze inkomende gasten (*toeristen*).

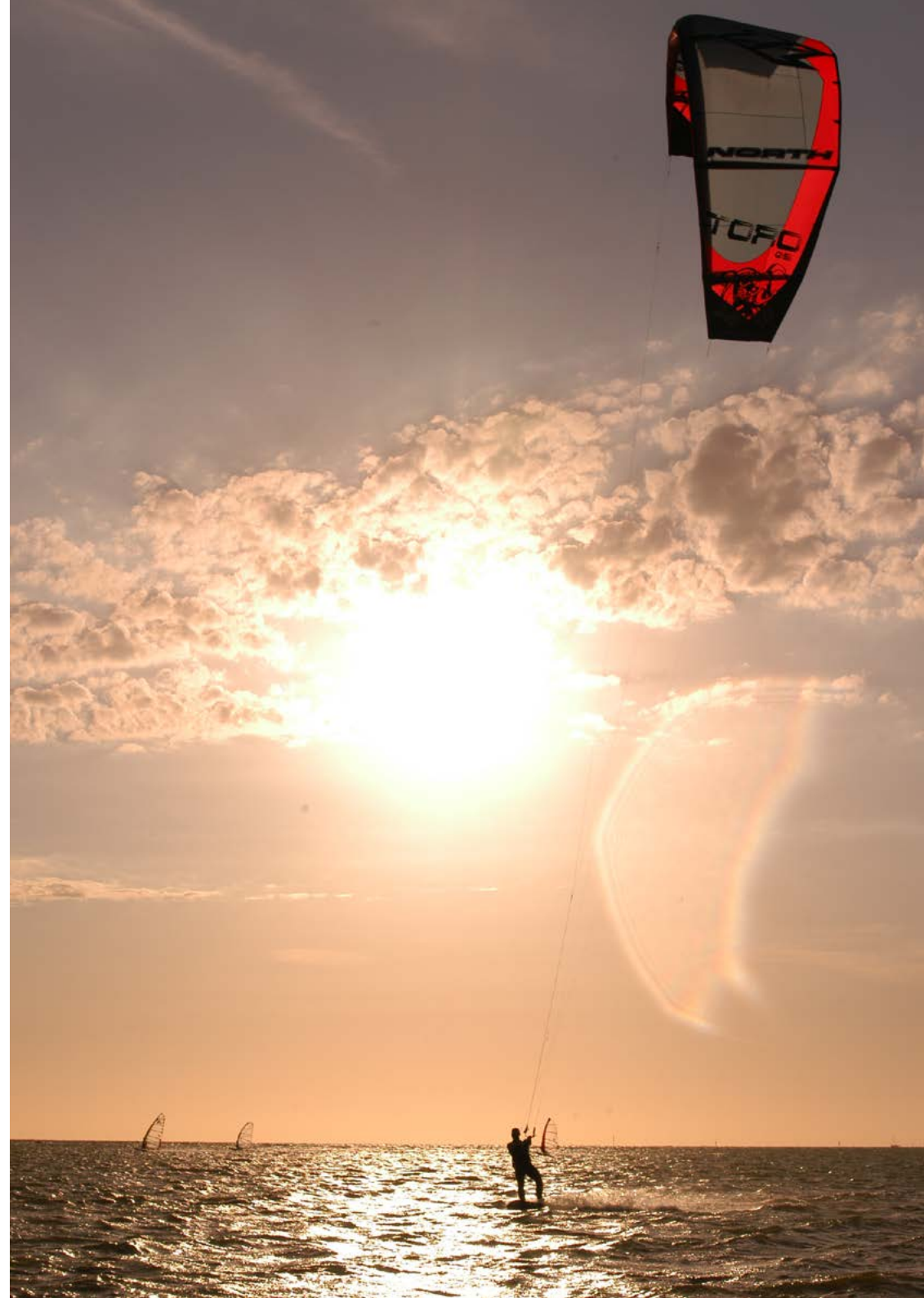
COVID-19 (corona)

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat wij als recreatieschap, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. We volgen op dit punt de maatregelen die onze deelnemers, provincie en gemeenten, treffen voor waar het maatregelen in de openbare ruimten en onze (aanleg)voorzieningen betreft. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden – zowel door onze binnendienst als onze buitendienst – en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming. We hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen en kunnen inspelen op veranderende omstandigheden. Voor zover wij het op dit moment kunnen beoordelen blijft de impact op onze activiteiten beperkt en blijven wij onverminderd investeren in onze voorzieningen, zowel op water als op land.

Wat heeft het per saldo gekost?

TOTAAL MARREKRITE	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	1.605.596	2.305.596	2.518.423	1.804.566
Lasten	-1.147.568	-1.937.463	-1.915.068	-1.463.642
Saldo (voor bestemming)	458.028	368.133	603.355	340.924

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.1 Programma Bedrijfsvoering

Wat hebben we gedaan?

2019 was voor Marrekrite een relatief rustig en voorspoedig jaar. Na de zorgelijke personele situatie waarmee we in de jaren hiervoor te kampen hadden, kregen we ons team in 2019 weer goed op orde. In een kleine organisatie als Marrekrite staat of valt alles met de inzetbaarheid van gekwalificeerd en gemotiveerd personeel. Het secretariaat hebben we versterkt met een nieuwe officemanager, zodat we onze (financiële) administratie verder hebben kunnen optimaliseren. Tegelijk hebben we met onze financieel adviseur de noodzakelijke stappen gezet om te komen tot adequate financiële beleidsnota's en verordeningen en een begroting die voldoet aan de eisen die de deelnemers en de toezichthouder er aan stellen. Daarnaast hebben we samen met onze juridisch adviseur, en met steun van juristen van de provincie, een belangrijke aanzet gedaan om alle overige regelingen waar we aan moeten voldoen, op orde te krijgen. Tot slot hebben we in het proces van organisatieontwikkeling (beschrijving processen, functies, e.d.) waar we al enige tijd mee bezig waren, in 2019 ook flink vooruitgang geboekt. In het kader van dit traject, maar ook los hiervan, zijn met de medewerkers gesprekken gevoerd over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dit heeft merkbaar meer rust en duidelijkheid in de organisatie gebracht. Kortom: qua bedrijfsvoering liggen we goed op koers. Een belangrijk aandachtspunt blijft het vinden van een onderkomen voor Marrekrite waar we de functies kantoor, werkplaats en aanlegkade kunnen verenigen. Hierin zijn we in 2019 niet geslaagd.

Wat heeft het gekost?

Bedrijfsvoering	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	519.316	1.219.316	1.455.916	461.741
Lasten	-513.916	-1.215.042	-941.156	-697.484
Saldo (voor bestemming)	5.400	4.274	514.760	-235.743

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.2 Programma Waterrecreatie

Wat hebben we gedaan?

Ondanks het feit dat allerlei vormen van landrecreatie voor Fryslân steeds belangrijker worden, blijft de watersport voorlopig nog altijd veruit de sterkste en meest dominante kolom binnen ons toeristisch imago en product.

Steigers en damwanden

Marrekrite onderhoudt inmiddels ongeveer 600 vrije aanlegvoorzieningen op circa 300 locaties in Fryslân. Duizenden boten kunnen elke dag te kust en te keur kiezen op welke prachtige plek zij nu weer zullen aanleggen. Deze enorme voorraad is het resultaat van 60 jaar stabiel beleid met het doel het afmeren voor de watersport in Fryslân naar een steeds hoger niveau te brengen. Met een klein team, waaronder diverse parttimers, en ondersteund door een trouwe ploeg vrijwilligers, zorgen we er dag in dag uit voor, dat onze prachtige plekken in de natuur niet alleen veilig en netjes zijn, maar ook dat het gras is gemaaid, dat struiken en bomen tijdig zijn gesnoeid en dat het recreatieafval wordt opgehaald (ca. 180 ton per jaar).

Nog altijd ontwikkelen we ieder jaar op nieuwe locaties ligplaatsen en kijken we naar adequate vervanging van onze bestaande steigers en damwanden. Daarbij ligt onze focus op kwalitatief hoogstaande en duurzame aanlegvoorzieningen. Hier krijgen we veel positieve feedback op. Deze focus op kwaliteit leidt op termijn bovendien tot een flinke verlaging van onze beheer- en onderhoudskosten.

In 2018 zijn we erin geslaagd om bij de bouw van betonnen damwanden een dekplank te ontwikkelen, die aan onze standaard voldoet. Daarmee was ons concept “zwart betonnen damwand” zover, dat we meters konden gaan maken. Het grote aantal projecten dat we hierdoor in 2018 konden opstarten heeft zich in 2019 onverminderd voortgezet. Wij verwachten dat we ook de komende jaren in dit tempo kunnen blijven doorgaan met vervangen van oude voorzieningen. Daarbij werken we nog altijd volgens ons oude, praktische principe: *wat het eerst moet, wordt het eerst aangepakt*. Deze aanpak heeft erin geresulteerd dat we tot nu toe nog geen enkele ligplaats (tijdelijk) hebben hoeven sluiten vanwege een (te) slechte staat van onderhoud.

MarBoeien

Voor een andere innovatie op het gebied van de watersportvoorzieningen, de introductie van de MarBoeien, was 2019 ook een mooi jaar. Met de plaatsing van MarBoei 100 hebben ons in 2013 gestelde doel behaald. Wat de watersporters betreft is het echter nog niet genoeg. Heel vaak wordt ons gevraagd of er niet nog meer boeien bij kunnen. In 2020 zullen wij ons hierop nader beraden.

Húskes

2019 was ook een mooi jaar voor ons project met de Húskes. Op dit moment beheren we er drie, liggend op de Marchjepôle (onze drukste plek), aan de Noorder Aldewei (eveneens heel populaire ligplaatsen) en nabij Gaastmeer in de Grutte Gaastmar. Na een jaar van experimenteren met betaling via een app (2018), waren de Húskes in 2019 weer vrij toegankelijk voor alle watersporters en dat hebben we gemerkt: in totaal werd er in het seizoen 2019 ruim 215.000 liter vuilwater door onze drijvende zuiveringen verwerkt, afkomstig uit de vuilwatertanks van kleinere en grote schepen. De toiletten die we op de Húskes hebben laten plaatsen, waren zeer in trek. Zo zien we dat onze innovatieve en volledig zelfvoorzienende rioolwaterzuiveringen langzaamaan de dubbelfunctie beginnen te krijgen die wij voor ogen hadden: 1) zorgen dat mensen hun vuilwater niet langer overboord pompen, en 2) zorgen dat mensen hun behoefte niet in de vrije natuur doen. We hebben geconstateerd dat het op Marchjepôle duidelijk schoner (minder uitwerpselen en toiletpapier) bleef dan in voorgaande jaren.

Wat heeft het gekost?

Waterrecreatie	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	649.141	649.141	638.646	930.877
Lasten	-345.500	-424.401	-646.536	-618.957
Saldo (voor bestemming)	303.641	224.740	-7.890	311.920

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.3 Programma landrecreatie

Wat hebben we gedaan?

Onze afdeling Land heeft zich in 2019 vooral beziggehouden met de afronding van het grootschalige en meerjarige project *Routestructuren bij de tijd & compleet*. In dit project, dat mogelijk is gemaakt is door een extra bijdrage van de provincie Fryslân, hebben we het Friese fietsknooppuntnetwerk volledig vernieuwd en actueel gemaakt. Overal verschenen nieuwe borden en infopanelen, de 5 bestaande regio's werden versmolten tot één samenhangend Fries netwerk en in plaats van om de dorpen en steden heen, gaan de netwerken nu door bebouwde kernen heen. In samenwerking met Merk Fryslân en de toeristische regio's hebben we bovendien een driedelige kaartset ontwikkeld. Elke kaart bevat twee kaartbeelden, zodat het volledige Friese fietsknooppuntsysteem via zes kaartbeelden in beeld is gebracht. Marrekrite levert de kaarten tegen kostprijs aan een groot aantal verkooppunten. Dat wat de modaliteit *fietsen* betreft.

Het project *Routestructuren bij de tijd & compleet* had ook tot doel om het Friese knooppuntnetwerk op het gebied van *wandelen* compleet en bij te tijd te brengen. Ten eerste is circa 750 km nieuw netwerk gerealiseerd om zo de ontbrekende schakels, de zogenaamde "witte vlekken", te verhelpen. Ook andere verbeteringen in het wandelnetwerk zijn doorgevoerd, onder andere door een betere aansluiting op de landelijke langeafstandswandelroutes (Streekpaden en LAWs).

Hoewel Marrekrite in de nabije toekomst nog graag wat kwaliteitsslagen wil realiseren door het netwerk meer over boerenpaden en over dijken te leiden, zijn we heel tevreden met de slagen die al zijn gemaakt. Het *wandelen* is een steeds populairder wordende activiteit, waar ook een economie van formaat achter schuil gaat. Die economie past uitstekend bij de vergezichten naar een toekomst waarin kleinschaligheid, authenticiteit, rust, ruimte en duurzaam de ijkpunten zijn. Naast *varen* en *fietsen*, werkt Marrekrite met overtuiging aan een infrastructuur waarin bewoners en gasten ook *wandelend* optimaal kunnen zwerven door de mooiste provincie van ons land.

Wat heeft het gekost?

Landrecreatie	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	111.265	111.265	89.986	75.178
Lasten	-111.265	-121.133	-169.242	-79.434
Saldo (voor bestemming)	-	-9.868	-79.256	-4.256

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.4 Programma Baggeren

Wat hebben we gedaan?

Al vele jaren doet een aantal deelnemers een bijdrage voor baggerwerk. Deze bijdrage is destijds in het leven geroepen om problemen met ondieptes te kunnen verhelpen. Er werd daarbij tot nu toe gewerkt met een "piepsysteem": als we ergens klachten over ondieptes krijgen, reageren we heel praktisch en direct door het probleem ter plekke op te lossen. Inmiddels willen we echter doelen kunnen stellen, langer vooruit kunnen kijken en eerder weten wat ons qua inzet van middelen boven het hoofd hangt. Daarbij, informatie is niet alleen de basis voor ons beheer, maar ook voor het klantgericht informeren van de watersport. Het liefst zouden wij de gebruikers willen laten weten welke waterdieptes zij overal kunnen verwachten, niet alleen in de geulen, maar ook op de rest van de meren en bij onze ligplaatsen.

Enige jaren terug heeft Marrekrite een studie laten doen om inzicht te krijgen in de opgave die voor ons "onder water ligt". In de loop van 2019 zijn we aan de slag gegaan met de resultaten uit dit eerdere onderzoek. Wij hebben uitgangspunten geformuleerd en zijn op basis hiervan inmiddels in kaart aan het brengen waar we het nu precies over hebben. We verwachten dit beeld in de loop van 2020 scherp te hebben. Van belang is om duidelijk

te hebben hoe diep of ondiep het overal is en daarbij streefdieptes te bepalen. Daarbij moet wel worden aangetekend dat de provincie de vaargeulen op diepte houdt en niet de gehele meren: de vraag is of de provincie daar überhaupt wel een taak heeft. Kortom, het domein van het baggeren is een lastig en gevoelig onderwerp, niet alleen voor Marrekrite, maar binnen de gehele provincie. Feit is intussen wel dat Fryslân in de rest van Nederland het imago heeft, dat het bij ons ondiep is. Inderdaad klopt het dat je met een diepstekend kieljacht niet overal terecht kunt, echter, dat betekent nog niet dat de hele provincie te ondiep is. Deze versimpeling van de werkelijkheid kost ons zeker bezoekers, al is het gissen hoeveel dat er zijn.

Marrekrite wil vanuit gastvrijheid en klantgerichtheid graag op twee manieren dit imago verbeteren: 1) door duidelijker te communiceren over vaardieptes en de meren op basis hiervan te zoneren, en 2) door een aantal knelpunten te verhelpen door hier te baggeren.

Op het moment dat we dat voor elkaar hebben, heeft het zin om op onze ligplaatsen structureel aan diepte-onderhoud te gaan doen. Voor de komende periode ligt er daarom een opgave voor Marrekrite en de provincie om hierin tot gezamenlijk beleid en een onderhoudsprogramma te komen. Zolang dit onderhoudsprogramma er niet is, weten we niet welke waarde onze reserve feitelijk heeft en weten we ook niet welke jaarlijkse bijdrage er eigenlijk van de deelnemers moet worden gevraagd voor structureel baggerwerk.

Wat heeft het gekost?

Baggeren	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	144.417	144.417	144.417	144.417
Lasten	-144.417	-144.417	-100.054	-
Saldo (voor bestemming)	-	-	44.363	144.417

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.5 Programma Ontwikkelingen

Wat hebben we gedaan?

Het programma Ontwikkelingen gebruiken we vanouds voor zaken met een innovatief, programmatisch en/of incidenteel karakter. Een mooi voorbeeld van een project dat we destijds vanuit het programma Ontwikkelingen hebben opgestart, is de lancering van de MarBoeien. Ook in 2019 was er een beperkt aantal zaken dat vanuit het programma Ontwikkelingen is gedekt. Dit geldt bijvoorbeeld voor diverse uren van onze ingehuurd projectleider, de kosten voor de aanpassing van de MarBoei-website, het onderzoek naar de bezetting van de ligplaatsen, en dergelijke.

Wat heeft het gekost?

Ontwikkelingen	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	11.457	11.457	24.402	18.713
Lasten	-17.970	-17.970	-45.576	-57.976
Saldo (voor bestemming)	-6.513	-6.513	-21.174	-39.263

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.6 Programma Wimpels, Donateurs & Vrijwilligers

Wat hebben we gedaan?

In 2019 is veel aandacht besteed aan de administratieve processen binnen de organisatie. Op het vlak van de wimpeladministratie, het incasseren van donateursbijdragen, e.d. is veel voortgang geboekt. Ook in relatie tot onze vrijwilligers, traditioneel een belangrijke groep binnen de organisatie met duidelijke taken op het vlak van de verkoop van wimpels en het inspecteren van voorzieningen, was 2019 een goed en rustig jaar. We hebben onze vrijwilligers tweemaal als groep bij elkaar gehad om hen te informeren over wat er in de organisatie speelde en om van hen feedback te krijgen over wat erop en om het water aan de hand was. Marrekrite verheugt zich in en stabiele groep vrijwilligers, die nauw betrokken is bij de organisatie en die haar goed van dienst is.

Ondanks de inzet van onze wimpelverkopers zien we de laatste jaren dat de opbrengst van de verkoop van wimpels steeds iets verder afneemt.

In tijden waarin de klassieke watersport aan terrein inboet en nieuwe sporten opkomen, is het voor ons de vraag hoe we kunnen bereiken dat de wimpelverkoop op peil blijft. Concrete stappen zijn nog niet gezet, maar wat al wel helder is, is dat misschien anders met de verhuurders van schepen dient te worden omgegaan nu steeds meer mensen ervoor kiezen te huren. Misschien moeten we de huurders actiever gaan bedienen.

Dat zou dan eigenlijk via de verhuurders moeten, maar het betreft wel hun klanten. Kunnen we van iedere verhuurder verwachten dat hij aan alle klanten een wimpel gaat verkopen, in plaats van aan elk van zijn boten een wimpel te hangen, zoals nu doorgaans gebeurt? Het is een gevoelig onderwerp in Fryslân.

Behalve meer huurders en minder eigenaren, zien we als andere trend steeds meer open boten, met name sloepen. Hoe bereiken we deze groep en overtuigen we hen ervan ook mee te doen, ondanks het feit dat ze misschien niet altijd evenveel gebruikmaken van onze ligplaatsen. In de komende jaren zullen we over deze vragen moeten gaan nadenken nu de wimpelverkoop definitief een daling lijkt te hebben ingezet.

Wat heeft het gekost?

Wimpels e.d.	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	170.000	170.000	165.056	173.640
Lasten	-14.500	-14.500	-12.504	-9.792
Saldo (voor bestemming)	155.500	155.500	152.552	163.848

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

2

Paragrafen

2.1 Lokale heffingen

Bij Recreatieschap Marrekrite kennen we geen lokale heffingen zoals bij een gemeente of provincie.

2.2 Weerstandsvermogen

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht. We hebben beleid hiervoor in ontwikkeling, als volgende stap in ons ontwikkelingsproces. We zijn op dit moment hierover nog in gesprek met een financiële werkgroep, bestaande uit een afvaardiging van de deelnemers. We hanteren in deze jaarstukken nog de uitgangspunten zoals die tot nu toe golden, met dien verstande dat wij, zoals aangegeven bij het vaststellen van de Notitie Reserves en Voorzieningen, de bestemmingsreserve Baggeren (BB) beschouwen als ware het een voorziening, vanwege het ontbreken van een actueel baggerplan.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- kengetallen voor de:
  - a. netto schuldquote
  - b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
  - c. solvabiliteitsratio
  - d. grondexploitatie
  - e. structurele exploitatieruimte en
  - f. belastingcapaciteit (n.v.t.);
- een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover Marrekrite beschikt om niet-begrote kosten te dekken. Deze weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

1. Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer:
  - a. onvoorzien incidenteel en structureel (n.v.t.);
  - b. onbenutte belastingcapaciteit (n.v.t.).
2. Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer:
  - a. algemene reserve.

Jaarrekening 2019				
		01-01-2019	Mutaties	31-12-2019
A	Algemene Reserve (AR)	297.461	2.302.262	2.599.723
B	Bestemmingsreserve Baggeren (BB)	1.195.729	150.930	1.346.659
C	Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)	206.873	-16.735	190.138
D	Onderhoudsfonds	2.062.237	-2.062.237	-
E	Landrecreatiefonds	33.297	-33.297	-
	Subtotaal mutaties reserves	3.795.597	340.923	4.136.520
	Onverdeeld resultaat 2019		603.355	603.355
	TOTAAL EIGEN VERMOGEN			4.739.875

De weerstandscapaciteit van Marrekrite bedraagt, gelet op de stand van de Algemene Reserve (zonder het onverdeelde resultaat) ultimo 2019, € 2,6 miljoen euro. De stand van de Algemene Reserve is in 2019 aanzienlijk verbeterd door de herschikking van de reservemiddelen.

Beoordeling omvang van de risico's

Hoe komen we tot de benodigde weerstandscapaciteit?

Bij iedere begroting en jaarrekening actualiseren wij de risico's. We gaan na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Afhankelijk van de mogelijkheden om de risico's te beheersen vindt vervolgens een correctie naar beneden plaats. Alle risico's na correctie tellen wij op. Dat totaal is de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicobeoordeling is gebaseerd op de inzichten die tot en met het opstellen van de jaarrekening beschikbaar zijn. Ontwikkelingen en wijzigingen in wet- of regelgeving geven geen aanleiding de risico's te herijken.

Zoals ook in eerdere jaarstukken is aangegeven ligt een belangrijk risico voor een kleine organisatie als Marrekrite in de continuïteit van het personeel. De slagvaardigheid van onze kleine organisatie staat of valt met de inzetbaarheid van onze medewerkers. Dat betekent dat (langdurige) ziekte, uitval of vertrek doorgaans een flinke financiële wissel trekt op onze organisatie. We hanteren daarom in de risicobeoordeling dat de helft van onze gerealiseerde personeelskosten als risico geldt: in 2019 betreft dit dan afgerond 0,28 miljoen euro.

Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio.

Ratio's kunnen beschouwd worden als indicatoren.

De ratio voor het weerstandsvermogen wordt aldus berekend (x 1000):

$$\text{Ratio van het weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} \quad \text{oftewel} \quad \frac{2.600}{280}$$

De ratio van het weerstandsvermogen is 929%. (De ratio moet minimaal 100% zijn).

Bestemmingsreserves

In de notitie Reserves en Voorzieningen die het algemeen bestuur in december 2019 heeft vastgesteld, is het aantal bestemmingsreserves aanzienlijk verminderd. Ook de (structurele) storting en onttrekking van de programmasaldi behoren tot het verleden.

Wat resteert is een bestemmingsreserve Baggeren, die we behandelen als ware het een voorziening vanwege het ontbreken van een actueel beheersplan Baggeren. Dit beheerplan verwachten we dit jaar rond of na de zomer te kunnen voorleggen aan het DB, zodat we vanaf dat moment een nog beter beeld hebben van ons weerstandsvermogen en de baggeropgave die nog voor ons ligt.

De onderhoudsreserve is opgeheven: het onderhoud aan damwanden en steigers is met de grootschalige investeringen in de vervangingsopgave min of meer tot een minimum beperkt. Daar waar vroeger werd gespaard voor “planmatig vervangingsonderhoud” activeren we inmiddels onze investeringen. De daarmee samenhangende kapitaallasten bekostigen we inmiddels via de exploitatie. Daarmee is de noodzaak voor een specifieke onderhoudsreserve vervallen.

Stille en geheime reserves

Marrekrite heeft (meestal ten behoeve van de steigers en damwanden) meerdere kavels water, drassige overs en landbouwgrond in bezit. Deze gronden zijn indertijd om niet verkregen en hebben daardoor geen waardering op de balans. Dit bezit noemt men stille reserves. Op grond van BBV is het niet toegestaan deze bezittingen te herwaarderen: de (historische) verkrijgingsprijs is in dit geval de waarderingsgrondslag. Marrekrite kan een deel van dit bezit in de toekomst verkopen. In 2019 is ook een deel van dit bezit verkocht. Grondslag voor een dergelijke verkoop is altijd een taxatie van het betreffende bezit. Een verkoopbete verantwoordt wij als een incidentele bate in de tussentijds rapportage of de jaarrekening. Op de balansdatum is de omvang van de stille reserves niet bepaald.

Financiële kengetallen

Zoals bij de introductie in deze paragraaf is aangegeven, zijn niet alle kengetallen op Marrekrite van toepassing. In de volgende tabel zijn de relevante kengetallen opgenomen.

Jaarstukken 2019	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening
Kengetallen	2018	2019	2019
Netto schuldquote	-148%	-94%	-146%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-148%	-94%	-146%
Solvabiliteitsratio	75%	77%	91%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	24%
Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
Belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan in welke mate sprake is van een overschot of tekort aan liquide middelen. In 2019 is sprake van een overschot aan liquide middelen. Wel is zichtbaar dat de netto schuldquote dalend is ten opzichte van vorig boekjaar. Dit beeld zien we zich voortzetten in de begroting 2020.

Solvabiliteit

De solvabiliteitspositie van een onderneming of instelling geeft een beeld in welke mate zij in staat is aan haar toekomstige verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen aan. De solvabiliteitspositie van Marrekrite is uitstekend.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen een onderneming of organisatie is in de jaarrekening. Hoe hoger het kengetal, hoe beter. Deze structurele vrije ruimte is met het nieuwe financiële beleid toegenomen, omdat het rekeningresultaat bestaat uit de resultaten van alle programma's tezamen en er geen automatische storting of onttrekking meer plaatsvindt aan de bestemmingsreserves.

2.3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Aanlegvoorzieningen

Als al onze ruim 600 aanlegplaatsen op ruim 300 locaties achter elkaar zouden worden gelegd, hebben we ruim 35 km aanlegvoorziening in de vorm van steigers en damwanden in eigendom en beheer op de mooiste plekken in het buitengebied van de provincie. Daarnaast hebben we eind 2019 in totaal 100 MarBoeien op het water liggen.

Containers

Onze circa 120 containers (recreatie-afval) blijven 's winters in het veld staan. Ze worden jaarlijks gecontroleerd en - indien nodig – gerepareerd door de schipper van de milieuboot. Daarmee wordt de kwaliteit bewaakt en de levensduur verlengd. In 2018 werd een aantal nieuwe containers aangeschaft. Alle containers zijn ultimo 2019 volledig afgeschreven en staan niet meer op de balans.

Werkship (MK1)

Onze eerste echte werkboot is halverwege 2013 aanschaf en schrijven we gedurende 15 jaar af (tot 2028). Het schip ligt in een jachthaven in Sneek vanwege de centrale ligging. Aanvankelijk besteedden we het technisch onderhoud uit, maar sinds het team is uitgebreid met onze technisch medewerker watersport doen wij het meeste onderhoud aan onze schepen zelf. Grote technische klussen, zoals het reviseren van motoren, besteden wij nog wel uit.

Milieuboot (MK2)

De milieuboot (vuilcontainerboot) is eind 2013 aanschaf om met ingang van 2014 het recreatie-afval in eigen beheer te kunnen inzamelen. De verwerking van het afval is een taak van Omrin. De schipper voert het dagelijks onderhoud aan het schip uit, zo nodig bijgestaan door de technisch medewerker watersport. In 2014 is een bijboot met motor en trailer aangeschaft om op moeilijk bereikbare locaties afval op te kunnen halen. Ultimo 2019 heeft de milieuboot nog een boekwaarde. We schrijven de milieuboot af in 15 jaar (tot 2028).

Duwponton

De werkponton is 6 x 4 meter groot is in 2010 aangekocht om kleine onderhoudswerkzaamheden te kunnen doen en schapen mee te vervoeren, al gebeurt dit laatste al een paar jaar niet meer. Het duwponton schrijven we in 15 jaar af (tot 2025).

Installatie YOSS

De mobiele Yoss-vuilwaterpompinstallatie, die destijds op het vuilwaterschip van de provincie geplaatst is tijdens de maanden dat er door Marrekrite is gevaren ten behoeve van het “project Vuilwaterboot”, is door ons destijds (2014) tweedehands aangeschaft. De installatie staat niet op de balans.

Húskes

We hebben inmiddels 3 Húskes in beheer, waarmee we het afgelopen vaarseizoen 3 innovatieve en volledig zelfvoorzienende rioolwaterzuiveringen hebben aangeboden aan de watersport. De 3 Húskes liggen op: de Marchjepôle, de Noorder Aldewei en nabij Gaastmeer in de Grutte Gaastmar. Zij zorgen ervoor dat mensen hun vuilwater niet langer overboord pompen, en dat mensen niet massaal hun behoefte doen op plekken waar dat niet wenselijk is. We zien duidelijke resultaten op deze drie locaties. De Húskes zijn met bijdragen van derden neergezet en staan dus niet op onze balans. De onderhoudslasten van de Húskes zijn fors en zijn niet door ons begroot. De structurele dekking van deze onderhoudskosten zal onderwerp van gesprek zijn met onze deelnemers, met name de provincie die de realisatie heeft gefinancierd.

Borden netwerken

De knooppuntenborden en informatiepanelen van de knooppuntennetwerken blijven formeel in eigendom van de gemeenten. Ook de vervangingskosten worden doorberekend aan de gemeenten. In totaal is ruim 2700 km fietspad in Fryslân voorzien van knooppuntbebording (740 knooppunten). Op het gebied van wandelen geldt dat ruim 3200 km wandelpad is voorzien van knooppunten (krap 1500 borden).

Kantoorinventaris

De kantoorinventaris is inmiddels volledig afgeschreven. Vanwege de activeringsgrens van EUR 25.000 zullen de meeste lasten voor inventaris in de toekomst via de exploitatie lopen.

2.4 Financiering

We handelen conform het Treasurystatuut en de Financiële Verordening, die beide zijn vernieuwd. Langlopende schulden hebben we op dit moment niet. De liquide middelen zijn bij banken ondergebracht als rekening courant tegoeden.

We hebben geen rentelasten uit vreemd vermogen, omdat we alles met eigen vermogen financieren. Voor de volledigheid geven we hierbij de maxima voor zowel de renterisiconorm als de kasgeldlimiet:

- de renterisiconorm bedraagt 20% van de grondslag, zijnde het begrotingstotaal (lasten) van het betreffende boekjaar (€ 1,94 miljoen); de renterisiconorm bedraagt € 0,388 miljoen.
- de kasgeldlimiet bedraagt voor gemeenschappelijke regelingen 8,20% van het begrotingstotaal (lasten) van het betreffende boekjaar. De kasgeldlimiet bedraagt € 0,159 miljoen.

Schatkistbankieren

In 2013 is een rekening courant geopend in het kader van (het verplicht) Schatkistbankieren. De overheid stelt ook Gemeenschappelijke Regelingen verplicht hieraan deel te nemen. Een nadelig gevolg is het verlies van rente-inkomsten, hoewel het op dit moment in sommige gevallen aantrekkelijker lijkt om gelden te lenen dan uit te zetten.

Ten aanzien van het schatkistbankieren geldt een minimaal drempelbedrag van € 0,25 miljoen. De norm voor het bepalen van het drempelbedrag bij een lagere overheid bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal (€ 1,94 miljoen), ergo afgerond € 15.000. Marrekrite dient derhalve een drempel aan te houden van € 0,25 miljoen.

2.5 Bedrijfsvoering

Het grootste deel van de kosten in het programma Bedrijfsvoering bestonden tot nu toe uit de salariskosten van de 9 vaste medewerkers. Met ingang van de jaarstukken 2019 rekenen we –voor zover mogelijk– de loonkosten als directe kosten toe aan de verschillende programma's, inclusief een opslag voor overhead. De niet toe te rekenen loonkosten en overige indirecte kosten blijven achter op het programma Bedrijfsvoering, zoals de secretariaatskosten en de huur van de kantoorruimte en de locatie voor de boten. Voor speciale projecten en in het geval dat specifieke kennis noodzakelijk is, huren we tijdelijk externe medewerkers of advies in. Eind 2019 zijn, los van de 9 vaste medewerkers, 2 ingehuurd medewerkers (parttime) werkzaam voor Marrekrite. Bij nieuwbouwprojecten -vervangingsinvesteringen- nemen we zowel de interne als de externe personeelskosten zo veel mogelijk mee in de projectkosten (inhuur ingenieursbureau en directe personeelskosten vermeerderd met een opslag voor overhead).

Personeel (bezetting)	
directeur	0,89
officemanager	0,50
coördinator waterrecreatie	0,89
coördinator landrecreatie	0,67
projectadviseur landrecreatie	1,00
medewerker watersport	0,78
medewerker milieuboot	1,00
medewerker milieuboot	1,00
medewerker groenonderhoud	1,00
vacature	0,00
TOTAAL	7,72

2.6 Verbonden partijen

Niet van toepassing.

2.7 Grondbeleid

Recreatieschap Marrekrite heeft circa 170 percelen land in eigendom waarop (in de meeste gevallen) aanlegvoorzieningen zijn gerealiseerd. We bezitten locaties die zich bevinden in provinciaal of gemeentelijk vaarwater of te midden van terreinen van natuurorganisaties of boeren. Grondbezit is geen doel op zich, maar een middel om ligplaatsen te realiseren. Wanneer we kansen zien om percelen te verkopen (met behoud van het recht er een aanleglocatie te beheren) dan trachten we deze te verzilveren. Het dagelijks bestuur dient altijd in te stemmen met verkoop; het algemeen bestuur dient in te stemmen als de baten voor deze verkoop niet begroot cq. gepland zijn.

Veel percelen land zijn nauwelijks van (financiële) waarde, aangezien de geldende bestemming ander gebruik niet toestaat. Verkoop voor commercieel gebruik is daarom meestal niet mogelijk, tenzij een bestemmingswijziging plaatsvindt. Daar dit – als het al mogelijk is – de nodige voeten in aarde heeft, is van verkoop van eigendommen in relatie tot een gewijzigde bestemming alleen in heel uitzonderlijke gevallen sprake. Ten aanzien van verkopen van percelen heeft in 2019 verkoop plaatsgevonden van een perceel aan De Burd.

Tevens heeft een gerelateerde grondtransactie plaatsgevonden met de provincie Fryslân. Per saldo hebben deze transacties ca. € 0,2 miljoen euro opgeleverd.

3

Jaarrekening
2019

3.1 Balans per 31 december 2019

	Beginbalans	Saldo 31/12
Activa		
Vaste activa	1.463.341	3.011.631
Vlottende activa	4.053.488	2.217.872
	5.516.829	5.229.503
Passiva		
Vaste passiva	-4.136.522	-4.136.522
Onverdeeld resultaat jaarrekening 2019		-603.355
Vlottende passiva	-1.380.307	-489.625
	-5.516.829	-5.229.503

3.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting & Verantwoording Provincies en Gemeenten daarvoor geeft en de nadere regels die Marrekrite daarover heeft opgenomen in haar financieel beleid.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De vergelijkende cijfers en toelichtingen zijn aangepast voor vergelijkingsdoeleinden. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Balans

Vaste activa

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht (netto-methode). In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden met ingang van het jaar van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grond wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In eerste instantie zullen we hiervoor een verliesvoorziening treffen, zodat bij

gewijzigde marktomstandigheden deze verliesvoorziening kan vrijvallen. Alleen in uiterste gevallen boeken we waarde af op onze bezittingen, met name als er geen enkel zicht is op een eventueel herstel van deze waarde (duurzame waardevermindering is definitief).

De gehanteerde afschrijvingstermijnen voor investeringen > € 25.000 bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t
Vervoersmiddelen	5 tot 20 jaar
Machines, apparaten en installaties	5 tot 10 jaar
Overige materiële vaste activa	15 jaar

Investeringen met een maatschappelijk nut

Investeringen met een maatschappelijk nut activeren we evenals investeringen met een economisch nut met ingang van het jaar volgend op de gereed-melding cq. levering van de investering. We schrijven via de lineaire afschrijvingsmethodiek af over de verwachte gebruiksduur, waarbij we in voorkomende gevallen rekening kunnen houden met een eventuele restwaarde. Normaliter schrijven we af tot nihil.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen voor investeringen > € 25.000 bedragen in jaren:

Steigers	40 jaar
Damwanden	50 jaar
MarBoeien	10 jaar

Vlottende activa

Voorraden

De als “onderhanden werken” opgenomen investeringen/bezittingen zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de directe kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen, kosten van bouw- en woonrijp maken, maar ook de directe loonkosten vermeerderd

met een opslag voor overhead), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten, indien van toepassing.

Winsten worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de verkrijgings- of vervaardigingskosten in mindering gebracht. Verliezen worden genomen zodra deze bekend zijn. Indien noodzakelijk worden ter zake voorzieningen gevormd tegen nominale waarde en in de balans opgenomen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid betreffende debiteuren is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen. Geringe vorderingen worden afgewaardeerd bij het opmaken van de jaarstukken.

Vaste Passiva

Reserves

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De waardering van overlopende passiva geschiedt tegen nominale waarde. De niet bestede middelen van uitkeringen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel worden als vooruit ontvangen middelen op de balans verantwoord onder de overlopende passiva. De besteding van deze middelen vindt op een later tijdstip plaats.

3.3 Toelichting op de balans per 31 december 2019

Activa	Beginbalans	Saldo 31/12
Materiele vaste activa		
Investeringen maatschappelijk nut	1.315.991	2.800.702
<i>Damwanden</i>	882.407	1.523.684
<i>Steigers</i>	410.663	807.448
<i>MarBoeien</i>	22.921	20.328
<i>Activa in bestelling</i>	-	449.241
Investeringen economisch nut	147.350	210.929
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	25.711	18.802
<i>Vervoermiddelen</i>	106.928	136.599
<i>Gronden en terreinen</i>	-	42.708
<i>Overige MVA</i>	14.711	12.820
Vaste activa	1.463.341	3.011.631
Voorraden	-	6.553
<i>Gereed product en handelsgoederen</i>	-	6.553
Uitzettingen <1jr	938.184	740.531
<i>Debiteuren</i>	18.205	61.986
<i>Overige vorderingen</i>	229.960	-
<i>Vorderingen openbare lichamen</i>	690.019	678.545
Overlopende activa	3.268	14.119
<i>Overige activa</i>	3.268	14.119
Liquide middelen	3.112.036	1.456.669
<i>Kas</i>	47	298
<i>RABO rekening courant</i>	84.773	29.897
<i>ING rekening courant</i>	12.216	56.473
<i>BNG Schatkistbankieren</i>	3.015.000	1.370.000
Vlottende activa	4.053.488	2.217.872
Totaal Activa	5.516.829	5.229.503

Specificatie en verloop boekwaarde Materiele vaste activa 2019	Beginbalans	Investerings	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaardering	Saldo 31/12
Materiele vaste activa						
Investeringen maatschappelijk nut	1.315.991	1.513.451	-28.740	-	-	2.800.702
<i>Damwanden</i>	882.407	654.853	-13.575	-	-	1.523.684
<i>Steigers</i>	410.663	409.357	-12.572	-	-	807.448
<i>MarBoeien</i>	22.921	-	-2.593	-	-	20.328
<i>Activa in bestelling</i>	-	449.241	-	-	-	449.241
Investeringen economisch nut	147.350	84.074	-20.495	-	-	210.929
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	25.711	-	-6.909	-	-	18.802
<i>Vervoermiddelen</i>	106.928	41.366	-11.695	-	-	136.599
<i>Gronden en terreinen</i>	-	42.708	-	-	-	42.708
<i>Overige MVA</i>	14.711	-	-1.891	-	-	12.820
Vaste activa	1.463.341	1.597.525	-49.235	-	-	3.011.631

Nadere toelichting

Investerings in maatschappelijk nut

De totale vervangingsinvesteringen in damwanden en steigers met maatschappelijk nut liggen in 2019, net als overigens in 2018, fors hoger dan het oorspronkelijke investeringsbedrag van € 1,25 miljoen: in totaal is er ruim € 1,5 miljoen euro aan investeringen gepleegd. Dit hebben

we in de laatste bestuursvergadering van 2019 gemeld aan het algemeen bestuur. De vertragingen die opgetreden zijn in 2016 en 2017 rechtvaardigen daar waar mogelijk een versnelling in de realisatie van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen en het op peil brengen en houden van het gewenste voorzieningenniveau aan steigers en damwanden. Daarnaast is een fout hersteld ten aanzien van de afschrijvingstermijnen voor damwanden en steigers. De damwanden schrijven we in 50 jaar af; de steigers in 40 jaar. In de jaarstukken 2018 zijn deze afschrijvingstermijnen per ongeluk met elkaar verwisseld. In ons nieuwe afschrijvingsbeleid en in deze jaarstukken hebben we dit hersteld. De eenmalige extra afschrijvingen, zoals ook aangegeven in de tweede begrotingswijziging 2019 die door het algemeen bestuur is vastgesteld op 12 december 2019, is teruggedraaid omdat het een stelselwijziging tot gevolg zou hebben.

Investerings in economisch nut

Ten opzichte van de begroting is naar aanleiding van de herijking van het financieel beleid een deel van de activa naar nihil afgeschreven (in verband met oorspronkelijke aanschafwaarde lager dan € 25.000). Daarnaast hebben we vanwege een grondruil met de provincie een perceel in eigendom gekregen bij De Burd, dat tegen verkrijgingsprijs is opgenomen in de balans onder Overige Materiele Vaste Activa.

Activa in bestelling

Onder deze post is het deel van de vervangingsinvesteringen opgenomen dat op 31 december 2019 nog niet gereed gemeld was. Deze investeringen hebben in de meeste gevallen de nadelige gevolgen ondervonden van de PFAS-discussie, waardoor een relatief gering deel van de investering (grondwerkzaamheden) zorgt voor uitstel van oplevering van het werk tot 2020.

Specificatie van uitzettingen <1jr in 2019:	Boekwaarde 31-12-2019	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2019
Debiteuren			
<i>Vorderingen op bedrijven en instellingen</i>	61.986	-	61.986
Overige vorderingen	-	-	-
Vorderingen openbare lichamen			
<i>BTW-doorschuijfregeling</i>	678.545	-	678.545
	740.531	-	740.531

Debiteuren

Het betreft hier vorderingen op derden, niet zijnde overheidsbedrijven.

Vorderingen op openbare lichamen

Het betreft hier de doorschuif-BTW die Marrekrite voorfinanciert voor de deelnemers. De deelnemers krijgen hiervoor jaarlijks achteraf facturen die zij vervolgens kunnen meenemen in hun aangifte voor het BTW-compensatiefonds. De totale vordering over 2019 (en een kleine navordering over 2018) bedraagt afgerond € 675.000.

Liquide middelen

Naast bankrekeningen bij ING en Rabo houdt Marrekrite een rekening aan bij de BNG ten behoeve van schatkistbankieren. Ultimo 2019 hield Marrekrite € 1,37 miljoen aan in de schatkist. De bij ING en Rabo aangehouden bedragen liggen (ruimschoots) onder de minimale drempel van € 250.000.

Berekening benutting drempelbedrag Schatkistbankieren	
Begrotingsbedrag verslagjaar	2.305.596
Drempelbedrag 0,75% van begrotingsbedrag	17.292
<i>Minimaal drempelbedrag</i>	250.000

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Buiten schatkist	203.767	264.393	109.637	144.471
Ruimte onder drempel	46.233	-14.393	140.363	105.529

Toelichting op de balans per 31 december 2019		
	Beginbalans	Saldo 31/12
Eigen Vermogen	-4.136.522	-4.136.522
<i>Algemene Reserve</i>	-297.462	-2.599.724
<i>Bestemmingsreserve Baggeren (BB)</i>	-1.195.729	-1.346.659
<i>Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)</i>	-206.873	-190.138
<i>Onderhoudsfonds</i>	-2.062.237	-
<i>Landrecreatiefonds</i>	-33.297	-
<i>Onverdeeld resultaat 2018</i>	-340.924	-
Onverdeeld resultaat 2019		-603.355
Vaste passiva	-4.136.522	-4.739.877
Vlottende schulden <1jr	-241.802	-152.824
<i>Schulden leveranciers en handelskredieten</i>	-178.802	-27.773
<i>Overige schulden</i>	-63.000	-125.051
Overlopende passiva	-1.138.504	-336.801
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>	-13.776	-17.211
<i>Verplichtingen aan overheidslichamen</i>	-1.124.728	-319.590
Vlottende passiva	-1.380.307	-489.625
Totaal Passiva	-5.516.829	-5.229.503

Verloop boekwaarde vaste passiva 2019

	Beginbalans	Toevoegingen		Onttrekkingen	Bestemming 2018	Overige verminderingen	Saldo 31/12
Eigen Vermogen	-4.136.522	-2.567.046		2.567.046	-	-	-4.136.522
Algemene Reserve	-297.462	-2.538.005		-	235.743	-	-2.599.724
Bestemmingsreserve Baggeren (BB)	-1.195.729	-6.513		-	-144.417	-	-1.346.659
Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)	-206.873	-22.528		-	39.263	-	-190.138
Onderhoudsfonds	-2.062.237	-		2.538.005	-475.768	-	-
Landrecreatiefonds	-33.297	-		29.041	4.256	-	-
Onverdeeld resultaat 2018	-340.924	-		-	340.924	-	-
Onverdeeld resultaat 2019	-	-		-	-	-	-603.355
Vaste passiva	-4.136.522	-2.567.046		2.567.046	-	-	-4.739.877

Nadere toelichting

Eigen vermogen

Naerschikking van onze reservepositie hebben we nu een robuuste Algemene Reserve. De belangrijkste bestemmingsreserve is die ten behoeve van het Baggeren. In onze beleidsnota hebben we aangegeven dat we een beheerplan Baggeren opstellen en tot die tijd deze bestemmingsreserve beschouwen als ware het een voorziening.

Onverdeeld resultaat 2019

De jaarrekening heeft een positief resultaat van afgerond € 604.000. Dat is ongeveer € 250.000 hoger dan bij de laatst bijgestelde begroting. Het verschil is met name ontstaan door de genoemde grondtransacties en de daarbij behorende incidentele lasten en het terugdraaien van de versnelde afschrijvingen uit de tweede begrotingswijziging. We stellen het algemeen bestuur voor deze middelen toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Vlottende schulden <1 jr

Specificatie overige schulden 2019	
Omzetbelasting	-28.927
Baggerwerk provincie Fryslân	-84.000
Overige schulden niet gespecificeerd	-12.124
	-125.051

Het betreft hier met name de BTW-ondernemers aangifte 4e kwartaal aan de Belastingdienst en een nog openstaande verplichting aan de provincie Fryslân ten aanzien van het Baggerfonds (oude afspraken) voor het project Swette-De Burd.

Overlopende passiva

Specificatie en verloop boekwaarde overlopende passiva 2019	
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerden arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	-17.211
De van Europese en Nederlandse overheidslichaam ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	-319.590

Een groot deel van de projecten die in de jaarstukken 2018 zijn opgenomen zijn afgerond in 2019. Hieronder een specificatie van het verloop van deze projecten.

Naam project/ financier	Beginbalans	Inkomsten	Uitgaven	Vrijval	Saldo 31/12
Project Routenetwerk Fryslan bij de tijd	-685.961	-246.082	894.711	-	-37.332
Project Tsjukemar	-363.379	-	123.946	-	-239.433
Project LF Zuiderzeeroute	-	-21.285	-	-	-21.285
Project LF Kustroute	-	-21.540	-	-	-21.540
Project Routegebonden Zuid Oost	-9.868	-	-	9.868	-
Project Baggerwerk Gaastmeer	-65.520	-	20.080	45.440	-
	-1.124.728	-288.907	1.038.737	55.308	-319.590

Niet uit de balans blijkende langlopende financiële verplichtingen en rechten

Huur kantoorruimte

Marrekrite huurt voor het uitvoeren van de bedrijfsvoering een pand aan de Emmakade 87A te Leeuwarden. De huur bedraagt € 1.089,38 per maand. Het huurcontract voor bepaalde tijd liep tot en met 31 december 2019 en is inmiddels per kwartaal opzegbaar. Wijziging van de huurprijs vindt plaats op basis van de wijziging van het maandprijsindexcijfer volgens de consumentenprijsindex (CPI) reeks alle huishoudens, gepubliceerd door het CBS.

Huur boxruimte

Marrekrite huurt voor de opslag van materiaal 2 boxen aan de Ouddeelstraat 6 te Leeuwarden. De maandelijkse huur voor twee boxen bedraagt € 632. De huurovereenkomst voor bepaalde tijd liep tot en met 31 december 2019 en is inmiddels per kwartaal opzegbaar.

Leasecontracten bedrijfsauto's

Marrekrite heeft drie leasecontracten voor bedrijfsauto's die lopen tot en met 11 juli 2022 voor een totaalbedrag van € 16.300 per jaar.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019. Hoe groot de financiële impact zal zijn op het huidige begrotingsjaar 2020 en daarna is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit vanwege de aard van onze werkzaamheden en de betrouwbaarheid van de deelnemers in onze gemeenschappelijke regeling. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen waar nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

3.4 Programmarekening 2019

Exploitatie- resultaat	Begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging				Jaarrekening 2019			Jaarrekening 2018		
	Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten		Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten
Bedrijfsvoering	519.316	-513.916	5.400	1.219.316	-1.215.042	4.274		1.455.916	-941.156	514.760	461.741	-697.484	-235.743
Waterrecreatie	649.141	-345.500	303.641	649.141	-424.401	224.740		638.646	-646.536	-7.890	930.877	-618.957	311.920
Landrecreatie	111.265	-111.265	0	111.265	-121.133	-9.868		89.986	-169.242	-79.256	75.178	-79.434	-4.256
Baggeren	144.417	-144.417	0	144.417	-144.417	0		144.417	-100.054	44.363	144.417	0	144.417
Ontwikkelingen	11.457	-17.970	-6.513	11.457	-17.970	-6.513		24.402	-45.576	-21.174	18.713	-57.976	-39.263
Wimpels e.d.	170.000	-14.500	155.500	170.000	-14.500	155.500		165.056	-12.504	152.552	173.640	-9.792	163.848
TOTAAL RESULTAAT	1.605.596	-1.147.568	458.028	2.305.596	-1.937.463	368.133		2.518.423	-1.915.068	603.355	1.804.566	-1.463.643	340.923

Reserves	Saldo	Mutaties	Saldo	Gewijzigd	Mutaties	Saldo		Gewijzigd	Mutaties	Saldo	Saldo	Mutaties	Saldo
Toevoeging/ onttrekking	per 1-1-2019		na wijziging	saldo		na wijziging		saldo		na wijziging	per 31-12-2018		na wijziging
Algemene Reserve (AR)	297.461	-235.743	61.718	67.118	2.532.605	2.599.723		2.599.723	603.355	3.203.078	297.461	-235.743	61.718
Onderhouds- fonds	2.062.237	475.768	2.538.005	2.960.991	-2.960.991	0		0		0	2.062.237	475.768	2.538.005
Baggerfonds/ BB*	33.297	-4.256	29.041	1.340.146	6.513	1.346.659		1.346.659		1.346.659	33.297	-4.256	29.041
Ontwikkelings- fonds/BIOR**	1.195.729	144.417	1.340.146	161.097	29.041	190.138		190.138		190.138	1.195.729	144.417	1.340.146
Land- recreatiefonds	206.873	-39.263	167.610	19.173	-19.173	0		0		0	206.873	-39.263	167.610
Subtotaal	3.795.597	340.923	4.136.520	4.548.525	-412.005	4.136.520		4.136.520	603.355	4.739.875	3.795.597	340.923	4.136.520

* Baggerfonds heet na vaststelling Nota Reserves en Voorzieningen
"Bestemmingsreserve Baggeren" (BB)

** Ontwikkelingsfonds heet na vaststelling Nota Reserves en voorzieningen
"Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie" (BIOR)

3.5 Toelichting en verschillenanalyse op de programmarekening 2019

We lichten de verschillen groter dan € 25.000 toe voor de baten en lasten. Het restant van de verschillen op de programma's bestaat uit saldi van kleinere mee- en tegenvallers.

Programma Bedrijfsvoering

Baten

Ten opzichte van de laatst vastgesteld begroting ontstaat het verschil in de baten met name door de verkoop van de grond bij de Burd van € 0,26 miljoen (niet geraamd).

Lasten

We hebben alle uren die direct zijn toe te schrijven aan de programma's waaraan ze dienstbaar zijn, vermeerderd met een opslag voor de overhead (20,8%), doorgeboekt naar de betreffende programma's. Dit leidt tot een verschuiving van de lasten.

De aan de grondtransacties gerelateerde kosten voor externe inhuur zorgen voor een overschrijding van de lasten met € 40.000 (niet geraamd).

Programma Waterrecreatie

Baten

Geen bijzonderheden.

Lasten

We hebben alle uren die direct zijn toe te schrijven aan de programma's waaraan ze dienstbaar zijn, vermeerderd met een opslag voor de overhead (20,8%), doorgeboekt naar de betreffende programma's. Dit leidt tot een verschuiving van de lasten. Dit zorgt voor een extra last op dit programma van € 290.000.

De versnelde afschrijvingslasten die we hebben teruggedraaid zorgen voor een lagere last van ca. € 50.000.

Programma Landrecreatie

Baten

Het verschil zit met name in de incidentele opbrengsten en kosten voor de fietsknooppunten. We hebben ca. € 22.000 minder directe opbrengsten. Dit zijn inkomsten die niet via de algemene bijdrage lopen.

Lasten

We hebben alle uren die direct zijn toe te schrijven aan de programma's waaraan ze dienstbaar zijn, vermeerderd met een opslag voor de overhead (20,8%), doorgeboekt naar de betreffende programma's. Dit leidt tot een verschuiving van de lasten. Dit zorgt voor een extra last op dit programma van € 40.000.

Programma Baggeren

Baten

Geen bijzonderheden.

Lasten

Op het programma Baggeren hebben we een aantal incidentele baten en lasten waardoor het saldo lager uitvalt dan begroot. We hebben enerzijds meerkosten als gevolg van een oude claim van de provincie ten aanzien van het Baggerfonds (Swette/De Burd) van € 84.000. Anderzijds hebben we vrijval van lasten doordat het project Grutte Gaastmar is afgerond en de daarvoor gereserveerde middelen vrijvallen naar de exploitatie. Dit zijn minder kosten van € 50.000.

Programma Ontwikkeling

Baten

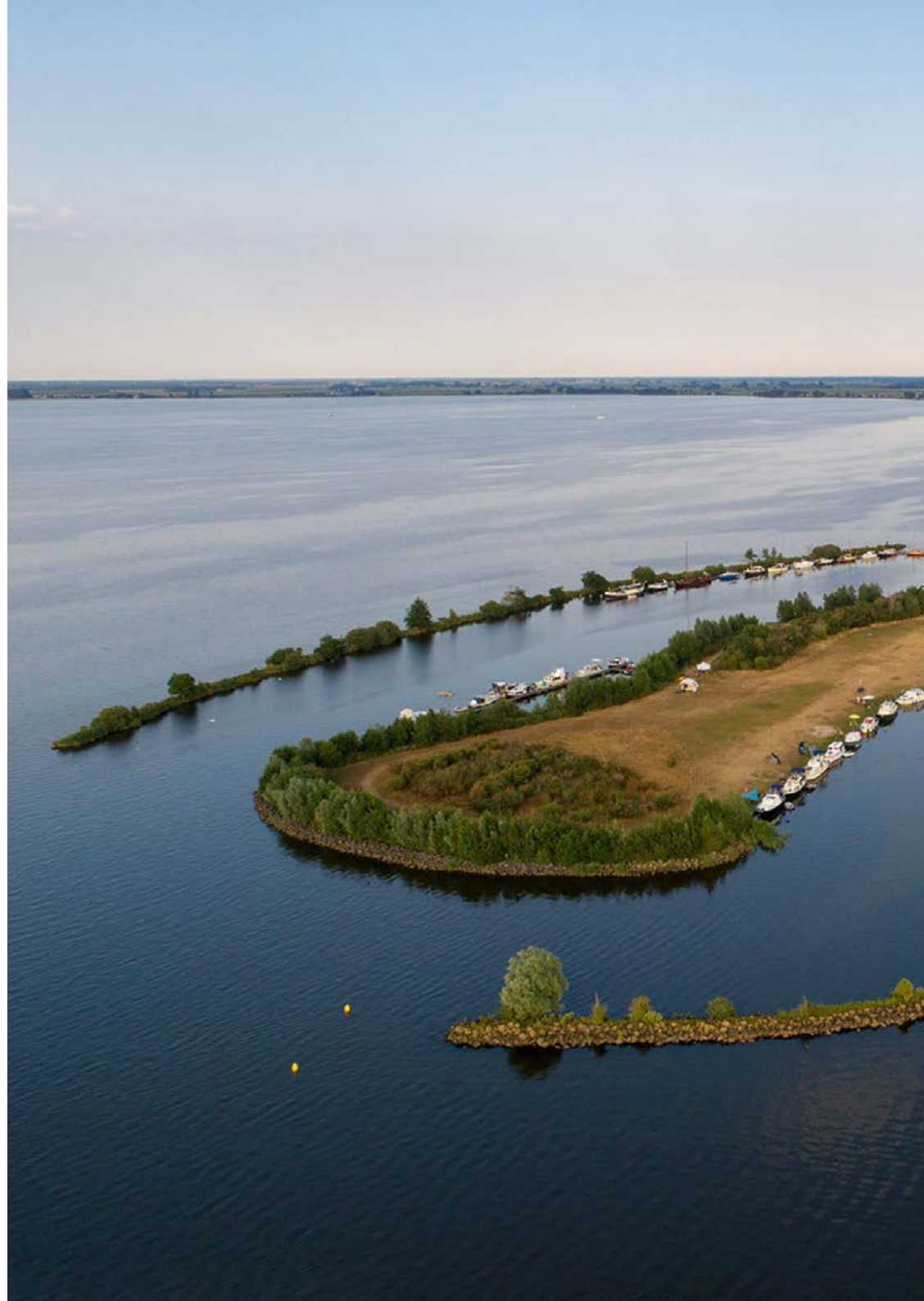
Geen bijzonderheden.

Lasten

We hebben alle uren die direct zijn toe te schrijven aan de programma's waaraan ze dienstbaar zijn, vermeerderd met een opslag voor de overhead (20,8%), doorgeboekt naar de betreffende programma's. Dit leidt tot een verschuiving van de lasten. Dit zorgt voor een extra last op dit programma van € 50.000.

Programma Wimpels e.d.

Geen bijzonderheden.

3.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele lasten en baten Marrekrite jaarrekening 2019 (per programma)			
			LASTEN
	Programma	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
1	Bedrijfsvoering	-	-42.950
2	Waterrecreatie	-	-96.132
3	Landrecreatie	-	-15.750
4	Baggeren	-	-84.000
5	Ontwikkelingen	-	-
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	-	-
	SUBTOTAAL incidentele lasten	-	-238.832
BATEN			
	Programma	Begroting 2019	Jaarrekening 2019
1	Bedrijfsvoering	-	295.788
2	Waterrecreatie	-	-
3	Landrecreatie	-	15.750
4	Baggeren	-	-
5	Ontwikkelingen	-	-
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	-	-
	SUBTOTAAL incidentele baten	-	311.538
	TOTAAL incidentele lasten en baten	-	72.706

SPECIFICATIE LASTEN EN BATEN > EUR 25.000				
a	Bedrijfsvoering: juridische kosten	-	-42.950	L
b	Waterrecreatie: exploitatiekosten Húskes	-	-80.681	L
c	Baggeren: afrekening provincie Baggerfonds Swette/Burd	-	-84.000	L
d	Bedrijfsvoering: verkoop gronden	-	260.000	B
e	Bedrijfsvoering: incidentele vordering op een derde	-	35.788	B
f	overige incidentele baten en lasten	-	-15.451	L
		-	72.706	

4

**Wet Normering
Topinkomens (WNT)**

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is per 1 januari 2013 ingegaan.

De verantwoording in deze jaarstukken is opgesteld op basis van de meest recent geldende verantwoordingsmodel.

Algemeen Bestuur		
deelnemers	bestuursleden	
Provincie Fryslân (voorzitter)	Mevrouw Fokkens	per 4 juli 2019
Provincie Fryslân (voorzitter)	De heer Kielstra	tot 4 juli 2019
Gemeente Achtkarspelen	De heer De Haan	
Gemeente Dantumadiel	De heer Agricola	per 12 december
Gemeente Dantumadiel	De heer Kempenaar	tot 12 december
Gemeente De Fryske Marren	De heer Veltman	
Gemeente Harlingen	De heer Schoute	
Gemeente Heerenveen	De heer Broekhuizen	
Gemeente Leeuwarden	De heer Van Gelder	
Gemeente Noardeast-Fryslân	De heer Boerema	
Gemeente Opsterland	De heer Jonkman	
Gemeente Smallingerland	De heer Hoekstra	per 12 december
Gemeente Smallingerland	De heer Ter Keurs	tot 12 december
Gemeente Súdwest Fryslân	De heer De Man	
Gemeente Tytsjerksteradiel	Mevrouw Hoekstra	
Gemeente Waadhoeke	Mevrouw De Pee	
Gemeente Weststellingwerf	De heer Hoen	

Dagelijks Bestuur		
deelnemers	bestuursleden	
Provincie Fryslân (voorzitter)	Mevrouw Fokkens	per 4 juli 2019
Provincie Fryslân (voorzitter)	De heer Kielstra	tot 4 juli 2019
Gemeente De Fryske Marren	De heer Veltman	
Gemeente Noardeast-Fryslân	De heer Boerema	
Gemeente Opsterland	De heer Jonkman	
Gemeente Súdwest Fryslân	De heer De Man	
Gemeente Waadhoeke	Mevrouw De Pee	

Het bezoldigingsmaximum voor Recreatieschap Marrekrite bedraagt in 2019 € 194.000 op basis van een fulltime dienstverband (36 uur per week). Het in de tabel weergegeven individueel toepasselijke WNT-bezoldigingsmaximum is gebaseerd op de aanstellingsomvang van de topfunctionaris in dienst van Marrekrite, de directeur.

De directeur valt onder de definitie van topfunctionaris in het kader van de WNT. De bezoldiging ligt significant lager dan het individueel toepasselijke WNT-bezoldigingsmaximum.

Marrekrite maakt gebruik van de vereenvoudigde verantwoording voor AB en DB leden. Dit betekent dat niet alle vereiste bezoldigingsgegevens zijn opgenomen in de jaarrekening.

bedragen x € 1	L. Touwen
Functiegegevens	directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,89
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	69.336
Beloningen betaalbaar op termijn	12.851
<i>Subtotaal</i>	<i>82.187</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	172.444
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Bezoldiging	82.187
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gegevens 2018	
Functiegegevens	directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,89
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	64.952
Beloningen betaalbaar op termijn	12.088
<i>Subtotaal</i>	<i>77.040</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	168.000
Bezoldiging	77.040

5

Controleverklaring
Bentacera

Aan het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap voor het Friesche Waterland "De Marrekrite"

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het Jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap voor het Friesche Waterland "De Marrekrite" (hierna: 'Marrekrite') te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarslukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Marrekrite per 31 december 2019 als van de baten en lasten over 2019 in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordening van Marrekrite.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de winst- en verliesrekening over 2019;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen en
4. verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT), als zelfstandig hoofdstuk onderdeel uitmakend van de jaarstukken van Marrekrite.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), controleverordening dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 12 december 2019 en het Controleprotocol WNT 2019 vallen vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Marrekrite zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Bentacera Registeraccountants B.V.	T (088) 321 08 80	Kvk-nummer	Onze vestigingen:	
Laveldeheide 17	drachten@bentacera.nl	01100531	Schward	Heerenvoorn
Postbus 129	Iban: NL27RABO0157957667	Btw-nummer	Dokum	Leeuwarden
9200 AC Drachten	BIC: RABONL2J	NL81216628801	Drachten	Sneek

www.bentacera.nl

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 19.000. De bij onze controle loegepaste goedkeuringsfoteranties bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. De materialiteit is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 600 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de programmaverantwoording en
- de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en
- alle informatie bevat die op grond van het BBV en gemeenten vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet, artikel 217 lid 3 onder d van de Provinciewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen in overeenstemming met het BBV.

www.bentacera.nl

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de controleverordening van de Marrekríte. In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zórfanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële postie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiele fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het BADO, controleverordening dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 12 december 2019, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
    - dat baten en lasten alsmede balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schaltungen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaal zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 15 april 2020

Benlacara Registeraccountants B.V.
was getekend

T.A. Schurer RA

Bijlagen

Overzicht baten en lasten (verplichte indeling BBV) jaarrekening 2019

	Marrekrite	Begroting 2019				Jaarrekening 2019			Jaarrekening 2018		
		Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Bedrijfsvoering (excl overhead)	1.219.316	-720.000	499.316		1.455.916	-191.094	1.267.034	461.741	547	462.288
2	Waterrecreatie	649.141	-424.401	224.740		638.646	-646.536	-7.890	930.877	-618.957	311.920
3	Landrecreatie	111.265	-121.133	-9.868		89.986	-169.242	-79.256	75.178	-79.434	-4.256
4	Baggeren	144.417	-144.417	-		144.417	-100.054	44.363	144.417	-	144.417
5	Ontwikkelingen	11.457	-17.970	-6.513		24.402	-45.576	-21.174	18.713	-57.976	-39.263
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	170.000	-14.500	155.500		165.056	-12.504	152.552	173.640	-9.792	163.848
	Overhead	-	-495.042	-495.042		-	-750.062	-752.274	-	-698.031	-698.031
	Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-		-	-	-	-	-	-
	Heffing Vpb	-	-	-		-	-	-	-	-	-
	Onvoorzien	-	-	-		-	-	-	-	-	-
	SUBTOTAAL PROGRAMMA'S	2.305.596	-1.937.463	368.133		2.518.423	-1.915.068	603.355	1.804.566	-1.463.643	340.923

Overzicht IV-3 taakvelden Gemeenschappelijke Regelingen; Marrekrite jaarrekening 2019				
		BATEN		
		Begroting 2019	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2018
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	-	-	-
0.8	Overige baten en lasten	2.280.596	2.494.243	2.473.537
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	25.000	24.180	24.930
2.4	Economische havens en waterwegen	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-	-
7.2	Riolering	-	-	-
TOTAAL BATEN		2.305.596	2.518.423	2.498.467

Overzicht IV-3 taakvelden Gemeenschappelijke Regelingen; Marrekrite jaarrekening 2019				
		LASTEN		
		Begroting 2019	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2018
0.1	Bestuur	-20.000	-12.312	-14.620
0.4	Overhead	-495.042	-752.274	-698.031
0.5	Treasury	-	-2.571	-3.808
0.8	Overige baten en lasten	-714.500	-687.203	-699.813
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-368.133	-603.355	-340.921
2.1	Verkeer en vervoer	-60.776	-26.917	-21.606
2.4	Economische havens en waterwegen	-413.512	-66.453	-447.075
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-233.633	-286.657	-260.427
7.2	Riolering	-	-80.681	-12.166
TOTAAL LASTEN		-2.305.596	-2.518.423	-2.498.467
TOTAAL SOM BATEN EN LASTEN		-	-	-

recreatieschap
marrekríte

Aan het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling
Recreatieschap voor het Friesche Waterland "De Marrekrite"

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap voor het Friesche Waterland "De Marrekrite" (hierna: 'Marrekrite') te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Marrekrite per 31 december 2019 als van de baten en lasten over 2019 in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordening van Marrekrite.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de winst- en verliesrekening over 2019;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen en
4. verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT), als zelfstandig hoofdstuk onderdeel uitmakend van de jaarstukken van Marrekrite.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), controleverordening dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 12 december 2019 en het Controleprotocol WNT 2019 vallen vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Marrekrite zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 19.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstoleranties bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. De materialiteit is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 600 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de programmaverantwoording en
- de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en
- alle informatie bevat die op grond van het BBV en gemeenten vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet, artikel 217 lid 3 onder d van de Provinciewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de controleverordening van de Marrekrite. In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het BADO, controleverordening dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 12 december 2019, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
    - dat baten en lasten alsmede balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 15 april 2020

Bentacera Registeraccountants B.V.
was getekend

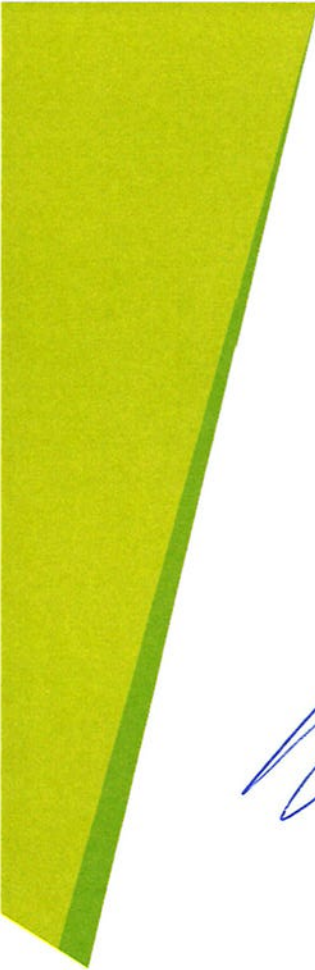
T.A. Schurer RA

Accountantsverslag 2019 Marrekrite

Leeuwarden, 15 april 2020

Aan het algemeen en dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Marrekrite,

Voor u ligt ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2019 van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Marrekrite (hierna: Marrekrite). Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 19 december 2019. In dit verslag zijn onze bevindingen naar aanleiding van de door ons uitgevoerde jaarrekeningcontrole opgenomen.

Met vriendelijke groet,

Tjitse Schurer RA

INHOUDSOPGAVE

1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld
  1. Controleverklaring
  2. Verantwoordelijkheden & Reikwijdte
  3. Materialiteit
  4. Overzicht van de controleverschillen
  5. Communicatie over de uitkomsten van de controle
2. De jaarrekening
  1. Financiële analyse
    1. Resultaat 2019
    2. Weerstandsvermogen
  2. Bevindingen uitkomsten jaarrekeningcontrole
    1. Invoering IKB
    2. Wijzigingen (financiële) verordeningen
    3. Uitkomsten rechtmatigheid
    4. Naleven wet- en regelgeving
3. Uitkomsten van de interne beheersing
  1. Algeheel beeld van uw interne organisatie
  2. Wij hebben uw IT-omgeving beoordeeld
4. Verslaggevingsaspecten & ontwikkelingen
  1. Voldoen aan BBV
  2. Wet normering Topinkomens
  3. BTW doorbelaste kosten
  4. Gebeurtenissen na balansdatum
5. Overige bevindingen en relevante zaken
  1. Geen aanwijzingen van fraude
  2. Onafhankelijkheid van het controleteam
  3. Onze urenbesteding ten aanzien van de controle

1.1 Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Op 15 april 2020 hebben wij een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid bij de jaarrekening 2019 van de Marrekrite.

Met uitzondering van de in hoofdstuk 1.4 opgenomen ongecorrigeerde controleverschillen, resteren er geen materiële controleverschillen of materiële herrubriceringen voor de jaarrekening 2019.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Wij vinden het gebruik van deze continuïteitsveronderstelling in de opstelling en presentatie van de jaarrekening op zijn plaats en toereikend.

1.2 Verantwoordelijkheden en reikwijdte van de controleverklaring

Het dagelijks bestuur van de Marrekrite is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening 2019 en voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening 2019 van de Marrekrite. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, overeenkomstig het bepaalde in artikel 213 lid 3 van de Gemeentewet, 217 lid 3 van de Provinciewet en het besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO).

Bij het maken van de risico-inschattingen hebben wij de interne beheersing in aanmerking genomen die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van uw organisatie. Onze controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die door het dagelijks bestuur gemaakt zijn en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

1.3 Materialiteit

Onze controle houdt in dat wij niet alle transacties controleren. Op hetgeen is aangegeven in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (hierna: BADO) bedraagt de goedkeuringstolerantie ten aanzien van fouten in de jaarrekening 1% van de omvangbasis. Ten aanzien van onzekerheden in de controle bedraagt de goedkeuringstolerantie 3% van de omvangbasis. De consequenties van overschrijding van de toleranties laat zich in het volgende schema vertalen:

Goedkeurings-tolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% omvangbasis)	≤1%	> 1% < 3%	-	≥3%
Onzekerheden in de controle ((% omvangbasis)	≤3%	> 3% < 10%	≥10%	-

Materialiteit kan hierbij worden gedefinieerd als het bedrag waarop de gebruikers van de jaarrekening hun oordeel zouden kunnen aanpassen, mocht een dergelijke afwijking niet zijn gecorrigeerd of ontbreken in de jaarrekening.

Wij vinden dat de in dit controleprotocol opgenomen uitgangspunten en goedkeuringstoleranties een goede basis zijn voor het berekenen van de materialiteit van de Marrekrite.

Bovenstaande betekent dat wij voor Marrekrite de volgende materialiteit bij onze evaluatie in acht hebben genomen:

- ✓ Materialiteit fouten: € 19.000
- ✓ Materialiteit onzekerheden: € 57.000
- ✓ Rapporteringstolerantie € 600

Naast het hanteren van een kwantitatieve materialiteit, beoordelen wij gedurende het gehele controleproces of wij tijdens de uitvoering van onze werkzaamheden signalen ontvangen of omstandigheden constateren die – ondanks dat deze in euro's van geringe omvang zijn – een mogelijke indicatie voor fraude of het niet-naleven van relevante wet- en regelgeving zijn.

1.4 Overzicht van de controleverschillen

Er resteert één ongecorrigeerde afwijking in de jaarrekening 2019 van de Marrekrite:

Bevinding	Soort	Bedrag (€)	Effect res. (€)
Totaal onjuistheden (fouten)	Getrouwheid	0	0
Totaal onjuistheden (fouten)	Rechtmatigheid	0	0
Totaal onjuistheden (onzekerheden)	Getrouw- en rechtmatigheid	1.600	1.600
Materialiteit fouten (1% van de totale lasten)			19.000
Materialiteit onzekerheden (3% van de totale lasten)			57.000

Ongecorrigeerde afwijking onzekerheid vorderingen

Bij onze werkzaamheden op de vorderingen hebben wij geconstateerd dat een aantal vorderingen op moment van controle nog niet waren ontvangen. Uit de door ons gevoerde gesprekken blijkt dat inmiddels meerdere herinneringen zijn verstuurd, maar dat dit nog niet heeft geresulteerd in ontvangst van de vorderingen.

U heeft inmiddels voor deze vorderingen een incassoprocedure gestart, maar het is onzeker of deze vorderingen daadwerkelijk zullen worden ontvangen. U heeft geen voorziening voor deze vorderingen gevormd. Aangezien de omvang van deze 2 vorderingen onze rapporteringstolerantie overstijgt, hebben wij dit bedrag als onzekerheid in onze evaluatie meegenomen.

De hierdoor ontstane getrouw- en rechtmatigheidsonzekerheid, groot € 1.600 past binnen de in hoofdstuk 1.3 genoemde goedkeuringstoleranties, maar dient wel door ons te worden gemeld in ons overzicht van ongecorrigeerde controleverschillen.

1.5. Communicatie over de uitkomsten van de controle

Gedurende de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij regelmatig onze bevindingen met medewerkers van uw organisatie gecommuniceerd.

De in hoofdstuk 1.4 genoemde controleverschillen en afwijkingen zijn niet van materiële invloed op onze controleverklaring. Dit geldt eveneens voor onze bevindingen in hoofdstuk 2 en 3 die wij graag met u willen communiceren.

2.1 Financiële analyse

In ons accountantsverslag hebben wij besloten om geen uitgebreide analyse op te nemen over uw financiële positie en programmaverantwoording, omdat deze analyse reeds uitgebreid door u wordt toegelicht in uw jaarverslag en jaarrekening. Wij hebben derhalve volstaan met een beknopte analyse.

2.1.1 Resultaat 2019

Het (begrote) resultaat 2019 is als volgt samen te vatten:

Omschrijving	Werkelijke realisatie	Begrote realisatie	Afwijking
Totale baten	2.518.000	2.306.000	9%
Totale lasten	-1.915.000	-1.938.000	-1%
Resultaat voor bestemming	603.000	368.000	
Mutatie aan reserves			
- onttrekkingen	2.567.000	2.568.000	
- toevoegingen	-2.567.000	-2.980.000	
Per saldo:	-	-412.000	
Nog te bestemmen resultaat	603.000	-44.000	

De werkelijke baten en lasten liggen in lijn met de (herziene) begrote baten en lasten. De werkelijke baten liggen € 212.000 hoger dan begroot en dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de opbrengst uit verkoop van een perceel grond bij de Burd dat niet begroot was. Verder liggen de baten en lasten op totaalniveau met elkaar in lijn.

Op programmaniveau zijn wel afwijkingen geconstateerd tussen begroot en werkelijkheid. Deze afwijkingen worden veroorzaakt doordat in 2019 is besloten om een deel van het overhead (personeelskosten) toe te rekenen aan de programma's. Zie hiervoor ook onze bevinding inzake begrotingsoverschrijdingen in hoofdstuk 2.2.3.

Het volledig positieve resultaat over 2019 dient nog door u bestemd te worden. Het algemeen bestuur zal hierover bij de vaststelling van de jaarrekening 2019 een besluit moeten nemen.

2.1.2 Weerstandsvermogen

De continuïteit van een gemeenschappelijke regeling dient te worden geïnterpreteerd in hoeverre zij in staat is om niet-begrote financiële tegenvallers op te kunnen vangen uit eigen middelen. In de (verplichte) paragraaf “weerstandsvormogen en risicobeheersing” dient u inzage te geven in de risico’s die mogelijk bij uw organisatie spelen. Op basis van uw eigen risico-analyse heeft u de kans x impact gekwantificeerd op € 280.000, bestaande uit de helft van uw jaarlijkse personeelskosten.

De ontwikkeling van uw eigen vermogen per ultimo 2018 en ultimo 2019 is als volgt:

Omschrijving	bedragen x € 1.000	
	boekjaar 2019	boekjaar 2018
Weerstandsnorm	280	280
<u>Aanwezige capaciteit</u>		
1. Algemene reserve	2.600	297
2. bestemmingsreserves	1.536	3.498
3. Nog te bestemmen resultaat	604	341
	4.740	4.136
Over-/onderrealisatie	4.460	3.856
Ratio weerstandsvermogen	16,93	14,77
Eigen vermogen i.r.t. totale baten	188%	229%

Op basis van bovenstaande overzicht beschikt u over een uitstekend weerstandsvermogen om de eventuele financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Daarnaast dient opgemerkt te worden dat bij deze calculatie geen rekening is gehouden met de stille reserves op de in bezit zijnde percelen grond.

Wel dient opgemerkt te worden dat het afgelopen jaar en ook de komende jaren door u fors geïnvesteerd gaat worden in de vervanging van de aanwezige steigers en damwanden. Dit zal in de toekomst resulteren in een verhoogde afschrijvingslast waardoor ingeteerd zal gaan worden op het aanwezige eigen vermogen.

Als laatste dient opgemerkt te worden dat, indien u niet over het minimale weerstandsvermogen beschikt en grote niet-voorzien tegenvallers zich voordoen, de deelnemende gemeenten verplicht zijn om bij te springen in het tekort, waardoor het niet noodzakelijk is of hoeft te zijn om aanzienlijke buffers als Marrekrite aan te houden.

Ter info: Een ratio van tussen 1 en 2 wordt als voldoende beschouwd en boven de 2 wordt als uitstekend beschouwd.

2.2 Bevindingen uitkomsten jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk gaan wij in op onze overige bevindingen naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole 2019.

2.2.1 Invoering IKB

Als gemeenschappelijke regeling past u tot op heden (vrijwillig) Cao-regeling voor Provincies toe. Sinds 2015 maakt het Individueel Keuzebudget (IKB) onderdeel uit van deze Cao. Het IKB bestaat uit het vakantietoeslag, eindejaarsuitkering, levenslooptoelage en bovenwettelijk verlof. Het IKB wordt per maand opgebouwd en kan gedurende het jaar door de medewerker worden besteed. Indien een budget in het jaar niet wordt besteed, wordt het restant in december uitbetaald. Meenemen naar een volgend jaar is niet mogelijk.

Tot op heden wordt de IKB-regeling nog niet door u toegepast. Vorig jaar is dit onderwerp met u besproken en heeft u aangegeven om de regeling met ingang van 2019 in te voeren. In het kader van de overgangsregeling hebben wij toen met u besloten om de reservering vakantiegeld, welke was opgenomen om de schommeling in de arbeidsgerelateerde kosten op te vangen, te laten staan onder de overige schulden.

Als gevolg van personeelwisselingen binnen uw organisatie en andere prioriteiten, is de invoering van de regeling vertraagd en (nog) niet doorgevoerd in 2019. U heeft aangegeven dat met ingang van 1 januari jl. u verplicht onder de CAO voor provincies valt en met ingang van dit jaar verplicht uitvoering aan de IKB-regeling zult gaan geven. Hiermee gaat u de regeling zoals in de eerste alinea beschreven, toepassen in uw organisatie.

Voorgaande betekent dat 2019 als overgangsjaar kan worden beschouwd en de schuld vakantiedagen nog eenmaal onder de overige schulden is opgenomen. Wij hebben met deze werkwijze ingestemd, onder de voorwaarde dat dit het laatste jaar is dat deze post onder de overige schulden wordt verantwoord.

2.2.2 Wijzigingen (financiële) verordeningen

Op 12 december 2019 heeft het algemeen bestuur de volgende verordeningen en nota's vastgesteld:

- Financiële verordening;
- Controleverordening;
- Nota waarderen, activeren en afschrijven, en
- Notitie reserves en voorzieningen

De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op de gewijzigde BBV, waardoor investeringen in maatschappelijk nut nu geactiveerd dienen te worden en wijzigingen die zijn doorgevoerd om de administratie van de Marrekrite te vereenvoudigen.

Zo heeft u besloten om voor investeringen in economisch en maatschappelijk een activeringsgrens te gaan hanteren van € 25.000 en om een herziening toe te passen voor de in het verleden gehanteerde afschrijvingstermijnen op damwanden en steigers. In de nota “waarden, activeren en afschrijven” geeft u vervolgens aan het nieuwe beleid eveneens direct te gaan toepassen op de bestaande activa met een oorspronkelijke aanschafwaarde van onder de € 25.000.

Bovenstaande resulteerde in een opschoonactie in de activastaat per 31 december 2019, waarbij alle activa die niet voldeden aan de nieuwe activeringsgrens in 1 keer volledig ten laste van het resultaat was afgeschreven. Het BBV staat een dergelijke schattingswijziging niet toe en alleen om gegronde redenen mag een organisatie afwijken van de afschrijvingsmethode van het voorgaande jaar.

Een schattingswijziging valt hier niet onder; een schattingswijziging mag alleen prospectief verwerkt worden waarbij rekening wordt gehouden met de bestaande (rest)waarde en wordt de nieuwe afschrijvingstermijn herrekend over de resterende boekwaarde en rekening houdend met de nieuwe afschrijvingstermijn.

In de definitieve jaarrekening heeft u de initiële afwaardering naar nihil teruggedraaid en heeft herrekening naar de nieuwe afschrijvingslast plaatsgevonden. Hiermee voldoet uw huidige waardering van de materiële vaste activa zowel aan het BBV als de nieuw vastgestelde nota “waarden, activeren en afschrijven”.

2.2.3 Uitkomsten rechtmatigheid

Hieronder zijn de belangrijkste punten naar aanleiding van de door ons uitgevoerde rechtmatigheidscontrole opgenomen:

Aanbestedingen:

Ten aanzien van inkoop en aanbestedingen zijn op basis van het doornemen van de crediteuren geen onrechtmatigheden vastgesteld.

Schatkistbankieren:

Ten aanzien van het schatkistbankieren hebben wij vastgesteld dat de voor de Marrekrite geldende maximum drempel van € 250.000 gedurende het jaar één keer (2e kwartaal) is overschreden. Dit betreft een formele rechtmatigheidstekortkoming, waardoor deze overschrijding niet als tekortkoming in onze evaluatie van afwijkingen is opgenomen.

Uitgaven:

Op basis van de door ons uitgevoerde steekproef op de uitgaven, hebben wij vastgesteld dat de kosten juist en rechtmatig zijn verantwoord in de financiële administratie.

Begrotingsoverschrijdingen:

Bij de controle op de begrotingsonrechtmatigheid hebben wij geconstateerd dat bij een drietal programma's sprake is van een overschrijding van de van de begrote lasten welke niet volledig worden gedekt door hogere inkomsten.

Het betreft hier de volgende programma's:

Programma	Werkelijk	Begroot	Afwijking	in %
Waterrecreatie	646.000	424.000	222.000	52%
Landrecreatie	169.000	121.000	48.000	40%
Ontwikkeling	46.000	18.000	28.000	156%

Oorzaak voor de afwijking is gelegen in het feit dat u heeft besloten om een deel van de overhead-uren door te belasten aan de verschillende programmaonderdelen en dit was niet begroot. Indien geen rekening zou worden gehouden met de interne doorbelasting, dan zou geen sprake zijn van een overschrijding. Deze wijze van doorbelasting heeft op het programma bedrijfsvoering het tegenovergestelde effect en bij dit programma is sprake van een aanzienlijk positief resultaat op het programma.

Gelet op het feit dat bovengenoemde motivatie in uw programmaverantwoording wordt toegelicht, hebben wij deze beperkte begrotingsoverschrijding niet als onrechtmatig aangemerkt.

2.2.4 Naleven wet- en regelgeving

Zie ook eerder rechtmatigheid, geen indicaties dat wet- en regelgeving niet worden nageleefd door de Marrekrite.

3.1. Algemeen beeld van uw interne organisatie

Tijdens onze controleopdracht hebben wij aandacht besteed aan de beoordeling van uw administratieve organisatie en interne beheersing. Onze beoordeling van uw organisatie bestond o.a. uit:

- het houden van interviews met verschillende medewerkers van uw organisatie,
- het beoordelen van relevante documentatie waaruit het bestaan van de relevante interne beheersingsmaatregelen kan worden vastgesteld,
- het beoordelen van uw IT-omgeving, en

Overall gezien zijn wij van mening dat het huidige niveau van uw interne beheersing adequaat te noemen is. Er zijn binnen uw organisatie voldoende interne beheersingsmaatregelen ingeregeld om een betrouwbare gegevensverwerking te waarborgen.

3.2. Wij hebben uw IT-omgeving beoordeeld

Ingevolge artikel 2:393 lid 4 BW dient de accountant in zijn verslag aandacht te besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of onderdelen hiervan.

Wij hebben geen specifieke opdracht gekregen om afzonderlijk onderzoek te verrichten naar de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of onderdelen hiervan.

Naar aanleiding van onze (reguliere) controlewerkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing van de geautomatiseerde gegevensverwerking geconstateerd.

4.1. Naleving BBV

Wij hebben getoetst of uw jaarrekening voldoet aan de BBV (Het Besluit begroting en verantwoording). Uw jaarrekening voldoet aan deze richtlijn.

4.2. Wet Normering Topinkomens

Marrekrite is als gemeenschappelijke regeling op grond van de Wet Normering Topinkomens (WNT) verplicht om de beloningsgegevens van haar bestuurders en haar hoogste besluitvormende organen in haar jaarrekening op te nemen.

Marrekrite heeft terecht de vereiste personalia en juiste bezoldigingsgegevens van de leden van het Dagelijks Bestuur, het Algemeen Bestuur en uw directeur opgenomen in de WNT-verantwoording.

Wij hebben bij de controle op de WNT-verantwoording geen onjuistheden in de verantwoording aangetroffen.

4.3. BTW doorbelaste kosten

In 2019 is in uw BTW-aangifte sprake van een hogere omzet uit belaste prestaties tegen het hoge tarief omzetbelasting en dit wordt veroorzaakt door de overige opbrengsten. Uit een analyse van deze opbrengsten blijkt dat er sprake is van kosten die aan de Marrekrite in rekening zijn gebracht en welke vervolgens in 1 keer zijn doorbelast (met BTW) aan de afnemer. In feite worden deze kosten niet onder eigen naam uitgevoerd maar in opdracht van de afnemer. Marrekrite heeft deze kosten meegenomen in de voorbelasting en voor 21% doorbelast aan de afnemer.

Het is onder voorwaarden mogelijk om bepaalde kosten als doorbelaste kosten rechtsreeks in rekening te brengen aan de afnemer, waardoor geen omzet als belaste prestatie hoeft te worden aangegeven. Daarnaast moet deze kosten in relatie tot de eigen prestaties worden gezien om te beoordelen welk belastingtarief van toepassing is.

Wij adviseren u om bij het beoordelen of sprake is van doorbelaste kosten of prestaties van toepassing kan zijn op de door u uitgevoerde werkzaamheden. Bij twijfel of vragen adviseren wij u om de kosten af te stemmen met een BTW specialist.

4.4. Gebeurtenissen na balansdatum

In 2020 hebben we in Nederland te kampen met de gevolgen van het Coronavirus. De gevolgen voor de Marrekrite op haar bedrijfsvoering en haar financiële resultaten zijn op dit moment van beperkte omvang, omdat haar jaarlijkse provinciale en gemeentelijke bijdrage voor dit jaar reeds is vastgesteld en de Marrekrite op dit moment over voldoende vermogen, zie hiervoor ook 2.1.2, en liquiditeiten beschikt om het komende jaar aan haar verplichtingen te kunnen blijven voldoen. Voor de jaren ná 2020 is de impact op de bedrijfsvoering op dit moment nog niet in te schatten.

Gelet op bovenstaande heeft De Marrekrite een korte toelichting in de gebeurtenissen na balansdatum in haar jaarrekening opgenomen met betrekking tot de impact van het Coronavirus op de organisatie. Wij kunnen instemmen met deze keuze en zijn van mening dat wij op grond van de overwegingen in deze toelichting in onze controleverklaring geen onverplichte paragraaf hoeven op te nemen.

5.1 Geen aanwijzingen van fraude tijdens de controle van de jaarrekening

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij de directeur en het dagelijks bestuur. Uit dien hoofde is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van Marrekrite en het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing. Vervolgens is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving en interne beheersing van uw gemeenschappelijke regeling.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om risico's van fraude te herkennen, voor zover deze risico's kunnen leiden tot materiële fouten in de jaarrekening. Als gevolg van de aard van de fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering of vervalsing, is het echter mogelijk dat bij een controle een materiele fraude niet wordt ontdekt.

Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele gevallen van fraude ontdekt worden. Tijdens onze controle van de jaarrekening 2019 zijn ons geen aanwijzingen van materiële fraude gebleken.

5.2 Onafhankelijkheid van het controleteam

Wij hebben onze naleving van de externe regelgeving over de onafhankelijkheid van onze dienstverlening bewaakt. Wij bevestigen dat wij als controleteam deze onafhankelijkheidsvereisten hebben nageleefd zoals vastgelegd in de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) die van toepassing is op alle controle-opdrachten onder Nederlands recht.

5.3 Onze urenbesteding ten aanzien van de controle

Belangrijke investeringen in de kwaliteit van de door ons uitgevoerde controles, betreffen de investeringen in technologie en in onze medewerkers. Binnen onze praktijk hechten wij veel waarde aan het organiseren van trainingen voor medewerkers. Daarnaast vereist de controle van de jaarrekening tijd en aandacht van het controleteam voor de uitvoering van de controle-, review- en coachingswerkzaamheden.

Voor de controle van de jaarrekening 2019, inclusief tijdens het jaar uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van plannings-, interim- en opstartfase hebben wij de volgende uren besteed aan de controle van de jaarrekening van de Marrekrite:

Func-tieniveau	Totaal geplande uren	Werkelijk aantal uren
Externe accountant	10	10
(Senior) controleleider	24	8
Zelfstandig-assistent	40	53
Assistenten	52	69
Overige medewerkers	1	1
Extra werkzaamheden	-	8
Budget uren / werkelijke	127	149
Totale kosten	13.250	14.700
Controlebudget	13.000	13.000

Analyse voor- en nacalculatie

De overschrijding tussen het overeengekomen budget en onze kosten wordt veroorzaakt door:

- extra controlewerkzaamheden op de materiële vaste activa als gevolg van toepassing nieuwe financiële verordening met terugwerkende kracht
- beoordelen wijzigingen jaarrekening of deze voldoen aan BBV, en
- kosten vervanging van de controleleider als gevolg van zwangerschapsverlof.

bentacera

BENTACERA.NL

Recreatieschap De Marrekrite
T.a.v. de heer L. Touwen
Emmakade 87 a
8921 AH LEEUWARDEN

Drachten, 15 april 2020

Ons kenmerk : SH-200409-001-2216240
Behandeld door : PdB-de heer S. Houtstra
Betreft : Toestemming openbaarmaking controleverklaring 2019

Geachte heer Touwen,

Hierbij ontvangt u een gewaarmerkt exemplaar van de jaarstukken 2019, voorzien van onze controleverklaring d.d. 15 april 2020.

Tevens zenden wij u een los exemplaar van bovengenoemde controleverklaring welke ingebonden kan worden bij de jaarstukken. Wij bevestigen u akkoord te gaan met het opnemen van deze controleverklaring in exemplaren van de jaarstukken 2019, die overeenkomen met het bijgevoegde gewaarmerkte exemplaar.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief. Het overige exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Wij verzoeken u bij openbaarmaking van de controleverklaring gebruik te maken van de exemplaren van de controleverklaring die niet zijn voorzien van een persoonlijke handtekening.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat u het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening opneemt en openbaar maakt in de sectie 'Overige gegevens' van de jaarstukken 2019, die overeenkomen met het bijgevoegde gewaarmerkte exemplaar, mits de algemene vergadering de gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan samen met de jaarstukken.

Indien u deze jaarstukken waaronder de door de accountant gecontroleerde jaarrekening opneemt op Internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de Internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ('u verlaat de beveiligde jaarstukken, waaronder de door de accountant gecontroleerde jaarrekening').

Een exemplaar van de jaarrekening dient te worden ondertekend door de leden van het dagelijks bestuur en te worden aangeboden aan het algemeen bestuur. Deze jaarrekening dient te worden vastgesteld in de (eerstvolgende) vergadering van het algemeen bestuur en de vaststelling dient te worden genotuleerd.

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot de algemene vergadering omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog voor de algemene vergadering moet worden gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 2:362 lid 6 en artikel 2:392 lid 1 letter g BW. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming.

Hoogachtend,

Bentacera Registeraccountants B.V.

T.A. Schurer RA

Bijlagen: - gewaarmerkte jaarrekening inclusief getekende controleverklaring
- losse "was getekend" controleverklaring
- verslag van bevindingen

recreatieschap
marrekrite

JAARSTUKKEN 2019

Recreatieschap Marrekrite

Inhoud

Inhoud	2
Jaarverslag: programmaverantwoording en paragrafen	3
1. Programmaverantwoording	4
1.1 Programma Bedrijfsvoering.....	5
1.2 Programma Waterrecreatie	6
1.3 Programma landrecreatie	7
1.4 Programma Baggeren.....	8
1.5 Programma Ontwikkelingen.....	9
1.6 Programma Wimpels, Donateurs & Vrijwilligers.....	10
2. Paragrafen	11
2.1 Lokale heffingen	12
2.2 Weerstandsvermogen	12
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	15
2.4 Financiering	16
2.5 Bedrijfsvoering	17
2.6 Verbonden partijen	17
2.7 Grondbeleid.....	17
3. Jaarrekening 2019	18
3.1 Balans per 31 december 2019.....	19
3.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	20
3.3 Toelichting op de balans per 31 december 2019	22
3.4 Programmarekening 2019.....	28
3.5 Toelichting en verschillenanalyse op de programmarekening 2019.....	29
3.6 Overzicht incidentele baten en lasten.....	31
4. Wet Normering Topinkomens (WNT)	32
5. Controleverklaring Bentacera	34
Bijlagen bij de jaarstukken 2019	35

Jaarverslag: programmaverantwoording en paragrafen

1. Programmaverantwoording

Beleidskader

Al vele tientallen jaren beheert Recreatieschap Marrekrite in de provincie Fryslân de toeristische basisinfrastructuur op *water* en *land*. Opgericht in 1957 was onze focus de eerste 55 jaar exclusief gericht op het realiseren van meer natuurligplaatsen voor de watersport. Inmiddels beheren we op meer dan 300 plekken door de hele provincie ruim 600 aanlegvoorzieningen (damwanden, steigers en MarBoeien). Aaneengeschakeld gaat het om een enorme capaciteit, namelijk 35 km.

In 2012 werd ons takenpakket verbreed door de toevoeging van het domein van de "landrecreatie". Hierdoor zijn we in de bijzondere omstandigheden gekomen dat -op Ooststellingwerf na- alle Friese gemeenten als deelnemer bij het schap zijn aangesloten.

Naast de verantwoordelijkheid voor het beheer van de fiets- en wandelknooppuntnetwerken en overige routestructuren, kregen we ook de opdracht om te inventariseren welke recreatieve routes er in Fryslân allemaal zijn (beheer routedatabase). Na een paar stille jaren zijn in 2019 goede vervolgstappen gezet ten aanzien van de ontsluiting en verdere doorontwikkeling van recreatieve routes in Fryslân. Op dit moment nemen Merk Fryslân en de toeristische regio-organisaties in dit proces de leiding. Marrekrite is nauw betrokken en werkt ondersteunend mee aan deze belangrijke opgave.

Los van de bovenstaand genoemde taken, heeft Marrekrite tevens de opdracht om haar deelnemers gevraagd en ongevraagd te adviseren over alle voorkomende zaken, die betrekking hebben op de toeristische infrastructuur op water en land en over de verbinding van die velden. Marrekrite verricht deze taken als GR (Gemeenschappelijke Regeling) namens haar deelnemers, de provincie Fryslân en de Friese gemeenten. Ooststellingwerf is formeel geen lid, maar met deze gemeente wordt wel nauw samengewerkt. Datzelfde geldt voor de Groninger gemeente Het Hogeland (oostzijde Lauwersmeer). Onze werkzaamheden hebben tot doel een professionele, aantrekkelijke en uniforme recreatieve infrastructuur op water en land te realiseren. Dit alles doen wij in het belang van onze eigen inwoners (*recreanten*), maar evengoed als service en ontzorging richting onze inkomende gasten (*toeristen*).

Covid-19 (corona)

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat wij als recreatieschap, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. We volgen op dit punt de maatregelen die onze deelnemers, provincie en gemeenten, treffen voor waar het maatregelen in de openbare ruimten en onze (aanleg)voorzieningen betreft. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden -zowel door onze binnendienst als onze buitendienst- en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming. We hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen en kunnen inspelen op veranderende omstandigheden. Voor zover wij het op dit moment kunnen beoordelen blijft de impact op onze activiteiten beperkt en blijven wij onverminderd investeren in onze voorzieningen, zowel op water als op land.

Wat heeft het per saldo gekost?

TOTAAL MARREKRITE	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	1.605.596	2.305.596	2.518.423	1.804.566
Lasten	-1.147.568	-1.937.463	-1.915.068	-1.463.642
Saldo (voor bestemming)	458.028	368.133	603.355	340.924

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

Wat hebben we in 2019 gedaan per programma?

1.1 Programma Bedrijfsvoering

Wat hebben we gedaan?

2019 was voor Marrekrite een relatief rustig en voorspoedig jaar. Na de zorgelijke personele situatie waarmee we in de jaren hiervoor te kampen hadden, kregen we ons team in 2019 weer goed op orde. In een kleine organisatie als de Marrekrite staat of valt alles met de inzetbaarheid van gekwalificeerd en gemotiveerd personeel. Het secretariaat hebben we versterkt met een nieuwe officemanager, zodat we onze (financiële) administratie verder hebben kunnen optimaliseren. Tegelijk hebben we met onze financieel adviseur de noodzakelijke stappen gezet om te komen tot adequate financiële beleidsnota's en verordeningen en een begroting die voldoet aan de eisen die de deelnemers en de toezichthouder er aan stellen. Daarnaast hebben we samen met onze juridisch adviseur, en met steun van juristen van de provincie, een belangrijke aanzet gedaan met alle overige regelingen waar we aan moeten voldoen. Tot slot hebben we in het proces van organisatieontwikkeling (beschrijving processen, functies, e.d.) waar we al enige tijd mee bezig waren, in 2019 ook flink vooruitgang geboekt. In het kader van dit traject, maar ook los hiervan, zijn met de medewerkers gesprekken gevoerd over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dit heeft merkbaar meer rust en duidelijkheid in de organisatie gebracht. Kortom: qua bedrijfsvoering liggen we goed op koers. Een belangrijk aandachtspunt blijft het vinden van een onderkomen voor Marrekrit waar we de functies kantoor, werkplaats en aanlegkade kunnen verenigen. Hierin zijn we in 2019 niet geslaagd.

Wat heeft het gekost?

Bedrijfsvoering	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	519.316	1.219.316	1.455.916	461.741
Lasten	-513.916	-1.215.042	-941.156	-697.484
Saldo (voor bestemming)	5.400	4.274	514.760	-235.743

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.2 Programma Waterrecreatie

Wat hebben we gedaan?

Ondanks het feit dat allerlei vormen van landrecreatie voor Fryslân steeds belangrijker worden, blijft de watersport voorlopig nog altijd veruit de sterkste en meest dominante kolom binnen ons toeristisch imago en product.

Steigers en damwanden

Marrekrite onderhoudt inmiddels ongeveer 600 vrije aanlegvoorzieningen op circa 300 locaties in Fryslân. Duizenden boten kunnen elke dag te kust en te keur kiezen op welke prachtige plek zij nu weer zullen aanleggen. Deze enorme voorraad is het resultaat van 60 jaar stabiel beleid met het doel het afmeren voor de watersport in Fryslân naar een steeds hoger niveau te brengen. Met een klein team, waaronder diverse parttimers, en ondersteund door een trouwe ploeg vrijwilligers, zorgen we er dag in dag uit voor, dat onze prachtige plekken in de natuur niet alleen veilig en netjes zijn, maar ook dat het gras is gemaaid, dat struiken en bomen tijdig zijn gesnoeid en dat het recreatieafval wordt opgehaald (ca. 180 ton per jaar).

Nog altijd ontwikkelen we ieder jaar nieuwe ligplaatsen en kijken we naar adequate vervanging van onze bestaande steigers en damwanden: daarbij ligt onze focus op een kwalitatieve duurzame aanlegvoorziening en hier krijgen we veel positieve feedback op. Deze focus op kwaliteit leidt op termijn tot een flinke verlaging van onze beheer- en onderhoudskosten voor deze voorzieningen.

In 2018 zijn we er in geslaagd om bij de bouw van betonnen damwanden een dekplank te ontwikkelen, die aan onze standaard voldoet. Daarmee was ons concept “zwart betonnen damwand” zover, dat we meters konden gaan maken. Het grote aantal projecten dat we hierdoor in 2018 konden opstarten heeft zich in 2019 onverminderd voortgezet. Wij verwachten dat we ook de komende jaren in dit tempo kunnen blijven doorgaan met vervangen van oude voorzieningen. Daarbij werken we nog altijd volgens ons oude, praktische principe: *wat er het eerst moet, wordt het eerst aangepakt*. Deze zorgvuldige aanpak heeft er in geresulteerd dat we tot nu toe nog geen enkele ligplaats (tijdelijk) hebben hoeven sluiten vanwege een (te) slechte staat van onderhoud.

Marboeien

Voor een andere innovatie op het gebied van de watersportvoorzieningen, de introductie van de MarBoeien, was 2019 ook een mooi jaar. Met de plaatsing van MarBoei 100 hebben ons in 2013 gestelde doel behaald. Wat de watersporters betreft is het echter nog niet genoeg. Heel vaak wordt ons gevraagd of er niet nog meer boeien bij kunnen. In 2020 zullen wij ons hierop nader beraden.

Hûskes

2019 was ook een mooi jaar voor ons project met de Hûskes. Op dit moment beheren we er drie, liggend op de Marchjepôle (onze drukste plek), aan de Noorder Aldewei (eveneens heel populaire ligplaatsen) en nabij Gaastmeer in de Grutte Gaastmar. Na een jaar van experimenteren met betaling via een app (2018), waren de Hûskes in 2019 weer vrij toegankelijk voor alle watersporters en dat hebben we gemerkt: in totaal werd er in het seizoen 2019 ruim 215.000 liter vuilwater door onze drijvende zuiveringen verwerkt, afkomstig uit de vuilwatertanks van kleinere en grote schepen. De toiletten die we op de Hûskes hebben laten plaatsen, waren zeer in trek. Zo zien we dat onze innovatieve en volledig zelfvoorzienende rioolwaterzuiveringen langzaamaan de dubbelfunctie beginnen te krijgen die wij voor ogen hadden: 1) zorgen dat mensen hun vuilwater niet langer overboord pompen, en 2) zorgen dat mensen hun behoefte niet in de vrije natuur doen. We hebben geconstateerd dat het op Marchjepôle duidelijk schoner bleef dan in voorgaande jaren.

Wat heeft het gekost?

Waterrecreatie	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	649.141	649.141	638.646	930.877
Lasten	-345.500	-424.401	-646.536	-618.957
Saldo (voor bestemming)	303.641	224.740	-7.890	311.920

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.3 Programma landrecreatie

Wat hebben we gedaan?

Onze afdeling Land heeft zich in 2019 vooral beziggehouden met de afronding van het grootschalige en meerjarige project *Routestructuren bij de tijd & compleet*. In dit project, dat mogelijk is gemaakt is door een extra bijdrage van de provincie Fryslân, hebben we het Friese fietsknooppuntnetwerk volledig vernieuwd en actueel gemaakt. Overal verschenen nieuwe borden en infopanelen, de 5 bestaande regio's werden versmolten tot één samenhangend Fries netwerk en in plaats van om de dorpen en steden heen, gaan de netwerken nu door bebouwde kernen heen. In samenwerking met Merk Fryslân en de toeristische regio's hebben we bovendien een driedelige kaartset ontwikkeld. Elke kaart bevat twee kaartbeelden, zodat het volledige Friese fietsknooppuntsysteem via zes kaartbeelden in beeld is gebracht. Marrekrite levert de kaarten tegen kostprijs aan een groot aantal verkooppunten. Dat wat de modaliteit *fietsen* betreft.

Het project *Routestructuren bij de tijd & compleet* had ook tot doel om het Friese knooppuntnetwerk op het gebied van *wandelen* compleet en bij de tijd te brengen. Ten eerste is circa 750 km nieuw netwerk gerealiseerd om zo de ontbrekende schakels, de zogenaamde "witte vlekken", te verhelpen. Ook andere verbeteringen in het wandelnetwerk zijn doorgevoerd, onder andere door een betere aansluiting op de landelijke langeafstandswandelroutes (Streekpaden en LAWs).

Hoewel Marrekrite in de nabije toekomst nog graag wat kwaliteitsslagen wil realiseren door het netwerk meer over boerenpaden en over dijken te leiden, zijn we heel tevreden met de slagen die al zijn gemaakt. Het *wandelen* is een steeds populairder wordende activiteit, waar ook een economie van formaat achter schuil gaat. Die economie past uitstekend bij de vergezichten naar een toekomst waarin kleinschaligheid, authenticiteit, rust, ruimte en duurzaam de ijkpunten zijn. Naast *varen* en *fietsen*, werkt Marrekrite met overtuiging aan een infrastructuur waarin bewoners en gasten ook *wandelend* optimaal kunnen genieten van de mooiste provincie van ons land.

Wat heeft het gekost?

Landrecreatie	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	111.265	111.265	89.986	75.178
Lasten	-111.265	-121.133	-169.242	-79.434
Saldo (voor bestemming)	-	-9.868	-79.256	-4.256

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.4 Programma Baggeren

Wat hebben we gedaan?

Al vele jaren doet een aantal deelnemers een bijdrage voor baggerwerk. Deze bijdrage is destijds in het leven geroepen om problemen met ondieptes te kunnen verhelpen. Er werd daarbij tot nu toe gewerkt met een "piepsysteem": als we ergens klachten over ondieptes krijgen, reageren we heel praktisch en direct door het probleem ter plekke op te lossen. Inmiddels willen we echter doelen kunnen stellen, langer vooruit kunnen kijken en eerder weten wat ons qua inzet van middelen boven het hoofd hangt. Daarbij, informatie is niet alleen de basis voor ons beheer, maar ook voor het klantgericht informeren van de watersport. Het liefst zouden wij de gebruikers willen laten weten welke waterdieptes zij overal kunnen verwachten, niet alleen in de geulen, maar ook op de rest van de meren en bij onze ligplaatsen.

Enige jaren terug heeft Marrekrite een studie laten doen om inzicht te krijgen in de opgave die voor ons "onder water ligt". In de loop van 2019 zijn we aan de slag gegaan met de resultaten uit dit eerdere onderzoek. Wij hebben uitgangspunten geformuleerd en zijn op basis hiervan inmiddels in kaart aan het brengen waar we het nu precies over hebben. We verwachten dit beeld in de loop van 2020 scherp te hebben. Van belang is om duidelijk te hebben hoe diep of ondiep het overal is en daarbij streefdieptes te bepalen. Daarbij aangetekend dat de provincie de vaargeulen op diepte houdt en niet de gehele meren: de vraag is of de provincie daar überhaupt wel een taak heeft. Kortom, het domein van het baggeren is een lastig en gevoelig onderwerp, niet alleen voor Marrekrite, maar binnen de gehele provincie. Feit is intussen wel dat Fryslân in de rest van Nederland het imago heeft, dat het bij ons ondiep is. Inderdaad klopt het dat je met een diepstekend kieljacht niet overal terecht kunt, echter, dat betekent nog niet dat de hele provincie te ondiep is. Deze versimpeling van de werkelijkheid kost ons zeker bezoekers, al is het gissen hoeveel dat er zijn.

Marrekrite wil vanuit gastvrijheid en klantgerichtheid graag op twee manieren dit imago verbeteren: 1) door duidelijker te communiceren over vaardieptes en de meren op basis hiervan te zoneren, en 2) door een aantal knelpunten te verhelpen door hier te baggeren.

Op het moment dat we dat voor elkaar hebben, heeft het zin om op onze ligplaatsen structureel aan diepte-onderhoud te gaan doen. Voor de komende periode ligt er daarom een opgave voor Marrekrite en de provincie om hierin tot gezamenlijk beleid en een onderhoudsprogramma te komen. Zolang dit onderhoudsprogramma er niet is, weten we niet welke waarde onze reserve feitelijk heeft en weten we ook niet welke jaarlijkse bijdrage er eigenlijk van de deelnemers moet worden gevraagd voor structureel baggerwerk.

Wat heeft het gekost?

Baggeren	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	144.417	144.417	144.417	144.417
Lasten	-144.417	-144.417	-100.054	-
Saldo (voor bestemming)	-	-	44.363	144.417

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.5 Programma Ontwikkelingen

Wat hebben we gedaan?

Het programma Ontwikkelingen gebruiken we vanouds voor zaken met een innovatief, programmatisch en/of incidenteel karakter. Een mooi voorbeeld van een project dat we destijds vanuit het programma Ontwikkelingen hebben opgestart, is de lancering van de MarBoeien. Ook in 2019 was er een beperkt aantal zaken dat vanuit het programma Ontwikkelingen is gedekt. Dit geldt bijvoorbeeld voor diverse uren van onze ingehuurd projectleider, de kosten voor de aanpassing van de MarBoei-website, het onderzoek naar de bezetting van de ligplaatsen, en dergelijke.

Wat heeft het gekost?

Ontwikkelingen	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	11.457	11.457	24.402	18.713
Lasten	-17.970	-17.970	-45.576	-57.976
Saldo (voor bestemming)	-6.513	-6.513	-21.174	-39.263

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

1.6 Programma Wimpels, Donateurs & Vrijwilligers

Wat hebben we gedaan?

In 2019 is veel aandacht besteed aan de administratieve processen binnen de organisatie. Op het vlak van de wimpeladministratie, het incasseren van donateursbijdragen, e.d. is veel voortgang geboekt. Ook in relatie tot onze vrijwilligers, traditioneel een belangrijke groep binnen de organisatie met duidelijke taken op het vlak van de verkoop van wimpels en het inspecteren van voorzieningen, was 2019 een goed en rustig jaar. We hebben onze vrijwilligers tweemaal als groep bij elkaar gehad om hen te informeren over wat er in de organisatie speelde en om van hen feedback te krijgen over wat erop en om het water aan de hand was. Marrekrite verheugt zich in een stabiele groep vrijwilligers, die nauw betrokken is bij de organisatie en die haar goed van dienst is.

Ondanks de inzet van onze wimpelverkopers zien we de laatste jaren dat de opbrengst van de verkoop van wimpels steeds iets verder afneemt. In tijden waarin de klassieke watersport aan terrein inboet en nieuwe sporten opkomen, is het voor ons de vraag hoe we kunnen bereiken dat de wimpelverkoop op peil blijft. Concrete stappen zijn nog niet gezet, maar wat al wel helder is, is dat misschien anders met de verhuurders van schepen dient te worden omgegaan nu steeds meer mensen ervoor kiezen te huren. Misschien moeten we de huurders actiever gaan bedienen. Dat zou dan eigenlijk via de verhuurders moeten, maar het betreft wel hun klanten. Kunnen we van iedere verhuurder verwachten dat hij aan alle klanten een wimpel gaat verkopen, in plaats van aan elk van zijn boten een wimpel te hangen, zoals nu doorgaans gebeurt? Het is een gevoelig onderwerp in Fryslan. Als je je bedenkt dat in binnen- en buitenland gebruik van (unieke) voorzieningen behalve meer huurders en minder eigenaren, zien we als andere trend steeds meer open boten, met name sloepen. Hoe bereiken we deze groep en overtuigen we hen ervan ook mee te doen, ondanks het feit dat ze misschien niet altijd evenveel gebruikmaken van onze ligplaatsen. In de komende jaren zullen we over deze vragen moeten gaan nadenken nu de wimpelverkoop definitief een daling lijkt te hebben ingezet.

Wat heeft het gekost?

Wimpels e.d.	Begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	JR 2019	JR 2018
Baten	170.000	170.000	165.056	173.640
Lasten	-14.500	-14.500	-12.504	-9.792
Saldo (voor bestemming)	155.500	155.500	152.552	163.848

* De verschillen tussen realisatie en begroting zijn opgenomen in de toelichting op de programmarekening

2. Paragrafen

2.1 Lokale heffingen

Bij recreatieschap Marrekrite kennen we geen lokale heffingen zoals bij een gemeente of provincie.

2.2 Weerstandsvermogen

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht. We hebben beleid hiervoor in ontwikkeling, als volgende stap in ons ontwikkelingsproces. We zijn op dit moment hierover nog in gesprek met een financiële werkgroep, bestaande uit een afvaardiging van de deelnemers. We hanteren in deze jaarstukken nog de uitgangspunten zoals die tot nu toe gelden. Met dien verstande dat wij, zoals aangegeven bij het vaststellen van de notitie reserves en voorzieningen, de bestemmingsreserve Baggeren (BB) beschouwen als ware het een voorziening, vanwege het ontbreken van een actueel Baggerplan.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor:
  - a. netto schuldquote
  - b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
  - c. solvabiliteitsratio
  - d. grondexploitatie
  - e. structurele exploitatieruimte *en*
  - f. belastingcapaciteit (n.v.t.);
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover Marrekrite beschikt om niet begrote kosten te dekken. Deze weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

1. Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer:
  - a. onvoorzien incidenteel en structureel (n.v.t.);
  - b. onbenutte belastingcapaciteit (n.v.t.).
2. Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer:
  - a. algemene reserve.

		Jaarrekening 2019		
		1-1-2019	Mutaties	31-12-2019
A	Algemene Reserve (AR)	297.461	2.302.262	2.599.723
B	Bestemmingsreserve Baggeren (BB)	1.195.729	150.930	1.346.659
C	Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)	206.873	-16.735	190.138
D	Onderhoudsfonds	2.062.237	-2.062.237	-
E	Landrecreatiefonds	33.297	-33.297	-
Subtotaal mutaties reserves		3.795.597	340.923	4.136.520
Onverdeeld resultaat 2019			603.355	603.355
TOTAAL EIGEN VERMOGEN				4.739.875

De weerstandscapaciteit van Marrekrite bedraagt, gelet op de stand van de Algemene Reserve (zonder het onverdeelde resultaat) ultimo 2019, € 2,6 miljoen euro. De stand van de algemene reserve is in 2019 aanzienlijk verbeterd door de herschikking van de reservemiddelen.

Beoordeling omvang van de risico's

Hoe komen we tot de benodigde weerstandscapaciteit?

Bij iedere begroting en jaarrekening actualiseren wij de risico's. We gaan na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Afhankelijk van de mogelijkheden om de risico's te beheersen vindt vervolgens een correctie naar beneden plaats. Alle risico's na correctie tellen wij op. Dat totaal is de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicobeoordeling is gebaseerd op de inzichten die tot en met het opstellen van de jaarrekening beschikbaar zijn. Ontwikkelingen en wijzigingen in wet of regelgeving geven geen aanleiding de risico's te herijken.

Zoals ook in eerdere jaarstukken aangegeven ligt een belangrijk risico voor een kleine organisatie als Marrekrite in de continuïteit van het personeel. De slagvaardigheid van onze kleine organisatie staat of valt met de aanwezigheid van onze medewerkers. Dat betekent dat (langdurige) ziekte, vertrek of uitval meestal een flinke financiële wissel trekt op onze organisatie. We hanteren daarom in de risicobeoordeling dat de helft van onze gerealiseerde personeelskosten als risico geldt: in 2019 betreft het dan afgerond 0,28 miljoen euro.

Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Ratio's kunnen beschouwd worden als indicatie. De ratio voor het weerstandsvermogen wordt aldus berekend (x 1000):

$$\text{Ratio van het weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare Weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde Weerstandscapaciteit}} \quad \text{oftewel:} \quad \frac{2.600}{280}$$

De ratio van het weerstandsvermogen is 929%. (De ratio moet minimaal 100% zijn).

Bestemmingsreserves

In de notitie reserves en voorzieningen die het Algemeen Bestuur in december 2019 heeft vastgesteld, is het aantal bestemmingsreserves aanzienlijk verminderd. Ook de (structurele) storting en onttrekking van de programmasaldi behoren tot het verleden.

Wat resteert is een bestemmingsreserve Baggeren, die we behandelen als ware het een voorziening vanwege het ontbreken van een actueel beheersplan Baggeren. Dit beheerplan verwachten we dit jaar rond of na de zomer te kunnen voorleggen aan het DB, zodat we vanaf dat moment een nog beter beeld hebben van ons weerstandsvermogen en de baggeropgave die nog voor ons ligt.

De onderhoudsreserve is opgeheven: het onderhoud aan damwanden en steigers is met de grootschalige investeringen in de vervangingsopgave min of meer tot een minimum beperkt. Daar waar vroeger werd gespaard voor "planmatig vervangingsonderhoud" activeren we inmiddels onze investeringen. De daarmee samenhangende kapitaallasten bekostigen we inmiddels via de exploitatie. Daarmee is de noodzaak voor een specifieke onderhoudsreserve vervallen.

Stille en geheime reserves

Marrekrite heeft (meestal ten behoeve van de steigers en damwanden) meerdere kavels water, drassige overs en landbouwgrond in bezit. Deze gronden zijn indertijd om niet verkregen en hebben daardoor geen waardering op de balans. Dit bezit noemt men stille reserves. Op grond van BBV is het niet toegestaan deze bezittingen te herwaarderen: de (historische) verkrijgingsprijs is de waarderingsgrondslag in dit geval. Marrekrite kan een deel van dit bezit verkopen in de toekomst. In 2019 is ook een deel van dit bezit verkocht. Grondslag voor een dergelijke verkoop is altijd een taxatie van het betreffende bezit. Een verkoopbete verantwoordt wij als een incidentele bate in de tussentijds rapportage of de jaarrekening. Op de balansdatum is de omvang van de stille reserves niet bepaald.

Financiële kengetallen

Zoals bij de introductie in deze paragraaf aangegeven zijn niet alle kengetallen voor Marrekrite van toepassing. In onderstaande tabel zijn de relevante kengetallen opgenomen.

Jaarstukken 2019	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening
Kengetallen	2018	2019	2019
Netto schuldquote	-148%	-94%	-146%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-148%	-94%	-146%
Solvabiliteitsratio	75%	77%	91%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	24%
Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt
Belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan in welke mate sprake is van een overschot of tekort aan liquide middelen. In 2019 is sprake van een overschot aan liquide middelen. Wel is zichtbaar dat de netto schuldquote dalend is ten opzichte van vorig boekjaar. Dit beeld zien we in de begroting 2020 zich voortzetten.

Solvabiliteit

De solvabiliteitspositie van een onderneming of instelling geeft een beeld in welke mate zij in staat is aan haar toekomstige verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen aan. De solvabiliteitspositie van Marrekrite is uitstekend.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen een onderneming of organisatie is in de jaarrekening. Hoe hoger het kengetal, hoe beter. Deze structurele vrije ruimte is met het nieuwe financiële beleid toegenomen, omdat het rekeningresultaat bestaat uit de resultaten van alle programma's tezamen en er geen automatische storting of onttrekking meer plaatsvindt aan de bestemmingsreserves.

2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Aanlegvoorzieningen

Als al onze ruim 600 aanlegplaatsen op ruim 300 locaties achter elkaar zouden worden gelegd, hebben we ruim 36 km aanlegvoorziening in de vorm van steigers en damwanden in eigendom en beheer op de mooiste plekken in het buitengebied van de provincie. Daarnaast hebben we eind 2019 in totaal 100 MarBoeien op het water liggen.

Containers

Onze circa 120 containers (recreatie-afval) blijven 's winters in het veld staan. Ze worden jaarlijks gecontroleerd en - indien nodig – gerepareerd door de schippers van de milieuboot. Daarmee wordt de kwaliteit bewaakt en de levensduur verlengd. In 2018 werd een aantal nieuwe containers aangeschaft. Alle containers zijn ultimo 2019 volledig afgeschreven en staan niet meer de balans.

Werkschip (MK1)

Onze eerste echte werkboot is halverwege 2013 aanschafte en schrijven we gedurende 15 jaar af (tot 2028). Het schip ligt in een jachthaven in Sneek vanwege de centrale ligging. Aanvankelijk besteedden we het technisch onderhoud uit, maar sinds het team is uitgebreid met onze technisch medewerker watersport doen wij het meeste onderhoud aan onze schepen zelf. Grote technische klussen, zoals het reviseren van motoren, besteden wij nog wel uit.

Milieuboot (MK2)

De milieuboot (vuilcontainerboot) is eind 2013 aanschafte om met ingang van 2014 het recreatie-afval in eigen beheer te kunnen inzamelen. De verwerking van het afval hebben we uitbesteed aan Omrin. De schippers voeren het dagelijks onderhoud aan het schip uit, zo nodig bijgestaan door de technisch medewerker watersport. In 2014 is een bijboot met motor en trailer aangeschaft om op moeilijk bereikbare locaties afval op te kunnen halen. Ultimo 2019 heeft de milieuboot nog een boekwaarde. We schrijven de milieuboot af in 15 jaar (tot 2028).

Duwponton

De werkponton is 6 x 4 meter groot is in 2010 aangekocht om kleine onderhoudswerkzaamheden te kunnen doen en schepen mee te vervoeren, al gebeurt dit laatste al een paar jaar niet meer. De duwponton schrijven we in 15 jaar af (tot 2025).

Installatie YOSS

De mobiele Yoss-vuilwaterpompinstallatie, die destijds op het vuilwaterschip van de provincie geplaatst is tijdens de maanden dat er voor Marrekrite is gevaren ten behoeve van het "project Vuilwaterboot", is door ons destijds (2014) tweedehands aangeschaft. De installatie staat niet op de balans.

Hûskes

We hebben inmiddels een aantal Hûskes in beheer, waarmee we het afgelopen vaarseizoen een innovatieve en volledig zelfvoorzienende rioolwaterzuivering hebben aangeboden aan de watersporters. Op dit moment beheren we er drie: op de Marchjepôle, de Noorder Aldewei en nabij Gaastmeer in de Grutte Gaastmar. Zij zorgen dat mensen hun vuilwater niet langer overboord pompen, en dat mensen niet massaal hun behoefte doen op plekken waar dat niet wenselijk is. We zien duidelijke resultaten op deze drie locaties. De Hûskes zijn met bijdragen van derden neergezet en staan dus niet op onze balans. De onderhoudskosten van de Hûskes zijn fors en zijn niet door ons begroot. De structurele dekking van deze onderhoudskosten zal onderwerp van gesprek zijn met onze medeoverheden.

Borden netwerken

De knooppuntenborden en informatiepanelen van de knooppuntennetwerken blijven formeel in eigendom van de gemeenten. Ook de vervangingskosten worden doorberekend aan de gemeenten. In totaal is ruim 2700 km fietspad in Fryslân voorzien van knooppuntbebording (740 knooppunten). Op het gebied van wandelen geldt dat ruim 3200 km wandelpad is voorzien van knooppunten (krap 1500 borden).

Kantoorinventaris

De kantoorinventaris is inmiddels volledig afgeschreven. Vanwege de activeringsgrens van 25.000 zullende meeste lasten voor inventaris in de toekomst via de exploitatie lopen.

2.4 Financiering

We handelen conform het vernieuwde Treasurystatuut en Financiële Verordening. Langlopende schulden hebben we op dit moment niet. De liquide middelen zijn bij banken ondergebracht als rekening courant tegoeden.

We hebben geen rentelasten uit vreemd vermogen, omdat we alles met eigen vermogen financieren. Voor de volledigheid geven we de maxima voor zowel de renterisiconorm als de kasgeldlimiet:

- de renterisiconorm bedraagt 20% van de grondslag, zijnde het begrotingstotaal (lasten) van het betreffende boekjaar (€ 1,94 miljoen); de renterisiconorm bedraagt € 0,388 miljoen.
- de kasgeldlimiet bedraagt voor gemeenschappelijke regelingen 8,20% van het begrotingstotaal (lasten) van het betreffende boekjaar. De kasgeldlimiet bedraagt € 0,159 miljoen.

Schatkistbankieren

In 2013 is een rekening courant geopend in het kader van (het verplicht) Schatkistbankieren. De overheid stelt ook Gemeenschappelijke Regelingen verplicht hieraan deel te nemen. Een nadelig gevolg is het verlies van rente-inkomsten, hoewel op dit moment het in sommige gevallen aantrekkelijker lijkt om gelden te lenen dan uit te zetten.

Ten aanzien van het schatkistbankieren geldt een minimaal drempelbedrag van € 0,25 miljoen. De norm voor het bepalen van het drempelbedrag bij een lagere overheid bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal (€ 1,94 miljoen), ergo afgerond € 15.000. Marrekrite dient derhalve een drempel aan te houden van € 0,25 miljoen.

2.5 Bedrijfsvoering

Het grootste deel van de kosten in het programma Bedrijfsvoering bestonden tot nu toe uit de salariskosten van de 9 vaste medewerkers. Met ingang van de jaarstukken 2019 rekenen we –voor zover mogelijk- de loonkosten als directe kosten toe aan de verschillende programma's, inclusief een opslag voor overhead. De niet toe te rekenen loonkosten en overige indirecte kosten blijven achter op het programma Bedrijfsvoering, zoals de secretariaatskosten en de huur van de kantoorruimte en de locatie voor de boten. Voor speciale projecten en in het geval dat specifieke kennis noodzakelijk is, huren we tijdelijk externe medewerkers of advies in. Eind 2019 zijn, los van de 9 vaste medewerkers, 2 ingehuurd medewerkers (parttime) werkzaam voor Marrekrite. Bij nieuwbouwprojecten -vervangingsinvesteringen- nemen we zowel de interne als de externe personeelskosten zo veel mogelijk mee in de projectkosten (inhuur ingenieursbureau en directe personeelskosten vermeerderd met een opslag voor overhead).

Personeel (bezetting)	
directeur	0,89
officemanager	0,50
senior beleidsmedewerker	0,89
coördinator landrecreatie	0,67
projectadviseur landrecreatie	1,00
technisch medewerker watersport	0,78
medewerker Milieuboot	1,00
medewerker Milieuboot	1,00
medewerker Groenonderhoud	1,00
vacature	0,00
TOTAAL	7,72

2.6 Verbonden partijen

Niet van toepassing.

2.7 Grondbeleid

Recreatieschap Marrekrite heeft circa 170 percelen land in eigendom waarop (in de meeste gevallen) aanlegvoorzieningen zijn gerealiseerd. We bezitten locaties die zich bevinden in provinciaal of gemeentelijk vaarwater of te midden van terreinen van natuurorganisaties of boeren. Grondbezit is geen doel op zich, maar een middel om ligplaatsen te realiseren. Wanneer we kansen zien om percelen te verkopen (met behoud van het recht er een aanleglocatie te beheren) dan trachten we deze te verzilveren. Het Dagelijks Bestuur dient altijd in te stemmen met verkoop; het Algemeen Bestuur dient in te stemmen als de baten voor deze verkoop niet begroot cq. gepland zijn.

Veel percelen land zijn nauwelijks van (financiële) waarde, aangezien de geldende bestemming ander gebruik niet toestaat. Verkoop voor commercieel gebruik is daarom meestal niet mogelijk, tenzij een bestemmingswijziging plaatsvindt. Daar dit – als het al mogelijk is – de nodige voeten in aarde heeft, is van verkoop van eigendommen in relatie tot een gewijzigde bestemming alleen in heel uitzonderlijke gevallen sprake. Ten aanzien van verkopen van percelen heeft in 2019 verkoop plaatsgevonden van een perceel aan De Burd aan een derde. Tevens heeft een gerelateerde grondtransactie plaatsgevonden met de gemeente Leeuwarden. Per saldo hebben deze transacties ca. € 0,2 miljoen euro opgeleverd.

3. Jaarrekening 2019

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020 18

betrekking heeft

3.1 Balans per 31 december 2019

Balans per 31 december 2019		
	<i>Beginbalans</i>	<i>Saldo 31/12</i>
Activa		
Vaste activa	1.463.341	3.011.631
Vlottende activa	4.053.488	2.217.872
	<u>5.516.829</u>	<u>5.229.503</u>
Passiva		
Vaste passiva	-4.136.522	-4.136.522
Onverdeeld resultaat jaarrekening 2019		-603.355
Vlottende passiva	-1.380.307	-489.625
	<u>-5.516.829</u>	<u>-5.229.503</u>

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

betrekking heeft

3.2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting & Verantwoording Provincies en Gemeenten daarvoor geeft en de nadere regels die Marrekrite daarover heeft opgenomen in haar financieel beleid.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De vergelijkende cijfers en toelichtingen zijn aangepast voor vergelijkingsdoeleinden. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Balans

Vaste activa

Investerings met een economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht (netto-methode). In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden met ingang van het jaar van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grond wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In eerste instantie zullen we hiervoor een verliesvoorziening treffen, zodat bij gewijzigde marktomstandigheden deze verliesvoorziening kan vrijvallen. Alleen in uiterste gevallen boeken we waarde af op onze bezittingen als er geen enkel zicht is op een eventueel herstel van deze waarde (duurzame waardevermindering is definitief).

De gehanteerde afschrijvingstermijnen voor investeringen > € 25.000 bedragen in jaren

Gronden en terreinen	n.v.t
Vervoersmiddelen	5 tot 20 jaar
Machines, apparaten en installaties	5 tot 10 jaar
Overige materiële vaste activa	15 jaar

Investerings met een maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut activeren we evenals investeringen met een economisch nut met ingang van het jaar volgend op de gereed melding cq. levering van de investering. We schrijven via de lineaire afschrijvingsmethodiek af over de verwachte gebruiksduur, waarbij we in voorkomende gevallen rekening kunnen houden met een eventuele restwaarde. Normaliter schrijven we af tot nihil.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen voor investeringen > € 25.000 bedragen in jaren:

Steigers	40 jaar
Damwanden	50 jaar
MarBoeien	10 jaar

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

betrekking heeft

Vlottende activa

Vorraden

De als "onderhanden werken" opgenomen investeringen/bezittingen zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de directe kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen, kosten van bouw- en woonrijp maken, maar ook de directe loonkosten vermeerderd met een opslag voor overhead), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten, indien van toepassing.

Winsten worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de verkrijgings- of vervaardigingskosten in mindering gebracht. Verliezen worden genomen zodra deze bekend zijn. Indien noodzakelijk worden ter zake voorzieningen gevormd tegen nominale waarde en in de balans opgenomen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid betreffende debiteuren is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen. Geringe vorderingen worden afgewaardeerd bij het opmaken van de jaarstukken.

Vaste Passiva

Reserves

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De waardering van overlopende passiva geschiedt tegen nominale waarde. De niet bestede middelen van uitkeringen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel worden als vooruit ontvangen middelen op de balans verantwoord onder de overlopende passiva. De besteding van deze middelen vindt op een later tijdstip plaats.

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020 21

betrekking heeft

3.3 Toelichting op de balans per 31 december 2019

Activa

Toelichting op de balans per 31 december 2019		
	Beginbalans	Saldo 31/12
Materiele vaste activa		
Investerings maatschappelijk nut	1.315.991	2.800.702
<i>Damwanden</i>	882.407	1.523.684
<i>Steigers</i>	410.663	807.448
<i>Marboeien</i>	22.921	20.328
<i>Activa in bestelling</i>	-	449.241
Investerings economisch nut	147.350	210.929
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	25.711	18.802
<i>Vervoermiddelen</i>	106.928	136.599
<i>Gronden en terreinen</i>	-	42.708
<i>Overige MVA</i>	14.711	12.820
Vaste activa	1.463.341	3.011.631
Vlottende activa		
Voorraden	-	6.553
<i>Gereed product en handelsgoederen</i>	-	6.553
Uitzettingen <1jr	938.184	740.531
<i>Debiteuren</i>	18.205	61.986
<i>Overige vorderingen</i>	229.960	-
<i>Vorderingen openbare lichamen</i>	690.019	678.545
Overlopende activa	3.268	14.119
<i>Overige activa</i>	3.268	14.119
Liquide middelen	3.112.036	1.456.669
<i>Kas</i>	47	298
<i>RABO rekening courant</i>	84.773	29.897
<i>ING rekening courant</i>	12.216	56.473
<i>BNG Schatkistbankieren</i>	3.015.000	1.370.000
Vlottende activa	4.053.488	2.217.872
Totaal Activa	5.516.829	5.229.503

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

22

betrekking heeft

Specificatie en verloop boekwaarde Materiele vaste activa 2019:						
	Beginbalans	Investerings	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaardering	Saldo 31/12
Materiele vaste activa						
Investerings maatschappelijk nut	1.315.991	1.513.451	-28.740	-	-	2.800.702
<i>Damwanden</i>	882.407	654.853	-13.575	-	-	1.523.684
<i>Steigers</i>	410.663	409.357	-12.572	-	-	807.448
<i>Marboeien</i>	22.921	-	-2.593	-	-	20.328
<i>Activa in bestelling</i>	-	449.241	-	-	-	449.241
Investerings economisch nut	147.350	84.074	-20.495	-	-	210.929
<i>Machines, apparaten en installaties</i>	25.711	-	-6.909	-	-	18.802
<i>Vervoermiddelen</i>	106.928	41.366	-11.695	-	-	136.599
<i>Gronden en terreinen</i>	-	42.708	-	-	-	42.708
<i>Overige MVA</i>	14.711	-	-1.891	-	-	12.820
Vaste activa	1.463.341	1.597.525	-49.235	-	-	3.011.631

Nadere toelichting

Investerings in maatschappelijk nut

De totale vervangingsinvesteringen in damwanden en steigers met maatschappelijk nut liggen in 2019, net als overigens in 2018, fors hoger dan het oorspronkelijke investeringsbedrag van € 1,25 miljoen: in totaal is er ruim € 1,5 miljoen euro aan investeringen gepleegd. Dit hebben we in de laatste bestuursvergadering van 2019 gemeld aan het Algemeen Bestuur. De vertragingen die opgetreden zijn in het verleden 2016 en 2017- rechtvaardigen daar waar mogelijk een versnelling in de realisatie van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen en het op peil brengen en houden van het gewenste voorzieningsniveau aan steigers en damwanden. Daarnaast is een fout hersteld ten aanzien van de afschrijvingstermijnen voor damwanden en steigers. De damwanden schrijven we in 50 jaar af; de steigers in 40 jaar.

In de jaarstukken 2018 zijn deze afschrijvingstermijnen per ongeluk met elkaar verwisseld. In ons nieuwe afschrijvingsbeleid en in deze jaarstukken hebben we dit hersteld. De eenmalige extra afschrijvingen, zoals ook aangegeven in de tweede begrotingswijziging 2019 die door het Algemeen Bestuur is vastgesteld op 12 december 2019, hebben we teruggedraaid omdat het een stelselwijziging tot gevolg zou hebben.

Investerings in economisch nut

Ten opzichte van de begroting is naar aanleiding van de herijking van het financieel beleid een deel van de activa naar nihil afgeschreven (in verband met oorspronkelijke aanschafwaarde lager dan € 25.000). Daarnaast hebben we vanwege een grondruil met de provincie een perceel in eigendom gekregen bij De Burd, dat tegen verkrijgingsprijs is opgenomen in de balans onder Overige Materiele Vaste Activa.

Activa in bestelling

Onder deze post is het deel van de vervangingsinvesteringen opgenomen dat op 31 december 2019 nog niet gereed gemeld was. Deze investeringen hebben in de meeste gevallen de nadelige gevolgen ondervonden van de PFAS-discussie, waardoor een relatief gering deel van de investering (grondwerkzaamheden) zorgen voor uitstel van oplevering van het werk tot 2020.

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020²³

betrekking heeft

Specificatie van uitzettingen <1jr in 2019:	Boekwaarde 31-12-2019	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2019
Debiteuren			
<i>Vorderingen op bedrijven en instellingen</i>	61.986	-	61.986
Overige vorderingen	-	-	-
Vorderingen openbare lichamen			
<i>BTW-doorschuifregeling</i>	678.545	-	678.545
	740.531	-	740.531

Debiteuren

Het betreft hier vorderingen op derden, niet zijnde overheidsbedrijven.

Vorderingen op openbare lichamen

Het betreft hier de doorschuif-BTW die Marrekrite voorfinanciert voor de deelnemers. De deelnemers krijgen jaarlijks achteraf facturen hiervoor die zij vervolgens kunnen meenemen in hun aangifte voor het BTW-compensatiefonds. De totale vordering over 2019 (en een kleine navordering over 2018) bedraagt afgerond € 675.000.

Liquide middelen

Naast bankrekeningen bij ING en Rabo houdt Marrekrite een rekening aan bij de BNG ten behoeve van schatkistbankieren. Ultimo 2019 hield Marrekrite € 1,37 miljoen aan in de schatkist. De bij ING en Rabo aangehouden bedragen liggen (ruimschoots) onder de minimale drempel van € 250.000.

Berekening benutting drempelbedrag Schatkistbankieren				
Begrotingsbedrag verslagjaar				2.305.596
Drempelbedrag 0,75% van begrotingsbedrag				17.292
Minimaal drempelbedrag				250.000
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Buiten schatkist	203.767	264.393	109.637	144.471
Ruimte onder drempel	46.233	-14.393	140.363	105.529

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

24

[Handwritten signature]
betrekking heeft

Passiva

Toelichting op de balans per 31 december 2019		
	Beginbalans	Saldo 31/12
Eigen Vermogen	-4.136.522	-4.136.522
<i>Algemene Reserve</i>	-297.462	-2.599.724
<i>Bestemmingsreserve Baggeren (BB)</i>	-1.195.729	-1.346.659
<i>Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)</i>	-206.873	-190.138
<i>Onderhoudsfonds</i>	-2.062.237	-
<i>Landrecreatiefonds</i>	-33.297	-
<i>Onverdeeld resultaat 2018</i>	-340.924	-
Onverdeeld resultaat 2019		-603.355
Vaste passiva	-4.136.522	-4.739.877
Flottende schulden <1jr	-241.802	-152.824
<i>Schulden leveranciers en handelskredieten</i>	-178.802	-27.773
<i>Overige schulden</i>	-63.000	-125.051
Overlopende passiva	-1.138.504	-336.801
<i>Vooruitontvangen bedragen</i>	-13.776	-17.211
<i>Verplichtingen aan overheidslichamen</i>	-1.124.728	-319.590
Flottende passiva	-1.380.307	-489.625
Totaal Passiva	-5.516.829	-5.229.503

Verloop boekwaarde vaste passiva 2019:						
	Beginbalans	Toevoegingen	Onttrekkingen	Bestemming 2018	Overige verminderingen	Saldo 31/12
Eigen Vermogen	-4.136.522	-2.567.046	2.567.046	-	-	-4.136.522
<i>Algemene Reserve</i>	-297.462	-2.538.005	-	235.743	-	-2.599.724
<i>Bestemmingsreserve Baggeren (BB)</i>	-1.195.729	-6.513	-	-144.417	-	-1.346.659
<i>Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)</i>	-206.873	-22.528	-	39.263	-	-190.138
<i>Onderhoudsfonds</i>	-2.062.237	-	2.538.005	-475.768	-	-
<i>Landrecreatiefonds</i>	-33.297	-	29.041	4.256	-	-
<i>Onverdeeld resultaat 2018</i>	-340.924	-	-	340.924	-	-
Onverdeeld resultaat 2019	-	-	-	-	-	-603.355
Vaste passiva	-4.136.522	-2.567.046	2.567.046	-	-	-4.739.877

Nadere toelichting

Eigen vermogen

Naerschikking van onze reservepositie hebben we nu een robuuste algemene reserve. De belangrijkste bestemmingsreserve is die ten behoeve van het Baggeren. In onze beleidsnota hebben we aangegeven dat we een beheerplan Baggeren opstellen en tot die tijd deze bestemmingsreserve beschouwen als ware het een voorziening.

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

25

betrekking heeft

Onverdeeld resultaat 2019

De jaarrekening heeft een positief resultaat van afgerond € 604.000. Dat is ongeveer € 250.000 hoger dan bij de laatst bijgestelde begroting. Het verschil is met name ontstaan door de genoemde grondtransacties en de daarbij behorende incidentele lasten en het terugdraaien van de versnelde afschrijvingen uit de tweede begrotingswijziging. We stellen het Algemeen Bestuur voor deze middelen toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Vlottende schulden <1 jr

Specificatie overige schulden 2019:	
Omzetbelasting	-28.927
Baggerwerk Provincie Fryslân	-84.000
Overige schulden niet gespecificeerd	-12.124
	<u>-125.051</u>

Het betreft hier met name de BTW-ondernemers aangifte 4^e kwartaal aan de Belastingdienst en een nog openstaande verplichting aan de provincie Fryslân ten aanzien van het Baggerfonds (oude afspraken) voor het project Swette-De Burd.

Overlopende passiva

Specificatie en verloop boekwaarde overlopende passiva 2019:	
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	-17.211
De van Europese en Nederlandse overheidslichaam ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	-319.590

Een groot deel van de projecten die in de jaarstukken 2018 zijn opgenomen zijn afgelopen in 2019. Hieronder een specificatie van het verloop van deze projecten.

Naam project/financier	Beginbalans	Inkomsten	Uitgaven	Vrijval	Saldo 31/12
Project Routen netwerk Fryslân bij de tijd	-685.961	-246.082	894.711	-	-37.332
Project Tsjukemar	-363.379	-	123.946	-	-239.433
Project LF Zuiderzeeroute	-	-21.285	-	-	-21.285
Project LF Kustroute	-	-21.540	-	-	-21.540
Project Routegebonden Zuid Oost	-9.868	-	-	9.868	-
Project Baggerwerk Gaastmeer	-65.520	-	20.080	45.440	-
	<u>-1.124.728</u>	<u>-288.907</u>	<u>1.038.737</u>	<u>55.308</u>	<u>-319.590</u>

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

betrekking heeft

Niet uit de balans blijvende langlopende financiële verplichtingen en rechten

Huur kantoorruimte

Marrekrite huurt voor het uitvoeren van de bedrijfsvoering een pand aan de Emmakade 87A te Leeuwarden. De huur bedraagt € 1.089,38 per maand. Het huurcontract voor bepaalde tijd liep tot en met 31 december 2019 en is inmiddels per kwartaal opzegbaar. Wijziging van de huurprijs vindt plaats op basis van de wijziging van het maandprijsindexcijfer volgens de consumentenprijsindex (CPI) reeks alle huishoudens, gepubliceerd door het CBS.

Huur boxruimte

Marrekrite huurt voor de opslag van materiaal 2 boxen aan de Ouddeelstraat 6 te Leeuwarden. De maandelijkse huur voor twee boxen bedraagt € 632. De huurovereenkomst voor bepaalde tijd liep tot en met 31 december 2019 en is inmiddels per kwartaal opzegbaar.

Leasecontracten bedrijfsauto's

Marrekrite heeft drie leasecontracten voor bedrijfsauto's die lopen tot en met 11 juli 2022 voor een totaalbedrag van € 16.300 per jaar.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019. Hoe groot de financiële impact zal zijn op het huidige begrotingsjaar 2020 en daarna is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit vanwege de aard van onze werkzaamheden en de betrouwbaarheid van de deelnemers in onze gemeenschappelijke regeling. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen waar nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

betrekking heeft

3.4 Programmarekening 2019

Exploitatieresultaat Programma	Begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Jaarrekening 2019			Jaarrekening 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Bedrijfsvoering	519.316	-513.916	5.400	1.219.316	-1.215.042	4.274	1.455.916	-941.156	514.760	461.741	-697.484	-235.743
Waterrecreatie	649.141	-345.500	303.641	649.141	-424.401	224.740	638.646	-646.536	-7.890	930.877	-618.957	311.920
Landrecreatie	111.265	-111.265	0	111.265	-121.133	-9.868	89.986	-169.242	-79.256	75.178	-79.434	-4.256
Baggeren	144.417	-144.417	0	144.417	-144.417	0	144.417	-100.054	44.363	144.417	0	144.417
Ontwikkelingen	11.457	-17.970	-6.513	11.457	-17.970	-6.513	24.402	-45.576	-21.174	18.713	-57.976	-39.263
Wimpels e.d.	170.000	-14.500	155.500	170.000	-14.500	155.500	165.056	-12.504	152.552	173.640	-9.792	163.848
TOTAAL RESULTAAT	1.605.596	-1.147.568	458.028	2.305.596	-1.937.463	368.133	2.518.423	-1.915.068	603.355	1.804.566	1.463.643	340.923

Reserves	Saldo per 1-1-2019	Mutaties	Saldo na wijziging	Gewijzigd saldo	Mutaties	Saldo na wijziging	Gewijzigd saldo	Mutaties	Saldo na wijziging per 31-12-2018	Saldo na wijziging		
											na wijziging	na wijziging
Toevoeging/onttrekking	297.461	-235.743	61.718	67.118	2.532.605	2.599.723	2.599.723	603.355	297.461	-235.743	61.718	
Algemene Reserve (AR)	2.062.237	475.768	2.538.005	2.960.991	-2.960.991	0	0	0	2.062.237	475.768	2.538.005	
Onderhoudsfonds	33.297	-4.256	29.041	1.340.146	6.513	1.346.659	1.346.659		33.297	-4.256	29.041	
Baggerfonds/BB*	1.195.729	144.417	1.340.146	161.097	29.041	190.138	190.138		1.195.729	144.417	1.340.146	
Ontwikkelingsfonds/BIOR**	206.873	-39.263	167.610	19.173	-19.173	0	0		206.873	-39.263	167.610	
Landrecreatiefonds	3.795.597	340.923	4.136.520	4.548.525	-412.005	4.136.520	4.136.520	603.355	3.795.597	340.923	4.136.520	
Subtotaal												

* Baggerfonds heet na vaststelling nota reserves en voorzieningen "Bestemmingsreserve Baggeren" (BB)

** Ontwikkelingsfonds heet na vaststelling nota reserves en voorzieningen "Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie" (BIOR)

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

Verzekering heeft

3.5 Toelichting en verschillenanalyse op de programmarekening 2019

We lichten de verschillen groter dan € 25.000 toe voor de baten en lasten. Het restant van de verschillen op de programma's bestaat uit saldi van kleinere mee- en tegenvallers.

Programma Bedrijfsvoering

Baten

Ten opzichte van de laatst vastgesteld begroting ontstaat het verschil in de baten met name door de verkoop van de grond bij de Burd van € 0,26 miljoen (niet geraamd).

Lasten

We hebben alle uren die direct zijn toe te schrijven aan de programma's waaraan ze dienstbaar zijn, vermeerderd met een opslag voor de overhead (20,8%) door geboekt naar de betreffende programma's. dit leidt tot en verschuiving van de lasten.

De aan de grondtransacties gerelateerde kosten voor externe inhuur zorgen voor een overschrijding van de lasten met € 40.000 (niet geraamd).

Programma Waterrecreatie

Baten

Geen bijzonderheden

Lasten

We hebben alle uren die direct zijn toe te schrijven aan de programma's waaraan ze dienstbaar zijn, vermeerderd met een opslag voor de overhead (20,8%) door geboekt naar de betreffende programma's. dit leidt tot en verschuiving van de lasten. Dit zorgt voor een extra last op dit programma van € 290.000.

De versnelde afschrijvingslasten die we hebben teruggedraaid zorgen voor een lagere last van ca. € 50.000.

Programma Landrecreatie

Baten

Het verschil zit met name in de incidentele opbrengsten en kosten voor de fietsknooppunten. We hebben ca. € 22.000 minder directe opbrengsten. Dit zijn inkomsten die niet via de algemene bijdrage lopen.

Lasten

We hebben alle uren die direct zijn toe te schrijven aan de programma's waaraan ze dienstbaar zijn, vermeerderd met een opslag voor de overhead (20,8%) door geboekt naar de betreffende programma's. dit leidt tot en verschuiving van de lasten. Dit zorgt voor een extra last op dit programma van € 40.000.

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

betrekking heeft

Programma Baggeren

Baten

Geen bijzonderheden

Lasten

Op het programma Baggeren hebben we een aantal incidentele baten en lasten waardoor het saldo lager uitvalt dan de begroting. We hebben enerzijds meerkosten als gevolg van een oude claim van de provincie ten aanzien van het Baggerfonds (Swette/De Burd) van € 84.000. Anderzijds hebben we vrijval van lasten doordat het project Grutte Gaastmar is afgerond en de daarvoor gereserveerde middelen vrijvallen naar de exploitatie. Dit zijn minder kosten van € 50.000.

Programma Ontwikkeling

Baten

Geen bijzonderheden

Lasten

We hebben alle uren die direct zijn toe te schrijven aan de programma's waaraan ze dienstbaar zijn, vermeerderd met een opslag voor de overhead (20,8%) door geboekt naar de betreffende programma's. dit leidt tot en verschuiving van de lasten. Dit zorgt voor een extra last op dit programma van € 50.000.

Programma Wimpels e.d.

Geen bijzonderheden.

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020 30

betrekking heeft

3.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele lasten en baten Marrekrite jaarrekening 2019 (per programma)			
		LASTEN	
		<i>Begroting</i>	<i>Jaarrekening</i>
<i>Programma</i>		2019	2019
1	Bedrijfsvoering	-	-42.950
2	Waterrecreatie	-	-96.132
3	Landrecreatie	-	-15.750
4	Baggeren	-	-84.000
5	Ontwikkelingen	-	-
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	-	-
SUBTOTAAL incidentele lasten		-	-238.832
		BATEN	
		<i>Begroting</i>	<i>Jaarrekening</i>
<i>Programma</i>		2019	2019
1	Bedrijfsvoering	-	295.788
2	Waterrecreatie	-	-
3	Landrecreatie	-	15.750
4	Baggeren	-	-
5	Ontwikkelingen	-	-
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	-	-
SUBTOTAAL incidentele baten		-	311.538
TOTAAL incidentele lasten en baten		-	72.706
SPECIFICATIE LASTEN EN BATEN > EUR 25.000			
a	Bedrijfsvoering: juridische kosten	-	-42.950 L
b	Waterrecreatie: exploitatie lasten Huskes	-	-80.681 L
c	Baggeren: afrekening provincie Baggerfonds Swette/Burd	-	-84.000 L
d	Bedrijfsvoering: verkoop gronden	-	260.000 B
e	Bedrijfsvoering: incidentele vordering op een derde	-	35.788 B
f	overige incidentele baten en lasten	-	-15.451 L
		-	72.706

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

betrekking heeft

4. Wet Normering Topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is per 1 januari 2013 ingegaan. De verantwoording in deze jaarstukken is opgesteld op basis van de meest recent geldende verantwoordingsmodel.

Het bezoldigingsmaximum voor Recreatieschap Marrekrite bedraagt in 2019 € 194.000 op basis van een fulltime dienstverband (36 uur per week). Het in de tabel weergegeven individueel toepasselijke WNT-bezoldigingsmaximum is gebaseerd op de aanstellingsomvang van de topfunctionaris in dienst van Marrekrite, de directeur.

De directeur valt onder de definitie van topfunctionaris in het kader van de WNT. De bezoldiging ligt significant lager dan het individueel toepasselijke WNT-bezoldigingsmaximum.

Marrekrite maakt gebruik van de vereenvoudigde verantwoording voor AB en DB leden. Dit betekent dat niet alle vereiste bezoldigingsgegevens zijn opgenomen in de jaarrekening.

Algemeen Bestuur		
<i>deelnemers</i>	<i>bestuursleden</i>	
Provincie Fryslân (voorzitter)	Mevrouw Fokkens	per 4 juli 2019
Provincie Fryslân (voorzitter)	De heer Kielstra	tot 4 juli 2019
Gemeente Achtkarspelen	De heer De Haan	
Gemeente Dantumadiel	De heer Agricola	per 12 december
Gemeente Dantumadiel	De heer Kempenaar	tot 12 december
Gemeente De Fryske Marren	De heer Veltman	
Gemeente Harlingen	De heer Schoute	
Gemeente Heerenveen	De heer Broekhuizen	
Gemeente Leeuwarden	De heer Van Gelder	
Gemeente Noardeast-Fryslân	De heer Boerema	
Gemeente Opsterland	De heer Jonkman	
Gemeente Smallingerland	Mevrouw Wielinga	per 12 december
Gemeente Smallingerland	De heer Ter Keurs	tot 12 december
Gemeente Súdwest Fryslân	De heer De Man	
Gemeente Tytsjerksteradiel	Mevrouw Hoekstra	
Gemeente Waadhoeke	Mevrouw De Pee	
Gemeente Weststellingwerf	De heer Hoen	

Dagelijks Bestuur		
<i>deelnemers</i>	<i>bestuursleden</i>	
Provincie Fryslân (voorzitter)	Mevrouw Fokkens	per 4 juli 2019
Provincie Fryslân (voorzitter)	De heer Kielstra	tot 4 juli 2019
Gemeente De Fryske Marren	De heer Veltman	
Gemeente Noardeast-Fryslân	De heer Boerema	
Gemeente Opsterland	De heer Jonkman	
Gemeente Súdwest Fryslân	De heer De Man	
Gemeente Waadhoeke	Mevrouw De Pee	

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020³²

betrekking heeft

WNT-VERANTWOORDING 2019 GR Marrekrite

De WNT is van toepassing op GR Marrekrite Het voor Marrekrite toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000 (Algemeen bezoldigingsmaximum)¹.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling 2

bedragen x € 1	
Functiegegevens	L. Touwen
	directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,89
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	69.336
Beloningen betaalbaar op termijn	12.851
<i>Subtotaal</i>	<i>82.187</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	172.444
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Bezoldiging	82.187
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2018	
Functiegegevens	directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,89
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	64.952
Beloningen betaalbaar op termijn	12.088
<i>Subtotaal</i>	<i>77.040</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	168.000
Bezoldiging	77.040

bentacera

Gewaarmerkt als staat waarop
onze verklaring d.d. 15-4-2020

33

betrekking heeft

5. Controleverklaring Bentacera

Aan het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling
Recreatieschap voor het Friesche Waterland "De Marrekrite"

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap voor het Friesche Waterland "De Marrekrite" (hierna: 'Marrekrite') te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Marrekrite per 31 december 2019 als van de baten en lasten over 2019 in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordening van Marrekrite.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de winst- en verliesrekening over 2019;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen en
4. verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT), als zelfstandig hoofdstuk onderdeel uitmakend van de jaarstukken van Marrekrite.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), controleverordening dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 12 december 2019 en het Controleprotocol WNT 2019 vallen vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Marrekrite zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 19.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstoleranties bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. De materialiteit is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 600 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de programmaverantwoording en
- de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en
- alle informatie bevat die op grond van het BBV en gemeenten vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet, artikel 217 lid 3 onder d van de Provinciewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de controleverordening van de Marrekrite. In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het BADO, controleverordening dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 12 december 2019, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
    - dat baten en lasten alsmede balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 15 april 2020

Bentacera Registeraccountants B.V.

T.A. Schurer RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Bijlagen bij de jaarstukken 2019

Marrekrife	Begroting 2019			Jaarrekening 2019			Jaarrekening 2018		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1 Bedrijfsvoering (excl overhead)	1.219.316	-720.000	499.316	1.455.916	-191.094	1.267.034	461.741	547	462.288
2 Waterrecreatie	649.141	-424.401	224.740	638.646	-646.536	-7.890	930.877	-618.957	311.920
3 Landrecreatie	111.265	-121.133	-9.868	89.986	-169.242	-79.256	75.178	-79.434	-4.256
4 Baggeren	144.417	-144.417	-	144.417	-100.054	44.363	144.417	-	144.417
5 Ontwikkelingen	11.457	-17.970	-6.513	24.402	-45.576	-21.174	18.713	-57.976	-39.263
6 Wimpels, donateurs en vrijwilligers	170.000	-14.500	155.500	165.056	-12.504	152.552	173.640	-9.792	163.848
Overhead	-	-495.042	-495.042	-	-750.062	-752.274	-	-698.031	-698.031
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Heffing Vpb	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SUBTOTAAL PROGRAMMA'S	2.305.596	-1.937.463	368.133	2.518.423	-1.915.068	603.355	1.804.566	-1.463.643	340.923

Overzicht IV-3 taakvelden Gemeenschappelijke Regelingen; Marrekrite jaarrekening 2019

		BATEN		
		<i>Begroting</i>	<i>Jaarrekening</i>	<i>Jaarrekening</i>
		<i>2019</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
0.1	Bestuur	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-
0.5	Treasury	-	-	-
0.8	Overige baten en lasten	2.280.596	2.494.243	2.473.537
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	25.000	24.180	24.930
2.4	Economische havens en waterwegen	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-	-
7.2	Riolering	-	-	-
	TOTAAL BATEN	2.305.596	2.518.423	2.498.467
		LASTEN		
		<i>Begroting</i>	<i>Jaarrekening</i>	<i>Jaarrekening</i>
		<i>2019</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
0.1	Bestuur	-20.000	-12.312	-14.620
0.4	Overhead	-495.042	-752.274	-698.031
0.5	Treasury	-	-2.571	-3.808
0.8	Overige baten en lasten	-714.500	-687.203	-699.813
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-368.133	-603.355	-340.921
2.1	Verkeer en vervoer	-60.776	-26.917	-21.606
2.4	Economische havens en waterwegen	-413.512	-66.453	-447.075
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-233.633	-286.657	-260.427
7.2	Riolering	-	-80.681	-12.166
	TOTAAL LASTEN	-2.305.596	-2.518.423	-2.498.467
	TOTAAL SOM BATEN EN LASTEN	-	-	-

Meerjarenraming 2022-2024

Begroting 2021

1	Begroting 2019	3			
1.1	Inleiding	7			
1.1.1	Deelnemersbijdragen	8			
1.1.2	Planmatig Vervangingsonderhoud	10			
1.1.3	Begrotingsresultaat	10			
1.2	Samenstelling bestuur & organisatie	12			
1.3	Leeswijzer	13			
2	Beleidsbegroting	14			
2.1	Programmoplan	15			
2.1.1	Beleidskader	15			
2.1.2	Programma's	15			
2.2	Programma Bedrijfsvoering	16			
2.2.1	Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?	16			
2.2.2	Wat mag het kosten?	17			
2.3	Programma Waterrecreatie	18			
2.3.1	Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?	18			
2.3.2	Wat mag het kosten?	21			
2.4	Programma Landrecreatie	21			
2.4.1	Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?	21			
2.4.2	Wat gaat het kosten?	22			
2.5	Programma Baggeren	23			
2.5.1	Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?	25			
2.5.2	Wat gaat het kosten?	25			
				2.6	Programma Ontwikkelingen
				2.6.1	Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?
				2.6.2	Wat gaat het kosten?
				2.7	Programma Wimpels, Donateurs en Vrijwilligers
				2.7.1	Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?
				2.7.2	Wat gaat het kosten?
				3	Paragrafen
				3.1	Lokale heffingen
				3.2	Weerstandsvermogen en risicomanagement
				3.3	Financiering
				3.4	Onderhoud Kapitaalgoederen
				3.5	Verbonden partijen
				3.6	Bedrijfsvoering
				3.7	Grondbeleid
				4	Financiële begroting
				4.1	Overzicht van baten en lasten
				4.2	Toelichting op het overzicht van baten en lasten
				4.3	Uiteenzetting financiële positie
				4.4	Stand en verloop van reserves/eigen vermogen
				4.5	Meerjarenraming 2022-2024
				4.6	Ontwikkeling financiële positie
				5	Bijlagen
				5.1	Overzicht deelnemersbijdragen

Begroting 2021

1.1 Inleiding

Recreatieschap Marrekrite biedt hierbij haar Begroting 2021 & Meerjarenraming 2022-2024 aan. Deze begroting voldoet volledig aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.

Het vaststellen van de begroting is een verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur (AB). Vóór 15 april 2020 hebben de deelnemers de *conceptbegroting (financiële kaders)* ontvangen. Naar aanleiding hiervan konden zij 'hun zienswijze' kenbaar maken. De Begroting 2021 en de Meerjarenraming 2022-2024 liggen op 25 juni 2020 ter goedkeuring voor aan het Algemeen Bestuur.

1.1.1 Deelnemersbijdragen

Indexeren

De afspraak om de deelnemersbijdrage niet te indexeren gold tot het jaar 2021. In de voorliggende (meerjaren)begroting hebben we de bijdrage van de deelnemers niet geïndexeerd voor het jaar 2021. Voor de overige jaren in het meerjaren beeld hebben we een jaarlijkse indexatie van 2% toegepast.

Deelnemersbijdragen

Bij het vaststellen van de deelnemersbijdragen water en land is afgesproken de gebruikte parameters eens in de vijf jaar te herijken. De eerstvolgende herijking is in 2022 en van toepassing op de jaren 2023 t/m 2027. De bijdragen op het domein water worden voor 45% door de provincie opgebracht, terwijl de andere 55% door de gemeenten gezamenlijk wordt opgebracht. De gemeentelijke 55% wordt onder de gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal, aantal toeristische overnachtingen en meters aanleg. De bijdrage op het domein land wordt volledig door de gemeenten opgebracht, per gemeente bepaald op basis van inwoneraantal en het aantal overnachtingen.

De metingen ten aanzien van de parameter ‘overnachtingen’ werden tot een aantal jaren geleden geleverd door Toerdata Noord (zowel voor de watersport als voor landrecreatie).

Er zijn wel provinciale cijfers, maar geen cijfers op gemeentelijk niveau. De provincie spant zich nog steeds in om weer tot gemeentelijke cijfers te komen.

Baggerbijdrage

In de vergadering van het algemeen bestuur van 29 juni 2017 is besloten tot de continuering van het Baggerfonds -dat inmiddels de reserve Baggeren heet- gebaseerd op een aan de actualiteit aangepaste Bijdrageregeling Baggeren. De berekening van de baggerbijdrage is aangepast conform de huidige rekenmethode voor de deelnemersbijdragen. Dit houdt in dat de totale baggerbijdrage van € 144.417 verdeeld is over de deelnemers op basis van de parameter “aantal meters aanlegvoorziening”.

Het Bestuur heeft bepaald dat de reserve Baggeren als doelbestemming heeft: *het op diepte houden van Marrekrite-ligplaatsen*. Het baggeren gebeurt hoofdzakelijk in samenwerking met de provincie Fryslân om de kosten zo laag mogelijk te houden. Waar samenwerking niet lukt, zetten we eigen baggerprojecten op. Om beter zicht te krijgen op de baggercyclus van de komende jaren werkt Marrekrite aan een beheerplan Baggeren, rekening houdend met de samenwerking met de provincie Fryslân. De huidige verwachting is dat dit plan voor komende zomer gereed is voor agendering in het dagelijks bestuur.

Investing in maatschappelijk nut

Conform het BBV worden alle investeringen per 2018 geactiveerd. In onze nieuwe Financiële Verordening en de Nota Activeren, Waarderen & Afschrijven is afgesproken dat investeringen kleiner dan € 25.000 niet worden geactiveerd. Dit kan niet met terugwerkende kracht, dus dit geldt alleen voor nieuwe investeringen.

Doorschuif BTW

De doorschuif-BTW verantwoordt wij als kosten en opbrengsten binnen de exploitatie. Marrekrite financiert deze doorschuif-BTW tot nu toe voor en brengt deze bij de deelnemers in rekening na afloop van het begrotingsjaar door middel van een factuur in januari. Dit is ook op deze manier verwerkt in deze begroting.

1.1.2 Vervangingsinvesteringen

Marrekrite gaat onverminderd verder met haar grote vervangingsopgave. Deze is meerjarig in de investeringsplanning weggezet en duurt in elk geval nog tot en met 2024. Inmiddels wordt er gerekend aan de resterende vervangingsvoorraad voor de jaren 2025 en verder, zodat we het meerjarenperspectief in de toekomst kunnen uitbreiden van 3 jaar naar 10 jaar en verder. Met de investeringen die voor de komende jaren gepland staan, blijft Marrekrite duurzaam investeren in haar recreatieve voorzieningen en in de (Friese) economie. De kapitaallasten die gemoeid zijn met deze vervangingsinvesteringen bekostigen we op dit moment volledig uit de deelnemersbijdragen. Met het huidige investeringsniveau kunnen we in deze meerjarenbegroting zien dat het niet langer houdbaar is voor Marrekrite om de investeringen met eigen vermogen te bekostigen. Vanaf 2022 dient Marrekrite langjarige leningen aan te trekken, jaarlijks oplopend met een miljoen euro.

We handhaven in onze meerjarenbegroting voor 2021-2024 het jaarlijks investeringsbudget van € 1,25 miljoen. Dit budget blijkt voor Marrekrite jaarlijks goed stuurbaar en uitvoerbaar te zijn. Binnen dit budget kijken we jaarlijks eerst waar de prioriteit het hoogst is. Die locaties pakken we als eerste aan. Het is praktisch en alle middelen wenden we zo optimaal aan.

1.1.3 Begrotingsresultaat

TOTAAL MARREKRITE	JR 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	2.518.423	2.302.377	2.317.429	2.338.445	2.359.982	2.382.049
Lasten	-1.915.068	-1.996.080	-2.097.877	-2.132.265	-2.161.819	-2.180.824
Saldo (voor bestemming)	603.355	306.297	219.552	206.180	198.162	201.224

We lichten het begrotingsresultaat hieronder per programma toe.

1.2 Samenstelling bestuur & organisatie

Het algemeen bestuur (AB) bestaat op 1 januari 2020 uit de volgende leden:

Algemeen bestuur	
Deelnemers	Bestuursleden
Provincie Fryslân (voorzitter)	Mevrouw Fokkens
Gemeente Achtkarspelen	De heer De Haan
Gemeente Dantumadeel	De heer Agricola
Gemeente De Fryske Marren	De heer Veltman
Gemeente Harlingen	De heer Schoute
Gemeente Heerenveen	De heer Broekhuizen
Gemeente Leeuwarden	De heer Van Gelder
Gemeente Noardeast-Fryslân	De heer Boerema
Gemeente Opsterland	De heer Jonkman
Gemeente Smallingerland	De heer Hoekstra
Gemeente Súdwest Fryslân	De heer De Man
Gemeente Tytsjerksteradiel	Mevrouw Hoekstra
Gemeente Waadhoeke	Mevrouw De Pee
Gemeente Weststellingwerf	De heer Hoen

Het dagelijks bestuur (DB) bestaat per 1 januari 2020 uit de volgende leden:

Dagelijks bestuur	
Deelnemers	Bestuursleden
Provincie Fryslân (voorzitter)	Mevrouw Fokkens
Gemeente De Fryske Marren	De heer Veltman
Gemeente Noardeast-Fryslân	De heer Boerema
Gemeente Opsterland	De heer Jonkman
Gemeente Súdwest Fryslân	De heer De Man
Gemeente Waadhoeke	Mevrouw De Pee

1.3 Leeswijzer

De opbouw van de begroting wordt in belangrijke mate voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en ziet er als volgt uit:

- In Hoofdstuk 2 treft u de beleidsbegroting aan, bestaande uit de plannen voor het jaar 2021 onderverdeeld naar de programma's Bedrijfsvoering, Waterrecreatie, Landrecreatie, Baggeren, Ontwikkelingen en tot slot het programma Wimpels, Donaties & Vrijwilligers.
- Hoofdstuk 3 bestaat uit de paragrafen waar we ingaan op de bedrijfsvoering, de financiering, het weerstandstandsvermogen en het onderhoud van onze kapitaalgoederen.
- In de Financiële Begroting (Hoofdstuk 4) schetsen wij een beeld van onze financiële positie en geven wij met onze meerjarige investeringsplanning een financiële doorkijk naar de jaren 2022 – 2024. Hier vindt u ook de verplicht voorgeschreven bijlagen uit het BBV.

2

Beleidsbegroting

2.1 Programmaplan

2.1.1 Beleidskader

Recreatieschap Marrekrite onderhoudt en beheert ongeveer 35 kilometer aan vrije ligplaatsen in de Friese natuur (peildatum ultimo 2019), zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Tevens beheert en onderhoudt Marrekrite het fietsknooppuntnetwerk en het wandelknooppuntnetwerk en de toeristische opstappunten (TOP's). Het bijhouden van een overzicht van bestaande routes in Fryslân behoort ook tot het werk van Marrekrite. Hiernaast verricht Marrekrite namens - en voor - de deelnemers nog tal van andere taken, die we in dit verband niet allemaal benoemen.

Recreatieschap Marrekrite verricht op deze taakvelden namens de provincie Fryslân en de Friese gemeenten verricht het werkzaamheden als GR met als doel een uniforme, toeristisch-recreatieve infrastructuur op water en land te bewerkstelligen. Daartoe werkt zij nauw samen met vele partijen zoals Merk Fryslân, Wetterskip Fryslân, It Fryske Gea (IFG) en Staatsbosbeheer (SBB).

2.1.2 Programma's

De begroting van Marrekrite bestaat uit zes programma's:

1. Bedrijfsvoering
2. Waterrecreatie
3. Landrecreatie
4. Baggeren
5. Ontwikkelingen
6. Wimpels, Donaties & Vrijwilligers

2.2 Programma Bedrijfsvoering

Het achterliggende doel van het programma Bedrijfsvoering is, dat we de primaire processen binnen de organisatie effectief ondersteunen en we goed samenwerken met – en namens – deelnemers en bestuur.

De kosten die betrekking hebben op de bedrijfsvoering zijn onder andere: personeelskosten, secretariaatskosten, kantoorkosten en communicatie. Maar ook de aan- en verkoop van grond, de waterschapslasten en ruilverkavelingsrente verantwoorden we onder dit programma.

Belangrijk verschil met voorgaande jaren betreft de toerekening van de personele kosten. Waar we tot en met 2020 nog een (eerste) begroting presenteerden die niet helemaal aan de BBV-eisen voldeed, wordt in de voorliggende begroting wel volledig aan het BBV voldaan. Dat betekent ook dat de loon- en salariskosten van onze medewerkers worden toegerekend aan de programma's en investeringen waar deze betrekking op hebben. Dit doen we middels een integraal uurtarief. Dit integrale uurtarief bevat ook de niet direct toe te rekenen loon- en salariskosten van de ondersteunende functies (de zogenaamde overhead). Het overheadpercentage hebben we voor 2021 berekend op 20,8%. Zo komen we tot een zo juist mogelijke vervaardigingsprijs van onze dienstverlening en onze producten.

2.2.1 Wat willen we bereiken en wat gaan we doen?

Wij werken eraan de interne organisatie op orde te houden, zodat wij onze taken naar behoren kunnen uitvoeren, de deelnemers en het bestuur kunnen adviseren en hun belangen zo goed mogelijk kunnen behartigen.

2.2.2 Wat mag het kosten?

Bedrijfsvoering	JR 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	1.455.916	1.213.769	725.000	725.000	725.000	725.000
Lasten	-941.156	-1.360.090	-855.480	-858.480	-861.480	-857.480
Saldo (voor bestemming)	514.760	-146.321	-130.480	-133.480	-136.480	-132.480

In de bovenstaande tabel zijn de overheadkosten de meest bepalende factor. Het betreft die kosten die geen directe relatie hebben met de dienstverlening van Marrekrite en die we niet op grond van de integrale kostprijs kunnen toerekenen aan onze producten. Door het proces van “insourcing” van taken zien we de personeelslasten van Marrekrite de laatste jaren verder groeien. Daar staat tegenover dat we uitbesteed werk en inhuur van externen tot een minimum kunnen beperken. Binnen onze begroting zijn dergelijke posten communicerende vaten. Zoals aangegeven in de inleiding werken wij inmiddels al vele jaren met dezelfde, niet-geïndexeerde begroting: per saldo werken we dus met een steeds kleiner budget dan voorheen, omdat we tot nu toe zowel de prijs- als de jaarlijkse loonstijgingen (cao en reguliere periodieken) binnen de beschikbare middelen opvangen. Desondanks hebben we flink meer mensen in dienst en voeren we onze taken op een (steeds) hoger niveau uit.

Marrekrite werkt in 2021 met 7,0 fte en heeft 8 eigen personeelsleden in dienst. Daarvan rekenen we 1,56 fte tot de overhead. De overige personeelsleden rekenen we toe aan de programma's Waterrecreatie en Landrecreatie. De gemiddelde parttime-factor bedraagt 88%. Daar waar specifieke kennis noodzakelijk is, kopen we dit in wanneer dat doeltreffender en doelmatiger is voor onze bedrijfsvoering. Voor 2021 gaat het hier om externe financiële en juridische ondersteuning en externe ondersteuning van een projectleider.

2.3 Programma Waterrecreatie

Onder het programma Waterrecreatie vallen alle taken die betrekking hebben op het vernieuwen, vervangen en het beheer en onderhoud van de infrastructuur op en om het water. De taken variëren van (regie op) nieuwe investeringen en vervangingsinvesteringen, het uitvoeren van dagelijks onderhoud, recreatieafvalinzameling, groenbeheer tot werken aan een uniforme brug- en sluisbediening.

2.3.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

Dagelijks Onderhoud

De kosten die voortkomen uit kleinere reparaties die wij in eigen beheer uitvoeren of uitbesteden aan derden rekenen we tot de kosten van Dagelijks Onderhoud (DO). Vanwege de grootschalige vervangingsinvesteringen in de afgelopen en komende jaren en door zeer duurzame steigers en damwanden te bouwen, kunnen wij het dagelijks onderhoud uitvoeren met een relatief beperkt budget en een geringe bezetting qua personeel en materieel.

Vervangingsinvesteringen

Per 2018 activeren wij de investeringen in de vervanging van aanlegvoorzieningen (investeringen met maatschappelijk nut). Het investeringsvolume voor 2021 bedraagt € 1,25 miljoen. De voortgang van de vervangingsopgave verantwoorden we in de voortgangsrapportage (september) en in de jaarstukken.

Voor de volledigheid geven wij in het onderstaande een overzicht van de belangrijkste beleidskeuzes waaruit de jaarlijkse vervangingsopgave wordt gedestilleerd:

- a) Stevig blijven inzetten op onderzoek (tellingen, eigen observaties, provinciale monitoringscijfers) naar gebruik van voorzieningen (1) en op toekomst / trends watersport in Fryslân in algemene zin (2), zodat er een beeld ontstaat van de benodigde capaciteit.
- b) Met ligplaatsen zoveel mogelijk aansluiten op fiets- en wandelstructuren.
- c) Nieuwe plekken realiseren; elders dezelfde meters inleveren door inkorten daar waar dat verantwoord is, om zo te zorgen voor optimale spreiding in Fryslân.
- d) Zoveel mogelijk locaties behouden, maar afslanken per locatie.
- e) Waar mogelijk eigendom van percelen afstoten.
- f) Damwanden in principe behouden en vervangen door betonnen exemplaren.
- g) Steigers waar mogelijk vervangen door betonnen damwanden (in overleg met terreinbeheerders en rekening houdend met natuurdoelen).
- h) Aanmeergedrag beïnvloeden (aansluiten en dubbelen).

Groenbeheer

Eerder memoreerden we dat we door de insourcing van personeel verschuivingen krijgen tussen budgetten in de begroting. De kosten voor het in dienst hebben van eigen personeel zijn structureel gestegen (Programma Bedrijfsvoering), terwijl de kosten van het programma Waterrecreatie dalen, omdat de inhuur van diensten door derden afneemt. De grootste post binnen het Groenbeheer is in de huidige opzet de inleen van 3 SW-medewerkers.

Recreatieafval

Wat het ophalen van het recreatieafval betreft, ook op dit terrein is sinds enkele jaren sprake van een nieuwe opzet. We hebben een nieuwe, jonge schipper geworven, zodat we de continuïteit beter kunnen waarborgen en efficiënter kunnen varen. De milieuboot kunnen we daardoor ook in de wintermaanden inzetten als onderdeel van onze eigen allround onderhoudsploeg. Zo bezuinigen wij in de wintermaanden op de kosten die wij anders aan derden kwijt zouden zijn. Aangezien de senior-schipper per maart 2020 met pensioen is gegaan en we hem niet vervangen, vallen de personele kosten voor het ophalen van het recreatieafval de komende jaren lager uit dan in de voorgaande jaren. Door routes slimmer te plannen en een extra auto aan te schaffen, neemt de flexibiliteit van de nieuwe schipper zodanig toe, dat de halve fte die we tot nu toe met de senior-schipper beschikbaar hadden, inmiddels niet meer vereist is. Om eventuele kwetsbaarheid/calamiteit te ondervangen kunnen we een beroep doen op een flexibele schil.

Adviescommissies en werkgroepen

In 2014 kwam vanuit de deelnemers de vraag of Marrekrite het taakveld ‘harmonisatie bedieningstijden bruggen en sluizen’ op zich kon nemen. Vanouds lag deze taak ook al bij ons, echter tijdens de jaren dat het Friese Meren Project (FMP) actief was, werden zaken als deze in dat kader aan de orde gesteld en had de provincie per saldo de leiding.

De werkgroep “Harmonisatie Brug- & Sluisbediening” is in januari 2016 van start gegaan en buigt zich sindsdien over zaken als de jaarlijkse starttijden van de bediening, verkenningen rondom een nieuw bedieningsregime voor Fryslân, experimenten rondom afwijkende openingstijden, tellingen op bruggen en dergelijke.

In 2016 is ook een tweede werkgroep opgestart: “Camperen, Kamperen & Handhaving”. In deze werkgroep hebben R&T-ambtenaren zitting, die de regio’s vertegenwoordigen. Zij denken en werken mee aan voorstellen die eraan bijdragen dat we zaken rondom de betreffende domeinen (camperen, kamperen, handhaven) goed en uniform in onze gehele provincie regelen.

2.3.2 Wat mag het kosten?

Water-recreatie	JR 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	638.646	649.141	1.082.324	1.103.971	1.126.050	1.148.571
Lasten	-646.536	-362.173	-782.091	-808.591	-832.199	-852.199
Saldo (voor bestemming)	-56.621	286.968	300.233	273.947	250.558	230.781

2.4 Programma Landrecreatie

Binnen dit programma valt het investeren in, en het beheren en onderhouden van het fietsknooppuntennetwerk, het wandelknooppuntennetwerk en andere routestructuren; het initiëren en faciliteren van nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de infrastructuur voor de landrecreatie en het coördineren van nieuwe en bestaande netwerken in Fryslân.

In juni 2014 heeft het algemeen bestuur besloten dat de Marrekrite op het land haar taken zou moeten verbreden met de aanleg van routestructuren. Gemeenten en provincie betalen de aanleg van routestructuren op projectbasis en de gemeenten bekostigen het onderhoud. Over dit laatste maken we bij de aanleg van netwerken afspraken met de gemeenten.

2.4.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

We voeren het onderhoud elk jaar in één uitgebreide voorjaarsronde uit. Incidentele meldingen, waaronder schades, verhelpen we jaarrond. Inmiddels is gebleken dat het aantal schademeldingen niet groter is geworden, nu er maar één onderhoudsronde plaatsvindt. Deze opzet werkt dus goed en is efficiënter dan de eerdere opzet. Het plan is het onderhoud aan de netwerken voor 2021 en verder opnieuw aan te besteden.

Met de afronding van het grootse project *Routenetwerken Fryslân bij de tijd & compleet*, kunnen we in 2021 weer verder met allerlei andere “land-projecten”. Zo willen we aan de slag met het realiseren van meer toeristische overstappunten (TOP’s) en willen we ook meer tijd gaan steken in de men- en ruiternetwerken, de MTB-netwerken, e.d.

De lasten voor landrecreatie bestaan uit de coördinatie van het onderhoud, de jaarlijkse inspectierondes en het incidentele onderhoud. De kosten, of het nu vast onderhoud of incidenteel onderhoud is, berekenen we één op één door aan de betreffende gemeenten.

2.4.2 Wat gaat het kosten?

Land-recreatie	JR 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	89.986	111.150	189.232	190.484	191.761	193.064
Lasten	-169.242	-111.150	-296.889	-298.889	-298.889	-298.889
Saldo (voor bestemming)	-79.256	-	-107.657	-109.657	-109.657	-109.657

2.5 Programma Baggeren

We indexeren de deelnemersbijdrage voor het Baggeren in 2021 niet. We hebben een Bestemmingsreserve Baggeren (BB) opgebouwd, die we – zolang we niet definitief zicht hebben op de meerjarige baggerverplichtingen - behandelen als ware het een voorziening. Dit doen we totdat het (meerjarig) beheerplan Baggeren gereed is en we weten welke Baggeropgave we hebben. Hiermee zijn we een eind op weg, maar het is een lastige materie. In onze plannen en afwegingen zijn we afhankelijk van de andere waterbeheerders (provincie, gemeenten, waterschap): het heeft immers geen zin om onze aanlegvoorzieningen op diepte te brengen als de route naar deze aanlegvoorzieningen onvoldoende op diepte is. Daarom werken we in samenspraak aan een (meerjarig) Beheerplan Baggeren. Zodra dat er is kunnen we beoordelen of we voldoende middelen hebben om de diepte van onze aanlegvoorzieningen op peil te brengen. Hoewel we projectmatig praktische combinaties kunnen maken met de vervangingsinvesteringen van onze aanlegvoorzieningen is dit minder kosten-efficiënt. Liever pakken we de zaak integraal aan en liften we mee met de baggercycli van de provincie (en andere partijen), zodat we hele vaargebieden in één keer kunnen aanpakken.

In de onderstaande tabel staan de bijdragen per deelnemer aangegeven, volgend uit de meest recente regeling (per 2018), vermeerderd met een jaarlijkse indexatie per 2022. De gemeenten Achtkarspelen en Harlingen betalen geen bijdrage voor het baggeren, aangezien Marrekrite in deze gemeenten geen aanlegvoorzieningen beheert.

Deelnemersbijdragen voor:

Baggeren				
Deelnemers	2021	2022	2023	2024
Achtkarspelen	-	-	-	-
Dantumadiel	842	859	876	894
De Fryske Marren	24.142	24.625	25.117	25.620
Harlingen	-	-	-	-
Heerenveen	2.301	2.347	2.394	2.442
Leeuwarden	14.161	14.444	14.733	15.028
Noardeast-Fryslân	3.697	3.771	3.846	3.923
Opsterland	466	475	485	495
Provincie Fryslân	64.988	66.288	67.614	68.966
Smallingerland	6.391	6.519	6.649	6.782
Súdwest Fryslân	21.361	21.788	22.224	22.668
Tytsjerksteradiel	3.096	3.158	3.221	3.285
Waadhoeke	692	706	720	734
Weststellingwerf	2.280	2.326	2.372	2.420
Totaal	144.417	147.305	150.251	153.256

2.5.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

“Het op diepte brengen/houden van ligplaatsen” is het exclusieve bestedingsdoel voor de bijdragen van deelnemers in het kader van het Programma Baggeren. In de praktijk betekent dit het baggeren tot 4 meter vóór de aanlegplaats en over de hele lengte van die aanlegplaats. De provincie Fryslân betaalt hiervan 45%; de andere deelnemers betalen de overige 55%.

2.5.2 Wat gaat het kosten?

Baggeren	JR 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	144.417	144.417	144.417	147.305	150.251	153.256
Lasten	-100.054	-144.417	-144.417	-147.305	-150.251	-153.256
Saldo (voor bestemming)	44.363	-	-	-	-	-

2.6 Programma Ontwikkelingen

Onder dit programma kunnen allerlei nieuwe ontwikkelingen in gang worden gezet rondom voorzieningen van Marrekrite en/of de infrastructuur voor de water- en landrecreatie. Jaarlijks leggen we relevante projectvoorstellen ter goedkeuring aan het bestuur voor, die we na instemming bekostigen uit het Programma Ontwikkelingen. Een goed voorbeeld van een dergelijk project is de ontwikkeling van onze MarBoeien. Dit begon met een idee in 2013. Inmiddels liggen er 100 boeien op het Friese water en is iedereen er razend enthousiast over.

Door middel van dergelijke “ontwikkelingsprojecten” innoveert en verduurzaamt Marrekrite en dragen we bij aan het aantrekkelijker maken van Fryslân als dé provincie voor water- en/of landrecreatie. Dit alles in lijn met onze statutaire doelstelling: *het verbeteren van het leefklimaat van de eigen inwoners en de bevordering van het inkomend toerisme.*

2.6.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

We hanteren jaarlijks nader in te vullen budgetten voor “ontwikkelingen/innovaties” op de domeinen water en land. Indien nodig kan het bestuur beslissen extra geld uit de Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR) in te zetten voor bijvoorbeeld het aanleggen van nieuwe ligplaatsen of voor andere projecten die zich tijdens het jaar aandienen. Wat de werkelijke onttrekking aan de BIOR zal zijn, is door de aard van de reserve vooraf moeilijk te ramen.

2.6.2 Wat gaat het kosten?

Ontwikkelingen	JR 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	24.402	11.400	11.456	11.685	11.919	12.157
Lasten	-45.576	-7.250	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Saldo (voor bestemming)	-21.174	4.150	4.456	4.456	4.456	4.456

2.7 Programma Wimpels, donateurs en vrijwilligers

Binnen dit programma komen alle inkomsten en uitgaven samen die te maken hebben met de wimpelverkoop, de vrijwilligers en de donateurs die de Marrekrite extra ondersteunen.

2.7.1 Wat willen we bereiken en wat willen we gaan doen?

Wimpels

Watersporters dragen bij aan het in stand houden van de Marrekritevoorzieningen door het vrijwillig kopen van de bekende Marrekrite-wimpel. Conform het besluit van het bestuur handhaven we de verkoopprijzen van de wimpels op het niveau van 2020 (en de jaren hiervoor). Dit betekent dat de standaardwimpel (“de kleine”) een verkoopprijs houdt van € 15. De middelgrote wimpel kost € 20 en de grote wimpel kost € 25.

Vrijwilligers

We hebben een stabiele, positieve groep vrijwilligers (circa 30 mensen) die ons op goede wijze aanvult in onze werkzaamheden, met name op het vlak van de wimpelverkoop en het toezicht houden. Hoewel niet in groten getale, kan Marrekrite toch elk jaar weer rekenen op een aantal nieuwe mensen dat zich aanmeldt als vrijwilliger. Daar staat tegenover dat er elk jaar ook een aantal mensen stopt, bijvoorbeeld als gevolg van leeftijd of gezondheid. Het is daarom duidelijk dat ook Marrekrite in de toekomst rekening zal moeten houden met een geleidelijke afname van het aantal actieve vrijwilligers. We hebben hier onder meer op geanticipeerd door onze webshop verder te professionaliseren om zo onze online verkoop te verhogen. Dit heeft het afgelopen jaar al de nodige vruchten afgeworpen.

Vanouds vinden er jaarlijks enkele vergaderingen met de vrijwilligers plaats om informatie uit te wisselen en de betrokkenheid te borgen. De vrijwilligers dienen voor ons als ogen en oren in het veld. Onder de vrijwilligers is veel kennis aanwezig, die voor onze bedrijfsvoering van belang is. Marrekrite prijst zich daarom heel gelukkig met de enthousiaste en trotse groep mensen, die zich met zoveel plezier voor haar inspannt.

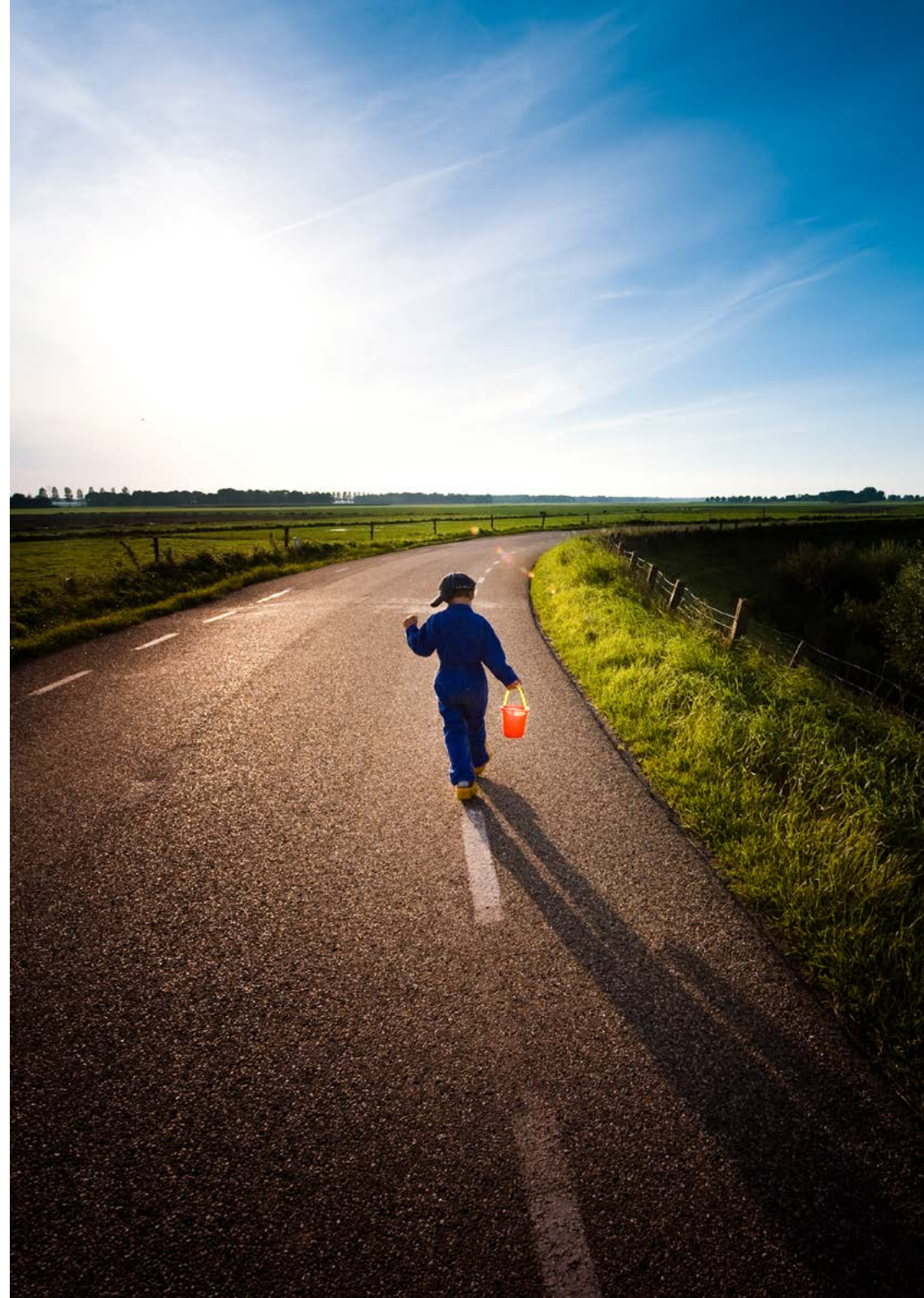

Donateurs

Onze circa 430 donateurs dragen net even iets meer bij aan het in stand houden van onze voorzieningen, dan mensen die puur en alleen de wimpel kopen. Door € 25 (of meer) te betalen, ontvangen donateurs behalve een wimpel, tevens onze Nieuwsbrief.

2.7.2 Wat gaat het kosten?

Wimpels e.d.	JR 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Baten	165.056	172.500	165.000	160.000	155.000	150.000
Lasten	-12.504	-11.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Saldo (voor bestemming)	145.770	161.500	153.000	148.000	143.000	138.000

3

Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

Hoewel een verplichte paragraaf op grond van het BBV betreft, is bij Recreatieschap Marrekrite geen sprake van Lokale Heffingen.

3.2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Het weerstandsvermogen is het vermogen om de financiële risico's van de organisatie te kunnen opvangen, zonder dat dit directe gevolgen heeft voor de lopende bedrijfsvoering. Om te kunnen bepalen of het weerstandsvermogen van Marrekrite per 31 december 2021 toereikend is, beoordelen we welke risico's het schap loopt en wat de mogelijke (financiële) impact van deze risico's is. Het eigen vermogen, na resultaatbestemming 2019, prognosticeren we per 31 december 2021 op € 5,27 miljoen.

	JR 2019				Begroting 2020			Begroting 2021		
	Begin	Resultaat	Eind		Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind
Algemene Reserve (AR)	67.118	3.135.960	3.203.078		3.203.078	306.297	3.509.375	3.509.375	219.552	3.728.927
Bestemmingsreserve Baggeren (BB)	1.340.146	6.513	1.346.659		1.346.659	-	1.346.659	1.346.659	-	1.346.659
Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)	161.097	29.041	190.138		190.138		190.138	190.138	-	190.138
SUBTOTAAL MUTATIES RESERVES	1.568.361	3.171.514	4.739.875		4.739.875	306.297	5.046.172	5.046.172	219.552	5.265.724
RESULTAAT NA BESTEMMING			-				-			-

Algemene Reserve

De Algemene Reserve dient ter dekking van de onvoorziene uitgaven. Het grootste risico voor Marrekrite is dat we - als gevolg van ziekte, vertrek of uitval - extra of duurder personeel moeten aantrekken om de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen blijven garanderen. In dergelijke gevallen moeten we teruggevallen op interim-personeel of op uitzendkrachten die, in directe kosten gerekend, duurder zijn dan eigen mensen. De kans dat dit risico zich voordoet is reëel. Daarom houden we voorzichtigheidshalve voor dit risico een bedrag aan ter grootte van 50% van de jaarlijkse personeelskosten. In 2021 bedragen de begrote personeelskosten circa € 560.000, wat in een benodigde weerstandscapaciteit resulteert van € 280.000. De Algemene Reserve bedraagt ultimo 2021 € 3,73 miljoen.

Eventuele materiële risico's in de vaste organisatiekosten schatten we als zeer beperkt in, omdat hier in belangrijke mate sprake is van flexibiliteit, dan wel sprake is van dekking via verplichte verzekeringen. Verder geldt dat Marrekrite – op dit moment – kantoor houdt in een huurpand, waarbij de jaarlijkse huur in relatie tot de begrote lasten, beperkt van omvang is.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves van Marrekrite hebben tot doel om het meerjarig onderhoud aan de aanlegvoorzieningen en de fiets- en wandelknooppunten, alsmede bepaalde baggerwerkzaamheden te financieren. Het risico bestaat dat, als gevolg van uitstel van onderhoudswerkzaamheden of door extreme weersomstandigheden, de (technische) staat van voorzieningen en knooppunten verslechtert.

Om te beoordelen of de bestemmingsreserves en -fondsen toereikend zijn, heeft Marrekrite voor de verschillende taakvelden een vervangings-investeringsprogramma opgesteld en een beheersysteem draaiend waarin we zorgvuldig de staat en het vervangingsjaar van onze recreatieve voorzieningen monitoren.

Overigens hebben het dagelijks bestuur en de directie de mogelijkheid om af te wijken van het opgestelde vervangingsprogramma. In nood kan per direct besloten worden om niet, of gedeeltelijk niet tot vervanging over te gaan, dan wel, te wachten tot Marrekrite weer over voldoende liquiditeiten beschikt om

het onderhoud uit te kunnen voeren. Dit past vanouds binnen het beleid van het algemeen bestuur/de deelnemers van Marrekrite om het onderhoud uit eigen middelen te financieren en hiervoor geen externe financiering af te sluiten.

Sinds we onze vervangingsinvesteringen op grond van BBV activeren neemt de druk op onze liquide middelen fors toe. Dit resulteert er in dat we per 2022 bij een vervangingsinvesteringsopgave van jaarlijks € 1,25 miljoen toch langlopende leningen zullen moeten aantrekken. De lasten van deze leningen kunnen we voldoen uit de ons beschikbaar gestelde middelen /bijdragen.

Aanwezige stille reserves

Naast bovenstaande reserves beschikt Marrekrite ook over meerdere water-en grondkavels. In het verre verleden zijn deze veelal “om niet” verkregen en niet op de balans gewaardeerd. Het BBV staat herwaardering van deze bezittingen niet toe. De omvang van de stille reserves op dergelijke kavels is op de balansdatum niet bepaald. Als gevolg van allerlei heroverwegingen kan het bestuur besluiten om kavels te verkopen aan boeren, natuurorganisaties of andere belangstellenden.

Financiële kengetallen

Meerjarenbegroting 2021-2024	Jaarrekening	Meerjarenbegroting					
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Kengetallen</i>							
Netto schuldquote	-146%	-113%	-44%	1%	35%	66%	
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-146%	-113%	-44%	1%	35%	66%	
Solvabiliteitsratio	91%	100%	97%	82%	72%	65%	
Structurele exploitatieruimte	24%	-9%	-2%	1%	1%	1%	
Grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	

Belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
---------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Netto schuldquote

Een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan (liquide) middelen. Dit past bij de wens van het algemeen bestuur om werkzaamheden in relatie tot de aanlegvoorzieningen, de fiets- en wandelknooppunten, alsmede baggerwerkzaamheden te dekken uit de eigen middelen en hiervoor geen vreemd vermogen aan te trekken. Deze situatie is per 2022 niet meer houdbaar omdat Marrekrite bij een gelijkblijvend investeringsniveau vanaf dat moment lang vreemd vermogen zal moeten aantrekken.

Solvabiliteitsratio

Naarmate het solvabiliteitspercentage hoger is, is een onderneming (of gemeenschappelijke regeling) beter in staat om aan de verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van Marrekrite is, mede ook gelet op de beperkte organisatieomvang, zeer goed te noemen en blijft ook naar de toekomst toe (zeer) goed.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is. Een hoog percentage geeft aan dat de organisatie beschikt over een positief resultaat op haar structurele activiteiten.

3.3 Financiering

Tot nu toe kende Marrekrite geen paragraaf Financiering. Nu er per 2022 sprake is van (lang) vreemd vermogen nemen we hier de verplichte tabellen op ten behoeve van het bepalen van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Marrekrite blijft ten aanzien van beide normen ruimschoots binnen de toepasselijke maxima.

Berekening renterisiconorm		2021	2022	2023	2024
Grondslag: omvang oorspronkelijke begroting		2.097.877	2.132.265	2.161.819	2.180.824
Renterisiconorm (20% van grondslag)	20%	419.575	426.453	432.364	436.165
Renteherzieningen		-	-	-	-
Aflossingen		-	50.000	150.000	250.000
Renterisicobedrag		-	50.000	150.000	250.000
In % begroting		0,00%	2,34%	6,94%	11,46%
Ruimte (+) / overschrijding (-)		419.575	376.453	282.364	186.165

Berekening kasgeldlimiet		2021	2022	2023	2024
Vlottende korte schuld	A	165.000	166.000	167.000	168.000
Vlottende Middelen	B	554.236	661.328	759.292	889.727
Netto vlottende schuld	C=A-B	-389.236	-495.328	-592.292	-721.727
Kasgeldlimiet	D	172.026	174.609	176.791	178.103
Ruimte onder de kasgeldlimiet	D-C	561.262	669.937	769.083	899.830
Begrotingstotaal		2.097.877	2.129.377	2.155.985	2.171.985
Kasgeldlimiet	8,20%	172.026	174.609	176.791	178.103

3.4 Onderhoud Kapitaalgoederen

Aanlegvoorzieningen

Wanneer al onze ruim 600 aanlegvoorzieningen op 300 locaties achter elkaar zouden worden gelegd, blijkt dat we ruim 35 km aanlegvoorziening in beheer hebben op de mooiste plekken in het buitengebied van de provincie. Daarnaast hebben we per 2020 in totaal 100 MarBoeien op het water liggen.

Containers

Onze circa 120 containers (recreatie-afval) blijven 's winters in het veld staan. Ze worden jaarlijks gecontroleerd en - indien nodig - gerepareerd door de schipper van de milieuboot. Daarmee bewaken we de kwaliteit en verlengen we de levensduur. Het overgrote deel van de containers is inmiddels zo oud, dat zij volledig zijn afgeschreven.

Werkship (MK1)

Onze eerste echte werkboot is halverwege 2013 aanschafte en wordt gedurende 15 jaar afgeschreven (tot 2028). Het schip ligt in een jachthaven in Sneek (centrale ligging). Aanvankelijk besteedden we het technisch onderhoud uit, maar sinds het team is uitgebreid met de technisch medewerker watersport doen wij het meeste onderhoud aan onze schepen zelf. De grotere technische klussen, zoals het reviseren van motoren, besteden wij uit.

Milieuboot (MK2)

De milieuboot (containerboot) is eind 2013 aanschafte om het recreatie-afval met ingang van 2014 in eigen beheer te kunnen inzamelen. Voor die tijd werd deze taak vanuit Boarnsterhim uitgevoerd. De verwerking van het afval is en blijft een taak van Omrin. De schipper doet het dagelijks onderhoud aan het schip in eigen beheer, waar nodig bijgestaan door de technisch medewerker watersport. In 2014 is een bijboot met motor en trailer aangeschaft om op moeilijk bereikbare locaties afval op te kunnen halen. We hebben overigens alleen nog vervoermiddelen op onze balans staan die een oorspronkelijke aanschafwaarde hebben van € 25.000 of meer.

Borden netwerken en TOP's

De knooppuntenborden en informatiepanelen van de knooppuntennetwerken blijven formeel in eigendom van de gemeenten. Ook de vervangingskosten betalen de gemeenten. In totaal is in Fryslân ruim 2800 km fietspad van knooppuntbebording voorzien (840 knooppunten). Op het gebied van wandelen geldt dat ruim 3800 km aan paden is voorzien van knooppunten (2000 knooppunten). We hebben inmiddels 5 toeristische overstappunten (TOP's) geplaatst.

Kantoorinventaris

De kantoorinventaris is op dit moment volledig afgeschreven als gevolg van de nieuwe afschrijvingsvoorschriften en het minimale activeringsbedrag. Aanschaffingen komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie.

3.5 Verbonden partijen

Bij Marrekrite is geen sprake van Verbonden Partijen.

3.6 Bedrijfsvoering

Hieronder een overzicht van de vaste medewerkers in dienst bij Recreatieschap Marrekrite, per 1 januari 2021.

Personeel	
Functie	Fte
directeur	0,89
officemanager	0,67
coördinator waterrecreatie	0,89
coördinator landrecreatie	0,67
projectadviseur landrecreatie	1,00
medewerker watersport	0,78
medewerker milieuboot	1,00
medewerker groenonderhoud	1,00
vacature	0,11
Totaal fte	7,00

WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van het op Recreatieschap Marrekrite van toepassing zijnde algemene WNT-maximum. De honorering van de directeur van Marrekrite valt ruim binnen het bezoldigingsmaximum.

Overhead

Het overheadpercentage voor 2021 hebben we berekend op 20,8% en is gebaseerd op 1,56 fte personeel. De overhead rekenen we als een opslag op het integrale uurtarief dat we als directe kosten in rekening brengen bij de respectievelijke programma's.

Kostendeekkende tarieven

De integrale uurtarieven van onze medewerkers zijn gebaseerd op 1400 werkbare uren per jaar en zijn tenminste kostendekkend. Omdat deze tarieven naar personen te herleiden zijn vormen deze geen onderdeel van deze begroting.

3.7 Grondbeleid

Marrekrite heeft circa 170 percelen land in eigendom waarop voorzieningen zijn gerealiseerd. Ook is er een enkel perceel waarop geen aanlegvoorziening is gerealiseerd. Er zijn locaties die zich bevinden in provinciaal of gemeentelijk vaarwater of op terreinen van natuurorganisaties.

Grondbezit is geen doel op zich, maar een middel om ligplaatsen te realiseren. Wanneer we kansen zien om percelen te verkopen (liefst met behoud van het recht er een aanleglocatie te realiseren) dan werken we daaraan mee. Hetzelfde geldt voor percelen die we niet (volledig) gebruiken. Incidenteel kunnen we percelen- of delen daarvan- verkopen. Het algemeen bestuur moet altijd instemmen met een eventuele verkoop.

Veel percelen land hebben geen (financiële) waarde, omdat deze geen nut hebben voor een andere bestemming. Boeren hebben er vaak ook geen belang bij, zeker wanneer het buitendijks land betreft. Verkoop voor commercieel gebruik is daardoor veelal niet mogelijk. Toch is het goed om zorgvuldig naar deze materie te blijven kijken. Bij eigendom liggen de risico's en de onderhoudsplicht wel bij Marrekrite. Dat betekent dat we kosten moeten maken, zonder dat hier echte voordelen tegenover staan. Het borgen van recreatief medegebruik is voor Marrekrite in de meeste gevallen principe voldoende. Daarom heeft het bestuur aangegeven dat verkoop een prima uitgangspunt is.

4

Financiële begroting

4.1 Overzicht van baten en lasten

Hieronder een overzicht van de baten en lasten voor 2021 tot en met 2024.

In de tabel wordt ook helder wat de stand en het verloop van de reserves is.

		JR2019			2020			2021		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Bedrijfsvoering	1.455.916	-941.156	514.760	1.213.769	-1.360.090	-146.321	725.000	-855.480	-130.480
2	Waterrecreatie	638.646	-646.536	-7.890	649.141	-362.173	286.968	1.082.324	-782.091	300.233
3	Landrecreatie	89.986	-169.242	-79.256	111.150	-111.150	-	189.232	-296.889	-107.657
4	Baggeren	144.417	-100.054	44.363	144.417	-144.417	-	144.417	-144.417	-
5	Ontwikkelingen	24.402	-45.576	-21.174	11.400	-7.250	4.150	11.456	-7.000	4.456
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	165.056	-12.504	152.552	172.500	-11.000	161.500	165.000	-12.000	153.000
Subtotaal programma's		2.518.423	-1.915.068	603.355	2.302.377	-1.996.080	306.297	2.317.429	-2.097.877	219.552

		JR2019			2020			2021		
		Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind
A	Algemene Reserve (AR)	67.118	3.135.960	3.203.078	3.203.078	306.297	3.509.375	3.509.375	219.552	3.728.927
B	Bestemmingsreserve Baggeren (BB)	1.340.146	6.513	1.346.659	1.346.659	-	1.346.659	1.346.659	-	1.346.659
C	Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)	161.097	29.041	190.138	190.138		190.138	190.138	-	190.138
Subtotaal mutaties reserves		1.568.361	3.171.514	4.739.875	4.739.875	306.297	5.046.172			
Resultaat na bestemming				-			-			-

4.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

We kunnen u met deze meerjarenbegroting een structureel sluitende begroting aanbieden. We blijven voor alle jaren in het meerjarenbeeld aan de goede kant van de streep.

Een belangrijke wijziging ten opzichte van de vorige begrotingen zit in het feit dat we –nu het nieuwe financiële beleid is vastgesteld- de loonkosten, vermeerderd met een opslag voor overhead, toerekenen aan de verschillende programma's waar ze betrekking op hebben. Daarmee hebben de deelnemers een beter inzicht in waar onze kosten nu specifiek liggen. De indirecte loonkosten en overige indirecte kosten die niet toe te rekenen zijn aan de programma's worden verrekend binnen het programma Bedrijfsvoering.

De toename van de lasten zit met name in een toename van de loonkosten: enerzijds autonome groei van de loonkosten als gevolg van periodieke verhogingen en anderzijds een indexatie van de loonkosten op basis van verwachte CAO-verhogingen. We hebben in het meerjarenbeeld een verhoging van ca. 2% meegenomen. We hebben voor de overige lasten kritisch gekeken naar de realisatie 2019 en de verwachte kosten in 2021 en verder. Daar waar mogelijk hebben we het lastenniveau verlaagd. Daar waar noodzakelijk hebben we de te verwachten lasten opgehoogd. We hebben voorzichtigheidshalve op begrotingsbasis geen personeelskosten toegerekend aan de investeringen. We verwachten in de loop van het jaar hier beter zicht op te krijgen en hiervoor een begrotingswijziging zowel voor het begrotingsjaar 2020 als voor de verdere jaren te kunnen voorleggen aan het bestuur. Dit geeft per saldo een verbetering van het exploitatieresultaat van Marrekrite.

De baten die we tot voor kort toerekenden aan het programma Bedrijfsvoering hebben we nu herverdeeld tussen de programma's Waterrecreatie en Landrecreatie om daarmee een betere matching te maken met de lasten.

Ten aanzien van de baten hebben we zoals gezegd een stijging per 2022 aangehouden van 2% (indexatie) voor de deelnemersbijdragen. We komen in de loop van dit jaar met een nieuw voorstel voor de grondslag van de deelnemersbijdragen. Tevens willen we in de toekomst de toerekening van de deelnemersbijdragen aan de programma's op een andere wijze invullen. U zult hiervoor separaat een integraal voorstel ontvangen. De huidige totstandkoming en verdeling is gebaseerd op de geldende grondslagen.

De overige baten lopen terug. Zo zien we een gestage daling van de wimpelverkopen. We zetten ons samen met de vrijwilligers en onze verkoopkanalen uiteraard maximaal in om een zo hoog mogelijke opbrengst te genereren en gelukkig blijven we op deze manier in staat om een flink deel van onze baten bij de gebruikers van de voorzieningen te kunnen ophalen. We zullen ook de komende jaren onze zichtbaarheid blijven vergroten door waar mogelijk aan te haken bij initiatieven van bedrijven en overheden om tegen zo laag mogelijke kosten onze naamsbekendheid en onze producten in de markt te zetten.

4.3 Uiteenzetting financiële positie

Geprognostiseerde balans

	JR 2019 2019	2020	2021	2022	2023	2024
Activa						
Vaste activa	2.562.390	3.740.698	4.876.489	5.976.577	7.077.775	8.149.564
Activa in aanbouw	449.241	-	-	-	-	-
Vorraden	6.500	-	-	-	-	-
Vorderingen	754.650	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000
Liquide middelen	1.456.669	620.475	-145.764	-38.672	59.292	189.727
Totaal	5.229.450	5.061.173	5.430.725	6.637.905	7.837.067	9.039.291
Passiva						
Eigen Vermogen	4.136.521	5.046.173	5.265.725	5.471.905	5.670.067	5.871.291
Onverdeeld resultaat	603.355	-	-	-	-	-
Vorzieningen	-	-	-	-	-	-
Langlopende schulden			-	1.000.000	2.000.000	3.000.000
Kortlopende schulden	479.613	15.000	165.000	166.000	167.000	168.000
Totaal	5.219.489	5.061.173	5.430.725	6.637.905	7.837.067	9.039.291

4.4 Stand en verloop van reserves/ eigen vermogen

In paragraaf 4.1 en 4.2.3 wordt de stand en het verloop van de reserves tot en met 2024 weergegeven. Het is goed zichtbaar dat Marrekrite het credo “alleen financieren met eigen vermogen” per 2022 niet langer kan handhaven. De vervangingsopgave naar de toekomst toe is groter dan de eigen liquiditeit. Dit maakt dat er vreemd vermogen moet worden aangetrokken om de investeringen te kunnen financieren. Zoals uit de balans blijkt heeft Marrekrite meer dan voldoende bezittingen (activa in de vorm van aanlegvoorzieningen) om een gezonde financiële positie te hebben. Het is voor de deelnemers wel een nieuw fenomeen dat we investeringen niet langer uit de eigen liquide middelen kunnen bekostigen. Een liquiditeitsvoordeel (korte termijn) is nog wel te behalen op het moment dat Marrekrite niet langer de doorschuif-BTW voorfinanciert.

4.5 Meerjarenraming 2022-2024

		2022			2023			2024		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Bedrijfsvoering	725.000	-858.480	-133.480	725.000	-861.480	-136.480	725.000	-857.480	-132.480
2	Waterrecreatie	1.103.971	-808.591	295.380	1.126.050	-832.199	293.851	1.148.571	-852.199	296.372
3	Landrecreatie	190.484	-298.889	-108.405	191.761	-298.889	-107.128	193.064	-298.889	-105.825
4	Baggeren	147.305	-147.305	-	150.251	-150.251	-	153.256	-153.256	-
5	Ontwikkelingen	11.685	-7.000	4.685	11.919	-7.000	4.919	12.157	-7.000	5.157
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	160.000	-12.000	148.000	155.000	-12.000	143.000	150.000	-12.000	138.000
Subtotaal programma's		2.338.445	-2.132.265	206.180	2.359.982	-2.161.819	198.162	2.382.049	-2.180.824	201.224

		2022			2023			2024		
		Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind	Begin	Resultaat	Eind
A	Algemene Reserve (AR)	3.728.927	206.180	3.935.107	3.935.107	198.162	4.133.269	4.133.269	201.224	4.334.493
B	Bestemmingsreserve Baggeren (BB)	1.346.659	-	1.346.659	1.346.659	-	1.346.659	1.346.659	-	1.346.659
C	Bestemmingsreserve Innovatie en Ontwikkeling Recreatie (BIOR)	190.138	-	190.138	190.138	-	190.138	190.138	-	190.138
Subtotaal mutaties reserves		5.265.724	206.180	5.471.904	5.471.904	198.162	5.670.066	5.670.066	201.224	5.871.290
Resultaat na bestemming										1

4.6 Ontwikkeling financiële positie

Onderzoek naar het gebruik van de voorzieningen laat zien dat Fryslân met 70% van de huidige capaciteit aan aanlegcapaciteit, nog ruim voldoende mogelijkheden aan de watersport biedt. Tegelijk is de verwachting dat de vereiste vervangingsopgave zich in de komende jaren nog blijft voortzetten. Door in deze periode jaarlijks steeds 70% (in plaats van 100%) van de bestaande aanlegcapaciteit daadwerkelijk te herbouwen, slanken we de historisch opgebouwde overcapaciteit in geleidelijke, jaarlijkse stappen af naar een nieuw optimum. Dit geleidelijke pad maakt de zaak niet alleen beheersbaar, maar maakt ook dat we tussentijds – met het beschikbaar komen van steeds meer gebruikersinformatie – optimaal kunnen bijsturen.

Niet vaak genoeg willen we benadrukken, dat de langere termijn prognose voor Marrekrite uitstekend is. De onderhoudskosten dalen enorm door het gebruik van duurzame materialen (gerecycled kunststof en beton). Door op korte termijn stevig te investeren, besparen we op de lange termijn zodanig, dat een verlaging van de deelnemersbijdragen over enkele jaren een reëel scenario wordt.

Kortom, Marrekrite behoudt met bovenstaande maatregelen een gezonde financiële positie, ook al zal zij voor de financiering van de vervangingsinvesteringen vreemd vermogen moeten aantrekken vanaf 2022. De hiermee gemoeide lasten kunnen we uit de exploitatie bekostigen.

5

Bijlagen

5.1 Overzicht deelnemersbijdragen

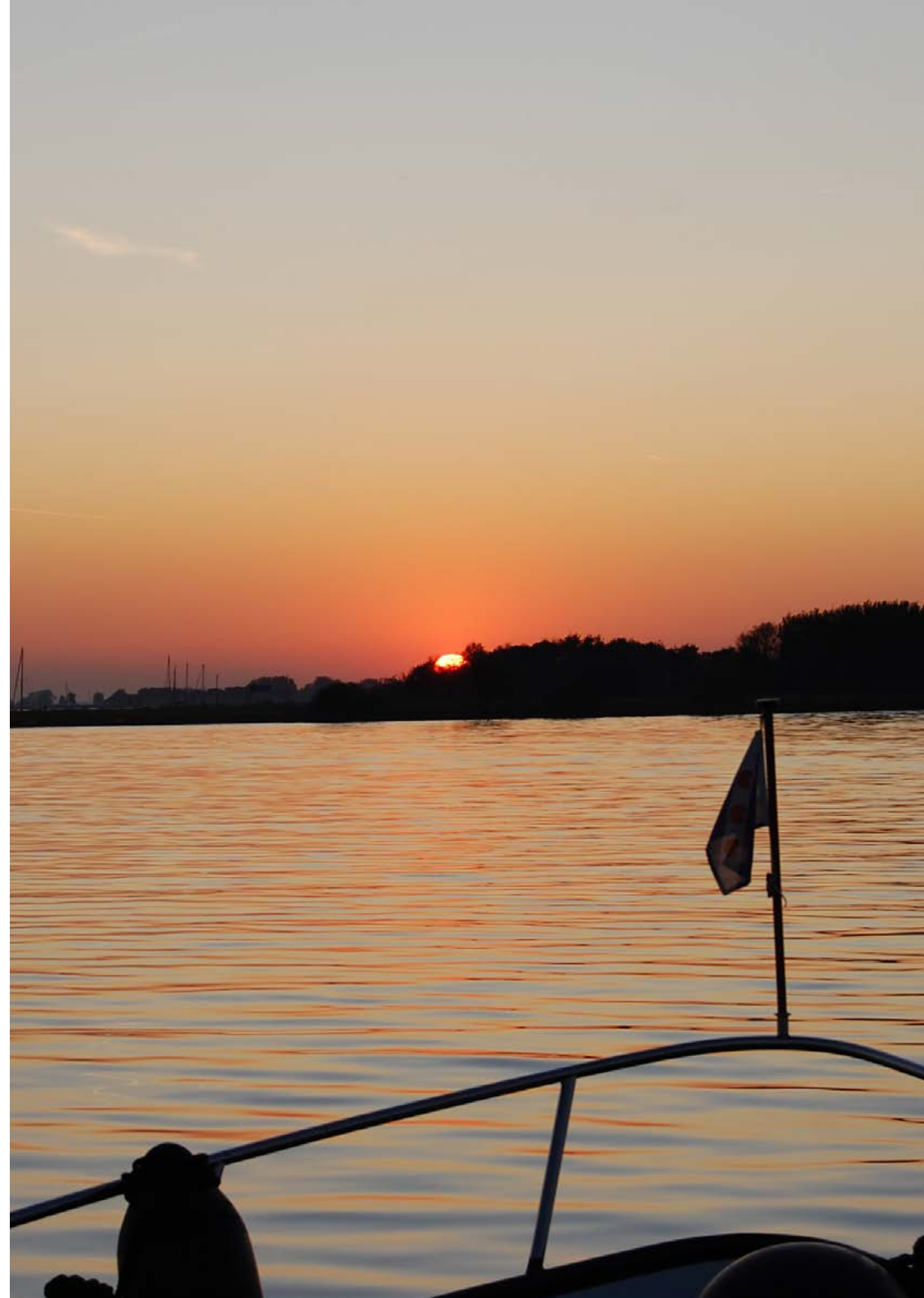
Hieronder treft u de deelnemersbijdragen voor de jaren 2021 en verder aan.
Het algemeen bestuur van Recreatieschap Marrekrite heeft op 25 juni ingestemd met deze deelnemersbijdragen.

Deelnemers	Waterrecreatie					Landrecreatie			
	2021	2022	2023	2024		2021	2022	2023	2024
Achtkarspelen	11.701	11.935	12.174	12.417		1.542	1.573	1.604	1.636
Dantumadiel	11.774	12.009	12.250	12.495		1.282	1.308	1.334	1.360
De Fryske Marren	113.874	116.151	118.475	120.844		10.405	10.613	10.825	11.042
Harlingen	10.991	11.211	11.435	11.664		1.477	1.507	1.537	1.567
Heerenveen	30.532	31.143	31.765	32.401		3.689	3.763	3.838	3.915
Leeuwarden	106.937	109.076	111.257	113.482		8.355	8.522	8.693	8.866
Noardeast Fryslân	32.948	33.607	34.279	34.965		4.526	4.617	4.709	4.803
Opsterland	12.544	12.795	13.051	13.312		3.363	3.430	3.499	3.569
Provincie Fryslân	477.544	487.095	496.837	506.774		-	-	-	-
Smallingerland	44.077	44.959	45.858	46.775		3.404	3.472	3.542	3.612
Súdwest Fryslân	157.394	160.542	163.753	167.028		15.382	15.690	16.003	16.324
Tytsjerksteradiel	34.249	34.934	35.633	36.345		4.097	4.179	4.263	4.348
Waadhoeke	21.467	21.896	22.334	22.781		2.997	3.057	3.118	3.180
Weststellingwerf	16.399	16.727	17.062	17.403		2.721	2.775	2.831	2.888
Totaal	1.082.432	1.104.081	1.126.162	1.148.685		63.240	64.505	65.795	67.111

Bedrijfsvoering	-	-	-	-		-	-	-	-
Waterrecreatie	1.071.608	1.093.040	1.114.901	1.137.199		-	-	-	-
Landrecreatie	-	-	-	-		62.608	63.873	65.163	66.479
Ontwikkelingen	10.824	11.040	11.261	11.487		632	632	632	632
Totaal	1.082.432	1.104.081	1.126.162	1.148.685		63.240	64.505	65.795	67.111

Deelnemersbijdragen voor:

Deelnemers	Baggeren			
	2021	2022	2023	2024
Achtkarspelen	-	-	-	-
Dantumadiel	842	859	876	894
De Fryske Marren	24.142	24.625	25.117	25.620
Harlingen	-	-	-	-
Heerenveen	2.301	2.347	2.394	2.442
Leeuwarden	14.161	14.444	14.733	15.028
Noardeast Fryslân	3.697	3.771	3.846	3.923
Opsterland	466	475	485	495
Provincie Fryslân	64.988	66.288	67.614	68.966
Smallingerland	6.391	6.519	6.649	6.782
Súdwest Fryslân	21.361	21.788	22.224	22.668
Tytsjerksteradiel	3.096	3.158	3.221	3.285
Waadhoeke	692	706	720	734
Weststellingwerf	2.280	2.326	2.372	2.420
Totaal	144.417	147.305	150.251	153.256

Deelnemersbijdragen voor:

	Onderhoud Landrecreatie				Onderhoud Landrecreatie				Totaal
	Onderhoudsronde				Incidenteel				
	Fietsen	Wandelen	TOP's		Fietsen	Wandelen	TOP's		
	2021	2021	2021		2021	2021	2021		
<i>Deelnemers</i>									
Achtkarspelen	1.535	1.299	175		1.433	274	278	4.994	
Dantumadiel	987	1.462	-		921	308	-	3.678	
De Fryske Marren	4.166	5.793	175		3.889	1.221	278	15.522	
Harlingen	110	596	175		102	126	278	1.386	
Heerenveen	1.790	5.143	-		1.672	1.084	-	9.690	
Leeuwarden	3.544	5.116	-		3.309	1.079	-	13.048	
Noardeast Fryslân	3.873	5.630	525		3.616	1.187	834	15.666	
Opsterland	2.083	5.495	350		1.945	1.159	556	11.587	
Provincie Fryslân								-	
Smallingerland	1.242	2.734	-		1.160	576	-	5.713	
Súdwest Fryslân	4.750	7.092	-		4.435	1.495	-	17.773	
Tytsjerksteradiel	2.229	4.493	175		2.081	947	278	10.204	
Waadhoeke	2.265	4.439	-		2.115	936	-	9.756	
Weststellingwerf	1.242	3.925	175		1.160	828	278	7.608	
Totaal	29.817	53.216	1.750		27.840	11.220	2.780	126.623	

5.2 Overzicht incidentele baten en lasten

Overzicht incidentele lasten en baten Marrekrite Meerjarenbegroting
2021-2024 (per programma)

					Lasten
	Programma	2021	2022	2023	2024
1	Bedrijfsvoering	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
2	Waterrecreatie	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
3	Landrecreatie	-43.817	-43.817	-43.817	-43.817
4	Baggeren	-	-	-	-
5	Ontwikkelingen	-	-	-	-
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	-	-	-	-
Subtotaal incidentele lasten		-76.317	-76.317	-76.317	-76.317
					Baten
	Programma	2021	2022	2023	2024
1	Bedrijfsvoering	-	-	-	-
2	Waterrecreatie	-	-	-	-
3	Landrecreatie	43.817	43.817	43.817	43.817
4	Baggeren	-	-	-	-
5	Ontwikkelingen	-	-	-	-
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	-	-	-	-
Subtotaal incidentele baten		43.817	43.817	43.817	43.817
TOTAAL incidentele lasten en baten		-32.500	-32.500	-32.500	-32.500

Specificatie lasten en baten > eur 25.000						
	Programma	2021	2022	2023	2024	
a	Bedrijfsvoering: inhuur personeel	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	L
b	Onderhoud fiets & wandelknoop- punten en TOP's	-43.817	-43.817	-43.817	-43.817	L
c	Bijdrage onderhoud fiets & wandelknoop- punten en TOP's	43.817	43.817	43.817	43.817	B

5.3 Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht baten en lasten (verplichte indeling BBV), meerjarig

	Jaarrekening 2019			2021				2022			2023			2023			
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	
1	Bedrijfsvoering (excl overhead)	1.455.916	-188.882	1.267.034	725.000	-713.000	12.000		725.000	-557.000	168.000	725.000	-562.000	163.000	725.000	-576.000	149.000
2	Waterrecreatie	638.646	-646.536	-7.890	1.082.324	-670.091	412.233		1.103.971	-808.591	295.380	1.126.050	-832.199	293.851	1.148.571	-852.199	296.372
3	Landrecreatie	89.986	-169.242	-79.256	189.232	-252.889	-63.657		190.484	-298.889	-108.405	191.761	-298.889	-107.128	193.064	-298.889	-105.825
4	Baggeren	144.417	-100.054	44.363	144.417	-144.417	-		147.305	-147.305	-	150.251	-150.251	-	153.256	-153.256	-
5	Ontwikkelingen	24.402	-45.576	-21.174	11.456	-7.000	4.456		11.685	-7.000	4.685	11.919	-7.000	4.919	12.157	-7.000	5.157
6	Wimpels, donateurs en vrijwilligers	165.056	-12.504	152.552	165.000	-12.000	153.000		160.000	-12.000	148.000	155.000	-12.000	143.000	150.000	-12.000	138.000
	Overhead	-	-752.274	-752.274	-	-298.480	-298.480		-	-301.480	-301.480	-	-299.480	-299.480	-	-281.480	-281.480
	Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Heffing Vpb	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Onvoorzien	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Subtotaal programma's	2.518.423	-1.915.068	603.355	2.317.429	-2.097.877	219.552		2.338.445	-2.132.265	206.180	2.359.982	-2.161.819	198.162	2.382.049	-2.180.824	201.224

5.4 EMU-saldo

EMU-saldo	Marrekrite MJB 2021-2024	T-1	T	T+1
		2020	2021	2022
		x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Omschrijving	Volgens realisatie tot en met sept. 2020, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2021	Volgens begroting 2021
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	306.297	219.552	206.180
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	729.067	1.135.791	1.122.556
3	Mutatie voorzieningen	0	0	0
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-6.500	0	0
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-416.270	-916.239	-916.376

5.5 Overzicht IV-3 taakvelden Gemeenschappelijke Regelingen

		BATEN				
		JR 2019	2021	2022	2023	2024
0.1	Bestuur	-	-	-	-	-
0.4	Overhead	-	-	-	-	-
0.5	Treasury	-	-	-	-	-
0.8	Overige baten en lasten	2.494.243	2.292.429	2.313.445	2.334.982	2.357.049
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-
2.1	Verkeer en vervoer	24.180	25.000	25.000	25.000	25.000
2.4	Economische havens en waterwegen	-	-	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-	-	-	-
7.2	Riolering	-	-	-	-	-
TOTAAL BATEN		2.518.423	2.317.429	2.338.445	2.359.982	2.382.049

Overzicht IV-3 taakvelden Gemeenschappelijke Regelingen; Marrekrite Meerjarenbegroting 2021-2024

		LASTEN				
		JR 2019	2021	2022	2023	2024
0.1	Bestuur	-12.312	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
0.4	Overhead	-752.274	-298.480	-301.480	-299.480	-281.480
0.5	Treasury	-2.571	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
0.8	Overige baten en lasten	-687.203	-712.000	-712.000	-712.000	-712.000
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-	-	-
0.10	Mutaties reserves	-	-	-	-	-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-603.355	-219.552	-206.180	-198.162	-201.224
2.1	Verkeer en vervoer	-26.917	-30.044	-30.044	-30.044	-30.044
2.4	Economische havens en waterwegen	-66.453	-678.322	-707.710	-741.156	-776.161
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-286.657	-366.031	-368.031	-366.139	-368.139
7.2	Riolering	-80.681	-	-	-	-
TOTAAL LASTEN		-2.518.423	-2.317.429	-2.338.445	-2.359.982	-2.382.049
TOTAAL SOM BATEN EN LASTEN		-	-0	-	-	-

recreatieschap
marrekrite

Toeristische overstappunten in Fryslân

Versie april 2020

Inhoudsopgave

Inhoud

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	3
HOOFDSTUK 2	TOERISTISCH OVERSTAPPUNT IN FRYSLÂN	5
HOOFDSTUK 3	DE PILOT	8
HOOFDSTUK 4	HET VERVOLG	11

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Wat is een toeristisch overstappunt?

Een toeristisch overstappunt (ook wel TOP genoemd) is een speciaal ingerichte (kleinschalige) parkeerplaats in een toeristische regio nabij routeknooppunten van bewegwijzerde vaar-, fiets- en wandelroutes.

Bij een toeristisch overstappunt kan de bezoeker gratis de auto, fiets (of boot) parkeren, om heerlijk te gaan fietsen, wandelen of varen in een landelijke omgeving. Men vindt er routes, die de toerist laat kennismaken met de mooiste plekjes, de rust en de natuur. Het is een uitvalsbasis om de bezienswaardigheden in het gebied te ontdekken. Toeristische overstappunten helpen de toerist op weg. En voor smartphonegebruikers wordt de link gelegd naar lokale sites met evenementen en horecagelegenheden.

In Nederland hebben TOP's, of toeristische overstappunten verschillende verschijningsvormen. Enkele voorbeelden:

Waarom toeristische overstappunten in Fryslân?

Het realiseren van toeristische overstappunten is geen doel op zich. Het is een middel om bezoekers te verleiden de provincie Fryslân te ontdekken en gebruik te maken van de aanwezige (horeca)voorzieningen. Het doel is om een breder aanbod aan recreatiemogelijkheden te bieden en de bezoekers uit hun gebruikelijke modaliteit, met name auto en boot, te halen en ervoor te zorgen dat ze te voet of per fiets het omringende gebied in trekken. In een aantal masterplannen voor waterfronten in het kader van het Friese Meren Project is geconstateerd dat er, naast het varen in en om de kernen, nog zoveel meer te beleven is, zowel wandelend als met de fiets of per kano. Op deze wijze kan het toeristisch landschappelijk gebied van Fryslân beter worden ontsloten voor de recreant en toerist. Daarbij haken we aan bij bestaande recreatieve netwerken en bezoekersstromen.

Daarnaast kan een toeristisch overstappunt ook strategisch worden ingezet als sturingsmechanisme: door realisatie van een TOP op een specifieke locatie, kan het toerisme in een bepaald gebied nadrukkelijker gefaciliteerd worden. Daar waar meer toerisme gewenst is, kan een TOP een 'duwtje in de rug' zijn, terwijl op locaties waar al veel toerisme is, de TOP kan worden ingezet als lokaal sturingselement om ervoor te zorgen dat bezoekers gebruik gaan maken van de lokale voorzieningen. (TOP Fryslân, 2014)

Marrekrite

Recreatieschap Marrekrite neemt het initiatief tot de ontwikkeling van toeristische overstappunten in Fryslân. Marrekrite heeft een pilot-project opgezet, om op drie locaties een toeristisch overstappunt in te richten. De pilot is opgezet in nauwe samenwerking met enkele Friese gemeenten, namelijk de gemeente Opsterland, de Fryske Marren en Tytsjerksteradiel. De drie toeristische overstappunten zijn gerealiseerd in Bakkeveen, Delfstrahuizen/Echtenerbrug en Earnewâld.

De ervaringen van de pilot en realisatie op deze drie locaties worden gebruikt bij de mogelijke ontwikkeling van toeristische overstappunten elders in de provincie. Marrekrite heeft de ambities om het aantal toeristische overstappunten in Fryslân te laten groeien. Een netwerk van deze locaties leidt tot herkenbaarheid en een toename van het gebruik.

Leeswijzer

Dit rapport gaat in op de nadere details van een toeristisch overstappunt. Waar zijn ze gesitueerd, hoe zien ze er uit (hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 gaat in op het pilotproject op de drie locaties, een terugblik. Hoofdstuk 4 behandelt ten slotte hoe nieuwe toeristische overstappunten in de toekomst kunnen worden ontwikkeld in Fryslân.

HOOFDSTUK 2 TOERISTISCH OVERSTAPPUNT IN FRYSLÂN

Dit hoofdstuk beschrijft de uitgangspunten van een toeristisch overstappunt. Op welke locaties kan een toeristisch overstappunt worden gerealiseerd? En hoe ziet een toeristisch overstappunt eruit?

Locaties voor een toeristisch overstappunt

In 2014 is in opdracht van de provincie Fryslân een verkenning uitgevoerd naar de invoering van toeristische overstappunten. Destijds zijn uitgangspunten geformuleerd voor locaties die als toeristisch overstappunt kunnen worden ingericht. Aan de hand van die uitgangspunten hanteert marrekrite nu de volgende uitgangspunten:

- Er zijn gratis parkeerplaatsen beschikbaar (minimaal 10);
- Het gebied, de regio, de plek moet toeristisch wat te bieden hebben aan haar bezoekers. Er moet al een natuurlijke bezoekersstroom zijn;
- Op een toeristisch overstappunt draait het om 'overstappen'. De locatie moet dus een geschikt punt zijn om over te stappen van de ene op de andere vervoers- en recreatievorm (auto, OV, boot, fiets, wandelen);
- Toeristische overstappunten liggen bij een (natuurlijk) knooppunt van de routenetwerken. Voor de toerist ligt het toeristisch overstappunt op een logisch vindbare plaats;
- Zorg voor spreiding, voldoende afstand t.o.v. andere toeristische overstappunten. Niet ieder dorp hoeft een toeristisch overstappunt;
- De toeristische overstappunten worden gerealiseerd op openbaar terrein en zijn vrij toegankelijk;
- Nabijheid van een knooppunt van fiets-, wandel- en vaarwegen is gewenst;
- De locatie is goed bereikbaar voor zowel auto als fiets (nabij doorgaande weg);
- Toeristisch overstappunt is bij voorkeur nabij een openbaar vervoer voorziening;
- Waar mogelijk is een toeristisch overstappunt nabij aanlegplaatsen voor passanten;
- Er is een horeca gelegenheid nabij het toeristisch overstappunt.

Spreiding/dichtheid

Hoeveel ruimte er is voor de ontwikkeling van toeristische overstappunten is niet vast te leggen in een absoluut getal. Uiteraard is het niet gewenst om in ieder Fries dorp een toeristisch overstappunt in te richten. Belangrijk is om aan te sluiten bij aanwezige toeristische potenties. Zuid-Holland is de provincie met de grootste dichtheid aan TOP's. Hier zijn ongeveer 60 TOP's ingericht.

Voor Fryslân verwachten wij een maximale dichtheid van tussen de 30-50 toeristische overstappunten. In de rapportage TOP Fryslân (2014) is een onderbouwing gegeven die uitkomt op maximaal 40 toeristische overstappunten.

Hoe ziet het toeristisch overstappunt eruit?

Tijdens de pilot is de afspraak gemaakt dat marrekrite zich richt op de informatiezuil, met bijbehorend de bewegwijzering (objectbewegwijzering er naar toe, verwijzingen naar wandel- en fietsroutenetwerken). De overige inrichting van het terrein is verantwoordelijkheid voor de betreffende gemeente. In het verlengde van de nieuwe huisstijl van marrekrite, is een sjabloon ontwikkeld voor de toeristische overstappunten. Deze is op de volgende pagina weergegeven. Het betreft een grote overzichtskaart, die over twee zijden van de zuil staat. Op de andere twee zijden is ruimte voor toeristische informatie, over het gebied/regio en over de specifieke kern. Er zijn mogelijkheden voor aanvullende detailkaarten en er is ruimte voor aantrekkelijk fotomateriaal. Tenslotte wordt op de zuil een gedicht opgenomen. Deze wordt speciaal in het kader van de ontwikkeling van het toeristisch overstappunt ontwikkeld. Hiervoor werkt marrekrite samen met Stichting Afuk.

Sjabloon toeristisch overstappunt Fryslân

toeristisch overstappunt bakkeveen   toeristisch overstappunt bakkeveen   toeristisch overstappunt bakkeveen   toeristisch overstappunt bakkeveen

De Haar   Jonkersvaart

De Wijs

Slegerswoude

Bakkeveen

Duurswoude heide

Waskemeer

Haude

Het Mandefjild, bos, heide, zand en schapen!

Bakkeveen, de toegang tot 3 Provinciënland

Dwalen

De weg leidt naar zinnere wegen, met poffig veldslag, bidders en waddelandschap!

Hierbij je hebt het je geen niet alleen, verrijking dwaak tussen de akkers, een paradijs en heuvelen leeg meemaken en zandverstuivingen. Dit de parkplaats in het gras, daar gaat ieder weer de weg op van wie hij moet worden.

Cham L. de Boer

www.marrekrite.nl   www.natuurtoer.nl   www.marrekrite.nl   www.natuurtoer.nl

De informatiezuil is 2,5 meter hoog en 0,5 m breed. Als de omgeving er om vraagt is het mogelijk om de zuil qua grootte aan te passen, naar een hoogte van 2,0 meter.

De verwijsborden naar het toeristisch overstappunt en naar de routenetwerken horen integraal bij het concept.

De inhoudelijke teksten worden samengesteld door of in afstemming met lokale/regionale VVV's of toeristische informatiepunten. Eveneens wordt de relatie gelegd tussen de fysieke plek en de digitale wereld, middels een QR code. De QR code verwijst naar een speciaal ingerichte subpagina van Merk Fryslân, bijvoorbeeld www.friesland.nl/delfstrahuizen. Welke informatie daar wordt gepresenteerd wordt afgestemd tussen Merk Fryslân en lokale/regionale informatieverstrekkers.

Deze top-zuil valt onder verantwoordelijkheid van marrekrite. De invulling van het terrein waar de top-zuil wordt geplaatst, is de verantwoordelijkheid van de betreffende gemeente. Voor de invulling van de top-locatie kan gedacht worden aan de volgende voorzieningen en mogelijkheden (niet verplicht):

- Handwijzer naar nabijgelegen (toeristische) voorzieningen
- zitgelegenheid
- fietsleunhek of fietsenrek
- camperplaats (in de buurt)
- overnachtingsmogelijkheid (in de buurt)
- fietsverhuur
- bootverhuur
- oplaadpunt fiets
- oplaadpunt auto
- oplaadpunt boot
- toegankelijk voor mindervaliden
- openbare toiletten (in de buurt)
- WiFi hotspot

HOOFDSTUK 3 DE PILOT

3 locaties

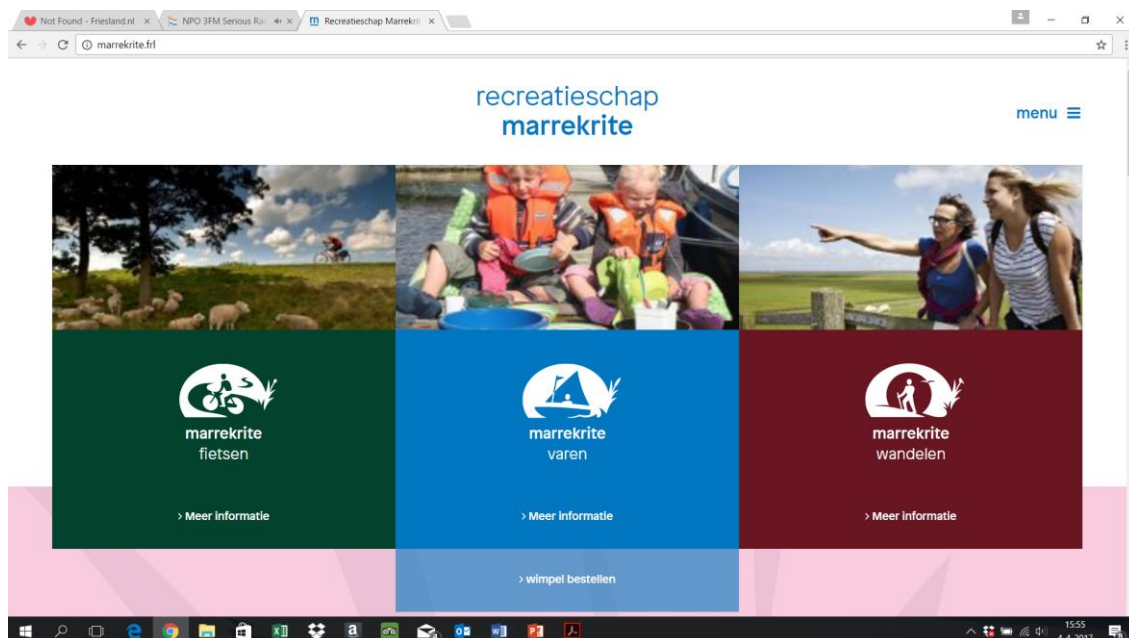
In het pilotproject zijn drie toeristische overstappunten gerealiseerd. Het betreft Bakkeveen, Delfstrahuizen en Earnewâld. In alle gevallen is de realisatie van een toeristisch overstappunt opgenomen in een grotere gebiedsaanpak. In Bakkeveen is het toeristisch overstappunt opgenomen in de gebiedsontwikkeling Dúnsân. In Delfstrahuizen is de inrichting van het toeristisch overstappunt gecombineerd met de herinrichting van het terrein bij de haven en de voetbalvelden en onderdeel van het Masterplan Toegangspoort Delfstrahuizen/Echtenerbrug. In Earnewâld is het toeristisch overstappunt ingericht in het kader van het project Waterfront Earnewâld. Het gaat hierbij om een locatie op of nabij het nieuw in te richten parkeerterrein aan de westzijde van het dorp, nabij het havengebouw en nieuwe plein met trap aan het water.

Bij alle drie locaties is sprake van bestaande toeristische bezoekersstromen. Bij Bakkeveen betreft het een groot parkeerterrein dat een natuurgebied ontsluit en een toeristische voorziening. Bij Delfstrahuizen komen een haven, voorzieningen voor de watersporters, parkeerplaats, horeca, samen op deze locatie. In Earnewâld betreft het een centrale locatie in het dorp, bij een groot parkeerterrein en bij de toeristische voorzieningen.

De locaties zijn door de gemeenten aangedragen. Marrekrite heeft de locaties getoetst aan de hand van de in hoofdstuk twee opgenomen uitgangspunten en daarna het ontwerp van de toeristische overstappunten opgepakt.

Ontwerp

Het ontwerp voor de top-zuil is gemaakt door BWH ontwerpers te Leeuwarden. Het ontwerp hangt sterk samen met de nieuwe huisstijl van recreatieschap marrekrite.

Inhoud

Op de zuil is een grote overzichtskaart opgenomen, over twee zijden van de zuil. Deze kaart geeft het fietsknooppuntensysteem, het wandelnetwerk en de belangrijkste bezienswaardigheden weer. Eveneens wordt er een standaard tekst opgenomen over het toeristisch overstappunt en over de werking van de routenetwerken.

Daarnaast is er ruimte voor een locatiespecifieke invulling. Een combinatie van tekst, foto's en detailkaarten geeft informatie over de omgeving en de kern of het dorp. In het ontwikkelde sjabloon is ruimte voor een bepaalde hoeveelheid tekst. Dit wordt besproken met de betrokken partijen.

Onderaan de zuil komt een gedicht, die wordt opgesteld door een te selecteren dichter. Dit gedicht komt voort uit de samenwerking met stichting Afuk.

Als uitgangspunt bij de ontwikkeling van teksten en kaartbeelden hanteren we dat er geen individuele ondernemers worden opgenomen in tekst en kaartbeeld.

Realisatie

Productie en plaatsing van de informatiezuilen is uitgevoerd door de firma Folkersma Routing & Sign. Deze firma heeft eveneens de kaartbeelden gemaakt, die in het ontwerp zijn opgenomen. Ook de bruine verwijsborden zijn in Delfstrahuizen en Bakkeveen door Folkersma Routing & Sign geproduceerd en geplaatst. In Earnewâld zijn de bruine verwijsborden mee gegaan in een lokaal beboddingsproject.

Voor de locatie Delfstrahuizen bleek een watervergunning nodig te zijn, omdat de zuil op de dijk van het Wetterskip staat. De andere zuilen konden worden geplaatst zonder nadere vergunning.

Betrokkenheid

Lokale betrokkenheid is gewenst bij de totstandkoming van het toeristische overstappunt. Zo is via de gemeenten contact gelegd met vertegenwoordigers van het dorp (Bakkeveen), een toeristisch informatiepunt (Earnewâld) en een regionale VVV (VVV de Fryske Marren bij Delfstrahuizen/Echternabrug). Met deze partijen zijn de teksten afgestemd. In samenspraak zijn foto's beschikbaar gesteld en geselecteerd en ook is met deze partijen gesproken over detailkaarten en het opnemen van pictogrammen op het kaartbeeld.

Uiteraard is ook betrokkenheid van de gemeenten gewenst. In het geval van de drie pilotlocaties was er actieve afstemming met de gemeenten, waarbij inrichting van de locatie in een gemeentelijk project was opgenomen.

Dit proces om de toeristische informatieverstrekkers te betrekken bi het proces, heeft tijd gekost. Het is echter van belang voor het creëren van draagvlak en samen dragen we zorg voor een goede invulling van het toeristisch overstappunt.

Presentatie

Bij een toeristisch overstappunt wordt de relatie gelegd tussen de fysieke omgeving (de informatiezuil) en de digitale. Middels een QR code verwijzen we toeristen en bezoekers naar de site van Merk Fryslân (www.friesland.nl). Er zijn door Merk Fryslân webpagina's aangemaakt die de bezoeker via de QR code direct bij een omgeving brengt met informatie over de specifieke locatie (www.friesland.nl/earnewald). Inhoudelijke afstemming vindt plaats tussen de lokale toeristische organisaties en Merk Fryslân.

Daarnaast willen we via internet het aanbod van toeristische overstappunten goed presenteren. Doel is om via de sites van marrekrite en friesland.nl (Merk Fryslân) aan te geven waar de toeristische overstappunten zijn en wat een bezoeker daar kan verwachten. Dit onderdeel moet nog meer vorm en inhoud worden gegeven. Dit is ook mede afhankelijk van de ontwikkeling van het aantal toeristische overstappunten in Fryslân. Dit zal in samenwerking tussen marrekrite en Merk Fryslân verder worden uitgewerkt.

HOOFDSTUK 4 HET VERVOLG

Hoe gaan we dat regelen in Fryslân?

Marrekrite en de betrokken gemeenten kijken positief terug op het pilotproject. De eerste verhalen uit Bakkeveen zijn ook dat er goed gebruik wordt gemaakt van het toeristisch overstappunt. Het betreft natuurlijk al een goed bezochte locatie, maar de informatiezuil wordt door veel bezoekers bekeken en gebruikt als informatiebron.

Marrekrite staat ook positief tegenover de verdere ontwikkeling van het 'fenomeen' toeristisch overstappunt in Fryslân. En marrekrite wil de rol van regisseur op zich nemen. Het ligt in het verlengde van het takenveld van marrekrite, die de afgelopen jaren is uitgebreid van alleen vaarrecreatie naar ook landrecreatie (wandelen, fietsen). Het stimuleren van overstappen tussen deze recreatievormen vormt dan ook een logische doelstelling voor marrekrite.

Het initiatief voor realisatie van nieuwe top-locaties kan op twee manieren starten. Per locatie een ontwikkelingstraject, of de uitrol van toeristische overstappunten in een groter project.

Ontwikkeling van een toeristisch overstappunt

Het is mogelijk dat Friese gemeenten één of meerdere toeristische overstappunten willen realiseren. Ze kunnen dan contact opnemen met marrekrite. Marrekrite voert een kwaliteitscontrole uit voor de locatie en bij een positief resultaat maakt de Marrekrite een voorstel voor realisatie en onderhoud van het toeristisch overstappunt. Dit voorstel bestaat uit:

- Ontwerp TOP-zuil (vast ontwerp Friese TOP's)
- Aansturing lokale inbreng (teksten, foto's worden aangeleverd door gemeente)
- Ontwerp kaartbeeld (en indien gewenst detailkaarten)
- Organisatie gedicht voor op de TOP
- Vaststellen ontwerp TOP (Marrekrite en gemeente)
- Realisatie (leveren en plaatsen) TOP
- Objectbewegwijzering naar de TOP
- Routeverwijzingen naar FKP en WKP
- afstemming inhoud website Merk Friesland (www.friesland.nl/LOCATIETOP)
- Projectbegeleiding en projectleiding
- Vastleggen afspraak onderhoud

Zoals bij de pilot's zal het toeristisch overstappunt worden ingericht in samenwerking met de gemeente en het betreffende dorp.

Voor de realisatie van een toeristisch overstappunt ontwikkelt marrekrite bij voorkeur een 'gestandaardiseerde aanpak':

- Startgesprek gemeente
- Aansturing lokale inbreng (teksten en foto's)
- Ontwerp kaartbeeld
- Organisatie gedicht
- Vullen ontwerp TOP
- Vaststellen ontwerp TOP
- Realisatie TOP
- Objectbewegwijzering naar TOP

- Routeverwijzingen
- Afstemming Merk Friesland
- Projectleiding

Marrekrite zal de gemeente een gestandaardiseerd voorstel voorleggen, bestaande uit begeleiding van het proces, de realisatie en de instandhouding.

Start breder project voor ontwikkeling toeristische overstappunten

Tweede optie om te komen tot meer toeristische overstappunten in Fryslân is het opzetten van een provinciaal of regionaal project, waarbij meerdere overstappunten in 1 project worden gerealiseerd. marrekrite kan hier samen met gemeenten het voortouw in nemen. Deze aanpak zal leiden tot schaalvoordelen (realisatie, begeleiding) en tot een snellere uitrol van toeristische overstappunten in Fryslân. Deze variant heeft de voorkeur van marrekrite, omdat dan een toegewerkt wordt naar een optimaal aanbod van toeristische overstappunten, verspreid over de provincie. We gaan daarbij uit van maximaal 40 toeristische overstappunten, zoals genoemd in de Kadernotitie van de Provincie Fryslân.

Deze aanpak sluit goed aan bij het project Routenetwerken bij de tijd en compleet, wat momenteel wordt uitgevoerd, maar ook bij de visie van marrekrite dat de routenetwerken en ligplaatsen beter gekoppeld kunnen worden. De tops zijn dé startpunten om de verschillende modaliteiten te gebruiken.

Investeringskosten

De kosten per top zijn ongeveer € 8.000. Dit is inclusief top-zuil, bebording van en naar de top, maar exclusief de inrichting van het gebied rondom de top-zuil. De exacte kosten verschillen per locatie, omdat het maatwerk betreft. De kosten zullen ook dalen als we de tops als project oppakken, omdat dan inkoopvoordelen behaald kunnen worden. Dan zijn ze max. € 1.000 goedkoper.

Hoe onderhouden we de toeristische overstappunten?

Vanuit het pilotproject zijn de gemeenten aangewezen als eigenaren van de informatiezuil. Afgesproken is dat marrekrite zorg draagt voor het meerjaren onderhoud. Marrekrite koppelt de gerealiseerde toeristische overstappunten qua onderhoud aan het fietsroutenetwerk en het wandelnetwerk. Schoonmaak- en controlewerkzaamheden op twee momenten per jaar behoren tot de onderhoudsovereenkomst (€175,- per jaar). Vervanging bij schade of veroudering behoren niet tot het onderhoud en worden als dat nodig is per geval verrekend. Onderhoud van de bebording naar het toeristisch overstappunt en onderhoud van de elementen (bankje, prullenbak, etc.) zijn de verantwoordelijkheid van de betreffende gemeente.

Marrekrite heeft als uitgangspunt dat een toeristisch overstappunt niet wordt gerealiseerd, als er geen afspraken zijn gemaakt over het onderhoud.

Presentatie

De toeristische overstappunten worden gepresenteerd op de sites van marrekrite en Merk Fryslân. Als er meer toeristische overstappunten in Fryslân komen, kunnen de overstappunten ook volwaardig bijdragen aan de kwaliteit van het toeristisch product van Fryslân. Daarvoor is enig volume gewenst.

De toeristische overstappunten worden opgenomen op toeristische kaarten, worden gepresenteerd op belangrijke toeristische sites en zullen steeds meer toeristen en recreanten begeleiden bij hun ontdekkingsstocht door Fryslân.

Nieuwe toeristische overstappunten

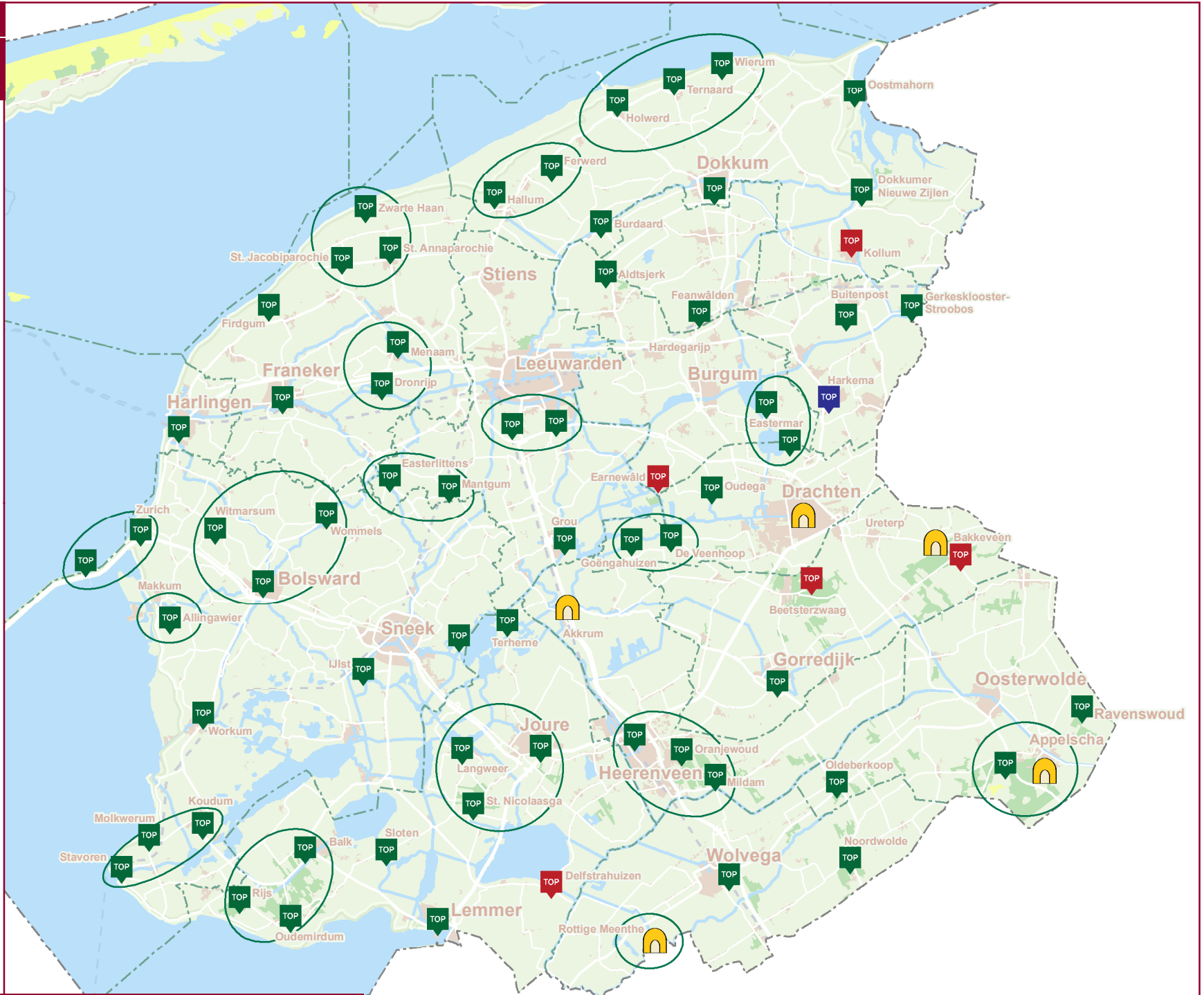
Op verschillende locaties wordt nagedacht over de realisatie van een toeristisch overstappunt. Concreet zijn de plannen bij Dokkumer Nieuwe Zijlen en Oostmahorn, in het kader van het project Rondje Lauwersmeer. Maar ook op andere locaties (Zuidoost Fryslân, Noordoost Fryslân) wordt nagedacht over de inrichting van toeristische overstappunten.

Ook het naderende #CH2018 kan aanleiding zijn voor kernen en gemeenten om aantrekkelijke uitvalsbasisen te creëren voor bezoekers. Met toeristische overstappunten kunnen we het toeristisch aanbod van Fryslân goed aanbieden aan de bezoeker van onze prachtige provincie.

TOP-locaties

Toeristische overstappunten

Toeristische overstappunten

 TOP-locatie bestand

 TOP-locatie in ontwikkeling

 TOP-locatie voorstel

 Zoekgebied

Entrees

 Entree locatie
(inclusief TOP-zuil)

Bron:
Ondergrond: Kadaster/Esri
TOP-locaties: Marrekrite

0 2.600 5.200 7.800 m

Toeristische overstappunten Fryslân
Legenda:
TOP: gerealiseerd
TOP: in ontwikkeling
TOP: voorstel
Entrees zuidoost

Voorstel TOP-locatie of zoekgebied	Gemeente	Voorstel afkomstig van	Potentiële locaties en overige opmerkingen
Noordwest			
Leeuwarden	Gemeente Leeuwarden	Extern	Zoekgebied voor 1 of 2 TOP's. P+R Hemriksein/Station Werpsterhoeke/P&R Deinum
Grou	Gemeente Leeuwarden	Voorstel MK	Professor Wilhelminastraat/P+R station Grou
Easterlittens/Mantgum	Gemeente Leeuwarden		Zoekgebied voor 1 TOP
<i>Easterlittens</i>		Voorstel MK	Centrum/Camping It Krús wetter/It Hynstewaed
<i>Mantgum</i>		Voorstel MK	P+R Mantgum/De Greft/Om'e Terp
Harlingen-Westerzeedijk	Gemeente Harlingen	Voorstel MK	
Franeker	Gemeente Waadhoeke	Voorstel MK	P+R Franeker/Carpool Franeker/Hertog Van Saxenlaan
Sint Annaparochie/Sint Jacobiparochie/Zwarte Haan	Gemeente Waadhoeke		Zoekgebied voor 1 TOP
<i>Sint Annaparochie</i>		Voorstel MK	Centrum/Gemeentehuis
<i>Sint Jacobiparochie</i>		Voorstel MK	Parkeerterrein kruispunt Oosteinde-Zuideinde
<i>Zwarte Haan</i>		Voorstel MK	Nieuwebildtdijk-Zeedijk
Firdgum/Koehool	Gemeente Waadhoeke	Gemeente	Yeb Hettingamuseum/Zodenhuis
Menaam/Dronryp	Gemeente Waadhoeke		Zoekgebied voor 1 TOP
<i>Menaam</i>		Voorstel MK	Nabij oude Gemeentehuis/Sportcomplex Schatzenburg
<i>Dronryp</i>		Voorstel MK	Brègebuorren/De Terp/P+R Dronryp
Noordoost			
Burdaard-Haven	Gemeente Noardeast-Fryslân	Samengesteld door regio Noordoost	Hikkaarderdyk
Hallum/Hegebeintum	Gemeente Noardeast-Fryslân		Zoekgebied voor 1 TOP
<i>Hallum-Noarderleech</i>		Samengesteld door regio Noordoost	Infocentrum It Fryske Gea
<i>Hegebeintum-Terp Hegebeintum</i>		Extern	Parkeerterrein Terp Hegebeintum
Dokkum-Harddraversdijk	Gemeente Noardeast-Fryslân	Samengesteld door regio Noordoost	Parkeerterrein Harddraversdijk
Anjum-Esonstad	Gemeente Noardeast-Fryslân	Samengesteld door regio Noordoost	In relatie tot 'Project Rondje Lauwersmeer'
Kollum	Gemeente Noardeast-Fryslân	Samengesteld door regio Noordoost	Gerealiseerd in 2019
Dokkumer Nieuw Zijlen	Gemeente Noardeast-Fryslân	Extern	Parkeerterrein tegenover Herberg de Pater/Ten zuiden van sluis. In relatie tot 'Project Rondje Lauwersmeer'.
Holwerd/Ternaard/Wierum	Gemeente Noardeast-Fryslân		Zoekgebied voor 1 TOP
<i>Holwerd</i>		Voorstel MK	Centrum
<i>Ternaard-Parkeerterrein Opslach/Holwerterdyk</i>		Voorstel MK	
<i>Wierum</i>		Voorstel MK	Centrum
Feanwâlden	Gemeente Dantumadiel	Samengesteld door regio Noordoost	Vernieuwd stationsgebied/Haven Feanwâlden
Harkema-De Spitkeet	Gemeente Achtkarspelen	Gemeente	
Gerkesklooster	Gemeente Achtkarspelen	Samengesteld door regio Noordoost	Klaarkamp/Friese Streek
Buitenpost-Oude Dijk	Gemeente Achtkarspelen	Gemeente	Nabij natuurgebied Twizelermieden
Eastermar-Haven/De Leyen			Zoekgebied voor 1 TOP
<i>Eastermar-Haven</i>	Gemeente Tytsjerksteradiel	Samengesteld door regio Noordoost	
<i>Paviljoen De Leyen</i>	Gemeente Smallingerland	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	
Aldtsjerk-Haven	Gemeente Tytsjerksteradiel	Samengesteld door regio Noordoost	
Eanewald	Gemeente Tytsjerksteradiel	Pilot TOP	Gerealiseerd in 2017

Voorstel TOP-locatie of zoekgebied	Gemeente	Voorstel afkomstig van	Potentiële locaties en overige opmerkingen
Zuidoost			
Appelscha-Bezoekerscentrum NP Drents Friese Wold	Gemeente Ooststellingwerf	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Centrum Appelscha ook genoemd als Entree in Visie Zuidoost. Realisatie in samenwerking met Recreatieschap Drenthe
Ravenswoud-Fochtelloo	Gemeente Ooststellingwerf	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Nabij uitkijktoren De Zeven Fochteloërveen/Parkeerterrein Bruustingplas. Realisatie in samenwerking met Recreatieschap Drenthe
Oldeberkoop	Gemeente Ooststellingwerf	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Parkeerterrein Stellingenweg nabij Koepelbos. Realisatie in samenwerking met Recreatieschap Drenthe
Oudega-Haven	Gemeente Smallingerland	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Meenemen in project 'Oudega aan het water'?
De Veenhoop/Goëngahuizen	Gemeente Smallingerland	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Zoekgebied voor 1 TOP
De Veenhoop-Parkeerterrein Het Stalt			
Goëngahuizen			
Beetsterwaag-Olterterp	Gemeente Opsterland	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Gerealiseerd in 2017
Gorredijk	Gemeente Opsterland	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Nabij centrum/Compagnonsfeart
Bakkeveen	Gemeente Opsterland	Pilot TOP	Gerealiseerd in 2017. Ook genoemd als Entree in Visie Zuidoost.
Noordwolde	Gemeente Weststellingwerf	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Centrum: Mandehof bij Nationaal Vlechtmuseum/Manaplein
Wolvega	Gemeente Weststellingwerf	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Meer geschikt als Entree locatie? Nabij toegang tot Van der Valk Hotel Wolvega-Heerenveen
Heerenveen/Oranjewoud/Mildam	Gemeente Heerenveen		Zoekgebied voor 1 of 2 TOP's
Heerenveen		Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	
Oranjewoud-Parkeerterrein Museum Belvédère		Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	
Mildam		Voorstel MK	Centrum nabij De Tjonger
Entrees zuidoost			
Appelscha	Gemeente Ooststellingwerf	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Als onderdeel van de Entree zien wij ook een TOP-zuil
Drachten	Gemeente Smallingerland	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Als onderdeel van de Entree zien wij ook een TOP-zuil
Bakkeveen	Gemeente Opsterland	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Reeds een TOP-locatie
Driewegsluis (zoekgebied Rottige Meenthe)	Gemeente Weststellingwerf	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Meer geschikt als TOP-locatie. Zoekgebied Rottige Meenthe
Akkrum	Gemeente Heerenveen	Visie ruimtelijke ontvangst Zuidoost Friesland	Als onderdeel van de Entree zien wij ook een TOP-zuil
Zuidwest			
Joure/Sint Nicolaasga/Langweer	Gemeente De Fryske Marren		Zoekgebied voor 1 TOP
Joure		Gemeente	Meenemen in Gemeente project
Sint Nicolaasga		Voorstel MK	
Langweer		Gemeente	Meenemen in Gemeente project
Sloten	Gemeente De Fryske Marren	Extern	
Lemmer-strand	Gemeente De Fryske Marren	Gemeente	Meenemen in Gemeente project
Terherne	Gemeente De Fryske Marren	Extern	
Oudemirdum/Rijs/Balk	Gemeente De Fryske Marren		Zoekgebied voor 1 TOP
Oudemirdum		Rapport Recreatief netwerk Friese Ijsselmeerkust	
Rijs-Mirnser Klif		Rapport Recreatief netwerk Friese Ijsselmeerkust	
Balk		idee MK	
Delfstrahuizen/Echtenerbrug	Gemeente De Fryske Marren	Pilot TOP	Gerealiseerd 2017
Sneek-De Potten	Gemeente Sudwest Fryslan	Gemeente	In het kader project 'Rondje Sneekermeer'
IJlst	Gemeente Sudwest Fryslan	Voorstel MK	
Wommels/Witmarsum/Bolsward	Gemeente Sudwest Fryslan		Zoekgebied voor 1 TOP
Wommels-Terp/Kerk		Voorstel MK	
Witmarsum-Mounplein		Voorstel MK	
Bolsward		Voorstel MK	
Zurich/Kornwerderzand	Gemeente Sudwest Fryslan	Extern	
Koudum/Molkwerum/Stavoren	Gemeente Sudwest Fryslan		Zoekgebied voor 1 TOP
Koudum		Voorstel MK	Galamadamman/Centrum
Molkwerum		Rapport Recreatief netwerk Friese Ijsselmeerkust	P+R Koudum-Molkwerum
Stavoren		Rapport Recreatief netwerk Friese Ijsselmeerkust	
Workum	Gemeente Sudwest Fryslan	Voorstel MK	
Makkum/Allingawier	Gemeente Sudwest Fryslan		Zoekgebied voor 1 TOP
Makkum		Voorstel MK	
Allingawier		Voorstel MK	Parkeerterrein Brekkerweg

